

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2018 30 stp

Fakultetet for Landskap og Samfunn
Elin Børrud

Mulighetsstudie: Videre bruk av Myntgata 2 - Kvartalets eiendom i Kvadraturen

Feasibility study: Further use of Myntgata 2 - Quarter property in Kvadraturen

Celia Aabø Mellem

By- og regionplanlegging
Fakultetet for Landskap og samfunn

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway

FORORD

Denne masteroppgaven markerer avslutningen på min utdanning innen arkitektur fra tidligere studie, og 2-årige master i By-og regionsplanlegging ved Norges miljø- og biovitenskaplige universitet(NMBU). Oppgaven er skrevet våren 2018 og utgjør 30 studiepoeng av mastergraden.

Gjennom mine studier på NMBU har jeg utviklet særlig interesse for utvikling og endring av arkitektur, samt byform og omgivelsenes påvirkning på menneskers bruk og opplevelse. Jeg ønsket at masteroppgaven skulle være en mulighetstudie og omhandle etterbruk av en dagsaktuell eiendom innenfor den bebygde strukturen i Oslo. Jeg ønsket å ta for meg en eiendom med endringspotensiale i Oslo. Myntgata 2 er en slik eiendom. Den har en svært sentral beliggenhet i Oslo Sentrum og er en del av et område som er viktig for Oslos fysiske kulturarv. Nå er den kjøpt opp av Oslo Kommune, og det knytter seg interessante spørsmål til hva eiendommen skal brukes til. Det har vært interessant å undersøke et sted som er en del av en kulturarv, hvilken rolle det skal ha i planlegging for en bærekraftig utvikling, og hvordan eksisterende bebyggelse kan være gjenstand for gjenbruk og skape nye verdier.

I arbeidet med min masteroppgave har jeg tilegnet meg erfaring og kunnskap rundt temaer og analysemetoder som jeg synes er interessante og ikke minst relevante. Masteroppgavens analysedel har vært tidskrevende i den forstand at det har tatt tid å forme og fremstille kart, og å bli kjent med ulike prosjekteringsverktøy. Jeg har fått et stort læringsutbytte av å bruke programvaren geografiske informasjonssystem (GIS). Verktøyet er svært nyttig for fremstille digitale kart, med stedsfestet informasjon, romligheter og strukturer.

Jeg vil først og fremst takk min veileder, Elin Børrud for oppfølging, kildemateriale og gode innspill underveis.

Oslo, 15.05.2018
Celia Aabø Mellem

INNHOLDSFORTEGNELSE

3	Forord		
5	Sammendrag		
6	Avstract		
DEL 1. INNLEDNING			
8	Innledning		
9	Problemstilling		
11	Avgrensning av oppgaven		
15	Om Myntgata		
19	Eiendomsforhold og gater i området.		
20	Planer for Kvadraturen		
DEL 2. TEORI			
26	To strategier for bærekraftig utvikling		
28	Lese byen som fysisk struktur		
29	Modernismekritikkens teoretikere		
32	Bymorfologi		
34	Analysere fortetting som morfologisk endring		
35	Aldo Rossi - Byen som artefakter		
36	Stedet som kulturell verdi		
37	Bevaringsstrategier		
38	Kulturarven som gjenbruksressurs		
DEL 3. STEDSANALYSE			
45	Landskapet		
47	Historisk analyse og primære elementer		
64	Kvadraturens egenkarakter		
73	Arealbruk		
79	Typologier		
80	Bygningshøyder		
81	Fasadekvalitet		
87	Støy og forurensing		
88	Kollektivtrafikk		
89	Avstand og gangbarhet		
91	Romlig visuell analyse - Gordon Cullen		
98	Demografi og byliv		
DEL 4. MULIGHETSSTUDIE			
100	Oppsummering og funn fra analyser		
103	Dagens bebyggelse - utfordringer		
104	Muligheter		
106	Ny struktur basert på historiske spor		
107	2 bygrep		
109	Tre kontekster: lokalt nivå, bynivå og hovedstads-funksjon		
DEL 5. LØSNINGSFORSLAG			
114	Anbefaling etterbruk.		
116	Avsluttende oppsummering for løsningsforslaget og refleksjon		
117	Referanser		
120	Figurliste		

SAMMENDRAG

I august 2017 kjøpte Oslo kommune opp Myntgata 2-kvartalet av Forsvarsbygg. Eiendommen har en sentral beliggenhet i Oslo, bydel sentrum, i randsonen av Kvadraturen sør for Rådhusgaten, og har tidligere vært en del av festningsområdets arealer. Kvartalet utgjør 12.700 kvadratmeter, og består i dag av fem bygninger med store fornyelsesbehov, oppført mellom 1850 - 1900 tallet omkring et gårdsrom med grøntareale. Fire av de fem bygningene på tomten er juridisk fredet som kulturminner, og området er regulert til spesialområde, med formål om bevaring etter Plan- og Bygningsloven fra 2008.

Kvartalets åpninger oppleves som stengte. De er dermed ikke en naturlig del av det eksisterende ferdselsnettverket, og oppholdsregisteringer viser at det grønne gårdsrommet i kvartalet ikke blir brukt, til tross for umiddelbar nærhet til byområder i Oslo sentrum, publikumsvennlige Christiania Torv, og Akershus festning.

Masteroppgaven har følgende problemstilling: Hvordan kan Myntgata 2-kvartalet gjenbrukes og utvikles slik at det genererer byliv i Kvadraturen og bidrar til å videreutvikling av Oslos byutviklingspotensial?

Jeg vil i oppgaven undersøke muligheter for gjenbruk av eiendommen. Oppgaven innleder med teori som diskuterer to strategier for bærekraftig utvikling, fortetting innen bystruktur og bevaring av eksisterende bystruktur. Stedsanalysen tolker eiendommens historiske utvikling og analyserer dagens situasjon. Funn og registreringer danner grunnlaget for mulighetsstudien.

Myntgata 2-kvartalets potensiale for program undersøkes og diskuteres i mulighetsstudien ut i fra tre nivåer, et lokalt nivå, byplanivå og betydning for Oslo som hoved-

stad. Det presenteres to bygrep, som danner grunnlag for løsningsforslag;

1) Myntgata 2-kvartalet som et målpunkt på en kulturaksen fra Vika og Aker Brygge til Bjørvika. Rådhusgata kobler sammen nye kulturinstitusjoner og eksisterende kulturmiljøer.

2) Myntgatas grønne gårdsrom kobles sammen med omkringliggende grøntområder og parker. Det oppretter en grønn forbindelse til Vippetangen videre til Bjørvika og Jernbanetorget. Bilfrie kvartaler og miljøgater bidrar til byliv, aktive fasader og bruk av mellomrommene.

Det foreslås 5 ulike konseptuelle tiltak som kan sørge for at eiendommen blir bevart og styrket gjennom ny bruk:

1) Bevare kvartalets helhelige uttrykk. 2) Program som styrker og bygger opp under områdets kulturhistorie. 3) Nybygg med moderne fasade i kvartalets gårdsrom skaper en ny forside på baksiden. 4) Ny funksjon vil stå i kontrast til gammel funksjon. 5) Sørge for at bygningene henvender seg til omkringliggende gater.

Det endelige konseptet er basert på at Myntgata 2-kvartalet skal huse Oslo bymuseum og undervisningsbygg for Fagskolen Christiania, hvor lokaler kan samordnes med kunstermiljøet som midlertidig holder til på eiendommen. Kombinert med kulturkafé, teater og et nybygg, dannes rammene for bevaringsstrategien. Sammensetningen mellom aldersgrupper, yrker, kulturtilbud og brukergrupper vurderes som sentralt holdepunkt for bærekraftig utvikling, da det bringer bylivet inn på eiendommen og styrke nærområdets identitet. Bevaringsstrategien handler ikke bare om å få en gi bygninger ny funksjon, det handler også om å gjøre stedet tilgjengelig for gående og koble det sammen med eksisterende kvaliteter.

ABSTRACT

In August 2017, the city of Oslo bought the quarter in Myntgata 2 from the Norwegian Defense Estates. The property is centrally located in Oslos Sentrum district, in the edge zone of Kvadraturen, south of Rådhusgaten, and has formerly been a part of the fortress area. The quarter amounts to 12700 square meters, and consists today of five buildings with major renewal needs, all erected between 1850 and 1900 around a courtyard with a green area. Four of the five buildings on the lot are listed cultural sites, and the area is regulated as a special area to be conserved in accordance to the Planning and Building act.

The quarters is closed off with gates, and is therefore not a part of the areas traffic network, and surveys on use of the area, tells us that the green courtyard in the quarter is not being used, despite that the quarter is in close proximity to other areas in Oslo Sentrum, like the inviting Christiania Torv and Akershus Fortress.

My master thesis has the following topic question. How can the Myntgata 2-quarter be reused and developed in a way that it will generate city life in Kvadraturen, and contribute to te development of Oslos urban planning potential?

In my thesis I will examine different possibilities for reuse of the propert. First, I will start by presenting theory that discuss two strategies for sustainable development, densification in city structure and preservation of city strucutre. My analysis of the site wil interpret the properties historical developments and analyze the situation today. My findings wil make the foundations for a feasibility study.

5 different conceptual efforts are suggested to ensure that the property is conserved and revitalized through new use. 1) Conserve the quarters overall look. 2) A program that strengthens and builds on the areas cultural history. 3) New buildings with modern facades in the courtyard will create a new front in the back. The new function will contrast the old function. 5) Ensure that the buildings are in contact with surrounding streets.

The final concept states that the Myntgata 2-quarter should house Oslo city-museum, education-buildings for the tradeschool Fagskolen Christian, while also coordinating to share the space with the art scene which is currently residing at the property. This, combined with a cultural café, theatre and a new building, will create the framework for the preservation strategy. The composition of different age-groups, professions, cultural activities and user groups is considered as a central clue to sustainable development, as it will bring the citylife into the property and enchanche the identity of the immediate area. Conservation strategy is not only about giving buildings new function, it is also about making the site available to foot-traffic and connect it with existing qualities.

DEL 1. INNLEDNING

DEL 1. INNLEDNING

I denne innledende delen av oppgaven skal presentere oppgavens aktualitet, problemstilling, avgrensning og metode. I dette avsnittet dannes et kunnskapsgrunnlag om Myntgata 2-kvartalets eiendom og plassering i bybildet. Det redegjøres også for eiendomsgrenser og utviklingsplaner for byområdet.

INNLEDNING

Aktualiten i oppgaven er at Oslo kommune kjøpte opp Myntgata 2-kvartalet av Forsvarsbygg i august 2017. Dette medfører at tom bygningsmasse og areal med sentral beliggenhet i Oslo sentrum nå vil åpnes for ny bruk. Eiendommen er lokalisert i randsonen av Kvadraturen sør for Rådhusgaten, og har tidligere vært en del av festningsområdets arealer. Kvartalet utgjør 12.700 kvadratmeter, og består i dag av fem bygninger med store fornyelsesbehov, oppført mellom 1850 - 1900 tallet omkring et gårdsrom med grøntareale. Fire av de fem bygningene på tomten er juridisk fredet som kulturminner, og området er regulert til spesialområde, med formål om bevaring etter Plan- og Bygningsloven fra 2008.

Tomtens sentrale beliggenhet gjør at man må ta hensyn til nasjonale forventninger om å fortetting av bystruktur innen sentrumsnære områder, verdien av vern av kulturminner, samt lokale behov for å støtte opp under utviklingsplaner for Kvadraturen og Oslo sentrum. I dag er både vern av eksisterende bygninger og fortetting innen eksisterende bystruktur sett på som to gjeldende strategier for bærekraftig byutvikling. Bygninger og bystruktur utgjør i dag en betydelig del av den fysiske kulturarven og oppfattes som en ressurs ved å være menighetskapene for menneskers tilhørighet og identitet og gjenbrukes for å skape nye verider. Fortetning innebærer at allerede bebygde områder får en høyere og mer effektiv arealutnyttelse, og oppfattes som bærekraftig da det reduserer byspredning, og dermed transportbehov som gir mindre klimagassutslipp.

Det to tydelige trender innen planlegging som omhandler kulturarv som en ressurs. Den ene er en historie- og fortidsfokusert retning hvor stedsutvikling og bevaring skjer på grunnlag av eksisterende kvaliteter. Her legges stedsidentitet, historiske kulturminner og tilbørighet til grunn for utvikling og vernestrategier.

Den andre retningen er fremtidsorientert, med fokus på å skape nye kvaliteter og tiltrekke seg en ny befolkningsgruppe. Her har kultur, særpreg og kulturarv utviklet seg som en strategi for økonomisk vekst.

Vil kulturminnet miste sin verdi dersom den blir endret, eller kan ny bruk styrke stedets betydning og skape et nytt kollektivt minne for fremtiden? Spørsmålet blir videre hvordan man kan beslutte hvordan man skal utnytte ressursen på best mulig måte.

PROBLEMSTILLING

Mulighetene for gjenbruk av eiendommen er mange og det er min hensikt med oppgaven å ha en målrettet diskusjon om hva denne eiendommen skal brukes til. Denne masteroppgaven skal gjennom teori og analyser undersøke bymorfologi som betrakningsmåte. Bymorfologi har fokus på at lokalisering gjennom historisk utvikling, fysisk form og funksjon kan bestemme et steds karakter, for videre si noe om forutsetninger og potensiale for endring og ny bruk.

Basert på stedsanalysen vil jeg legge frem anbefalinger og muligheter i en mulighetstudie, for hvordan Myntgata 2-kvartalet kan gjenbrukes og være en verdi/ressurs for Kvadraturen, Oslo sentrum og byen som helhet.

Masteroppgaven har følgende problemstilling:

Hvordan kan Myntgata 2-kvartalet gjenbrukes som kulturminne og utvikles slik at det genererer byliv i Kvadraturen og bidrar til videreutvikling av Oslos byutviklingspotensial?

Hvordan svare på problemstillingen?

Myntgata 2-kvartalet sitt potensiale og mulighetsrom er i stor grad knyttet til fire forhold, 1) eiendommens beliggenhet, 2) vernegrad av fysisk struktur, som setter en begrensning for hvordan den eksisterende bebyggelsen utformes og egner seg til 3) hva Kvadraturen og Oslo sentrumsområde mangler av funksjoner i dag, og 4) eiendommens stedets kulturhistoriske verdi, og som en del av Kvadraturen og festningsområdets fysiske kulturarv. Gjenbruk og bevaring har et potensiale for å være både en menighetsskapende og en økonomisk ressurs, ved å være en ressurs for annen utvikling.

For å svare på denne problemstillingen vil jeg først legge frem et teorigrunnlag. Formålet med teorikapitlet er å få en bedre forståelse for sammenhengen mellom byens form og endringsprosesser. Denne forståelsen er avgjørende for å skape en meningsfull diskusjon rundt historisk verdi i byutviklingen. Denne diskusjonen tar for seg spørsmål knyttet til verneverdighet, om samtidens betydning av kulturarv og hvilke muligheter og/eller potensial som ligger i det å tilegne kulturarv ny identitet. Aldo Rossi og M.R.G Conzens forståelse av bymorfologi og endringsprosesser over tid, er brukt for diskutere hva som bestemmer et steds karakter og forutsetninger for endring. Videre diskuterer teoridelen begrepene sted, kultur, identitet og hvordan begrepene har utviklet seg innen det planteoretiske feltet. Aldo Rossi, Françoise Choay og Christian Norberg-Shultz beskrivelser av sted og identitet er benyttet for å undersøke dagens betydning av sted som kulturell verdi.

DEL 1. INNLEDNING

Jeg vil videre gjennomføre en analysedel som registerer, kartlegger og analyserer eiendommens mulighetsrom og begrensinger. Teori og analyser legges til grunn for en mulighetsstudie som foreslår bygrep og funksjoner som kan bidra til at eiendommen blir en verdi/ressurs som genererer økt byliv i Kvadraturen og Oslo sentrum, sammenlignet med dagens situasjon.

Underproblemstillinger i oppgaven er derfor:

- 1) Hvordan kan Myntgata 2-kvartalets sentrale lokalitet utnyttes på best mulig måte, og være en verdi og ressurs for utvikling lokalt i Kvadraturen og for festningsområdet, i en bykontekst og for Oslo som hovedstad?
- 2) Hvilke historiske hendelser og strukturer bestemmer Myntgata 2-kvartalets karakter, og forutsetninger for endring?
- 3) Hvordan kan Myntgata 2-kvartalet gjenbrukes som en kulturell og økonomisk verdi, menighetskapende for stedets karakter, menneskers tilhørighet og identitet og en ressurs for annen utvikling?

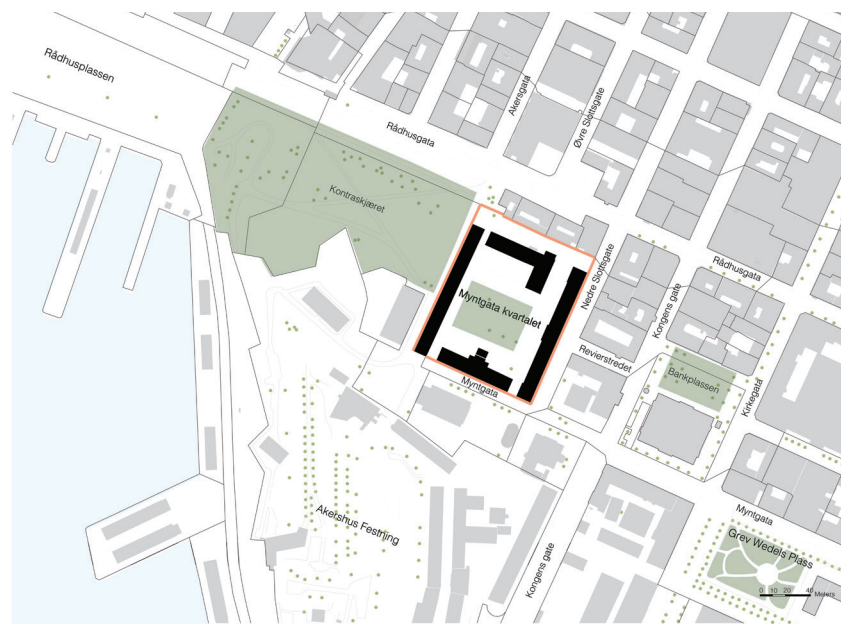
AVGRENSNING AV OPPGAVEN

Opgaven har en geografisk og en tematisk avgrensning. Den geografiske avgrensningen begrenser oppgaven og området jeg undersøker i forbindelse med stedsanalyse og mulighetsstudiet.

Den geografiske avgrensningen er derfor inndelt i fire nivåer:

- 1) Bynivået, som omfatter bydel Oslo sentrum. Omtales i oppgaven som byområdet.
- 2) Områdenivå, som omfatter Kvadraturen og festningsområdet. Omtales i oppgaven som området.
- 3) Prosjektområdet, som omfatter Myntgata 2-kvartalet og forstås som en del av Kontraskjæret.
- 4) Prosjektområdets eiendomsgrense, som omfatter eiendomsgrensen til prosjektområdet slik den er vedtatt i deg.

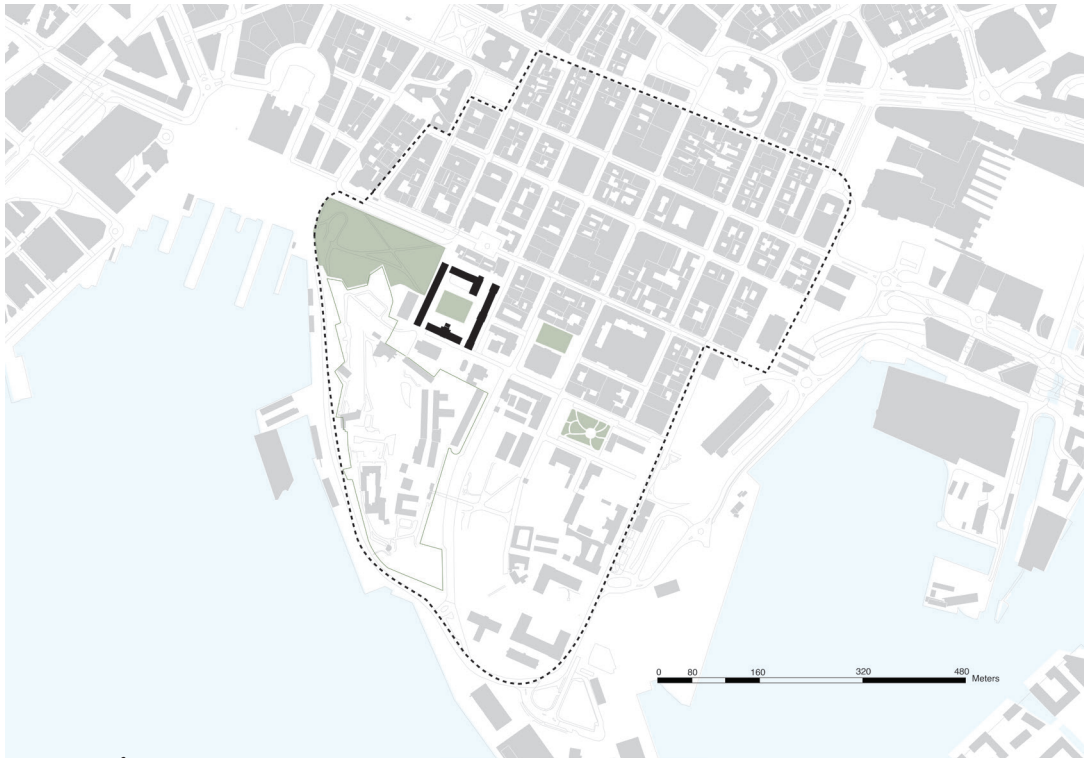
Mulighetsstudiet skal foreslå en byutviklingsstrategi og nye byformgrep med utgangspunkt i stedsanalyse og oppgavens problemstillinger. Mulighetsstudiet undersøker eiendommens gjenbrukspotensial, diskuterer det i kontekstuell sammenheng og som bidrag til sosio-kulturelle og økonomiske verdier utover eiendommen. Dette undersøkes på tre nivåer. Et lokalt nivå som omfatter nærmeste omgivelser, bynivå (Oslo sentrum, særlig vektlegges områdene, Kvadraturen, Vippetangen, Aker Brygge, Vika og Bjørvika) og for Oslo som hovedstad. Særlig sees det på muligheter for å bruke kvalitetene knyttet til eksisterende bebyggelse, forbindelser og uteområder. Fokuset er naturlig nok på høy grad av ombruk, da alle bygningsfasader unntatt "tyskerbrakken" er underlagt vern, og re-programmering av eksisterende bygninger. Det finnes også mulighet for fortetting innenfor kvartalsstrukturen, dette skal også overveies.

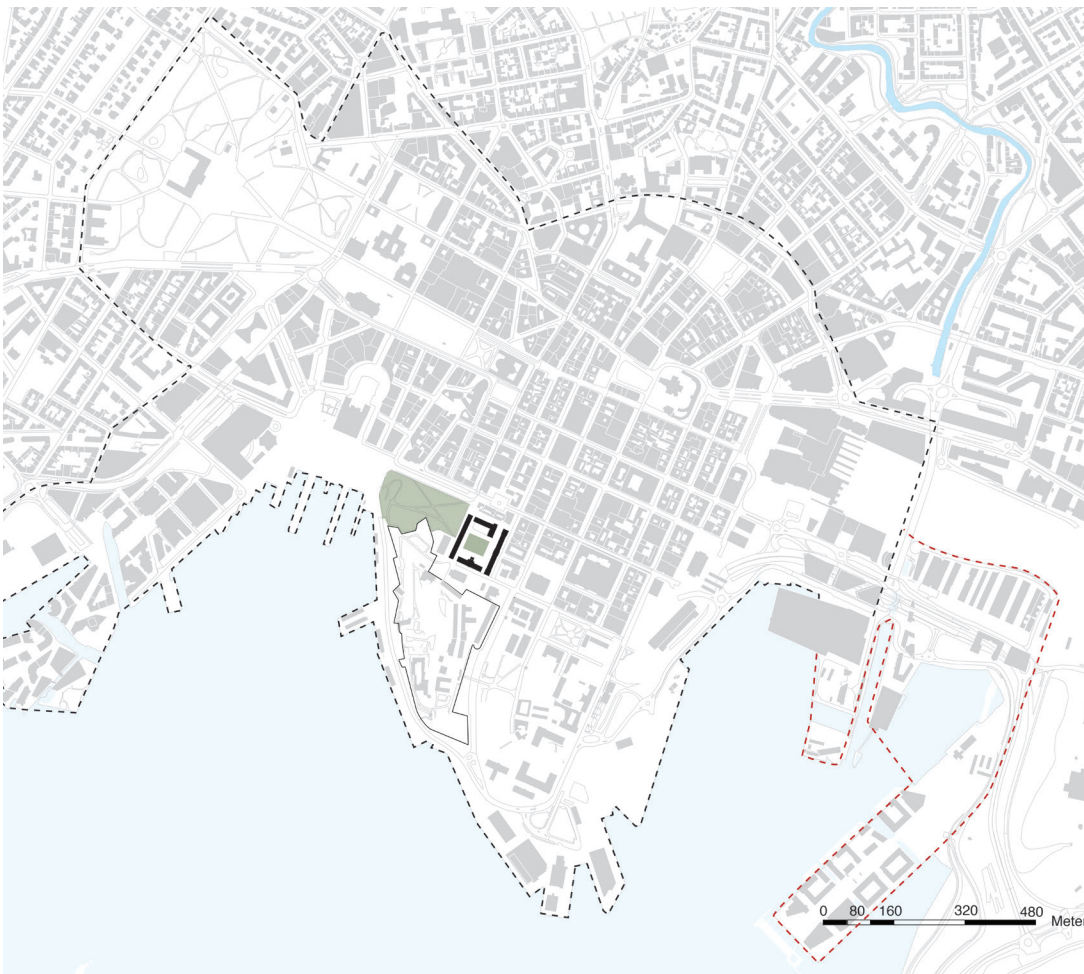
Prosjektområdet: Myntgata 2- kvartalet
1: 3000

Mulighetsstudiet vil avslutningsvis komme med anbefalinger for rehabilitering og gjennomføring. Dette omfatter; diskutere forslaget fleksibilitet for fremtidig forandring av program/andre formål og beskrive potensiale for midlertidig bruk av eiendommens gårdsrom og bygninger

Tekniske og arkitektoniske løsninger for hvordan de eksisterende bygningene skal utformes og tas i bruk, faller utenfor den tematiske avgrensningen for mulighetsstudiet og løsningsforslaget og diskuteres derfor ikke. Dette gjelder også juridiske løsninger for jordskifte ved eventuelle endringer av eiendomsgrenser på eiendommen, økonomiske vurderinger som gir Oslo Kommune grunnlag for å vurdere fortsatt eierskap av deler av eiendommen og hvilke deler som skal eventuelt selges.

Studieområdet: Kvadraturen og Akershus Festning.

Byområdet: Oslo sentrum er markert med svart. Jeg har valgt å inkludere Sørenga.

METODE

I oppgaven er det benyttet ulike analysemetoder og verktøy for å innhente kunnskapsgrunnlag til stedsanalyse og mulighetsstudie.

Analysene er strukturert og analysert gjennom ulike dimensjoner som eiendommen og den kontekstuelle sammenhengen er en del av: 1) Den morfologiske dimensjonen, 2) Den funksjonelle dimensjonen, 3) Den visuelle dimensjonen, 4) Den perseptuelle dimensjonen, 5) Den sosiale dimensjonen. Denne metoden er hentet fra Mathew Carmonas bok *Public Spaces, Urban places* (2010).

Den morfologiske dimensjonen

Her har jeg tatt i bruk typo-morfologisk analysemetode med 4 trinn:

1) Historisk utvikling, 2) kartlegging av strukturelle sammenhenger, 3) kartlegging av bygningstypologier, 4) områdeinndeling.

Historiske kart er brukt som kilde for å kartlegge den historiske utviklingen av stedets form og endring over tid. Utvalget av kart er gjort for å vise viktige utviklingsstrinn for Myntgata 2-kvartalet. Hensikten med analysen er finne de primære elementene, som vil si de viktigste elementene/strukturene som har vært konstituerende for stedets opprinnelse og virket førene for stedets utvikling. Her har følgende strukturer blitt analysert: vei og gatestrukturer, tomtestruktur, bygninger og bygningstruktur og parker/grønnstruktur og plasser. Utvalget av strukturer som er analysert er basert på relevans for studieområdet.

Analyse av dagens byplan har gitt grunnlag for beskrivelse av strukturelle sammenhenger i dag. Kart er hentet og bearbeidet i programmet geografiske informasjon-

systemer (GIS) med datasett/kartinformasjon hentet fra statens kartverk, samt andre karttjenester på nett.

Analyse av dagens byplan har gitt grunnlag for beskrivelse av strukturelle sammenhenger i dag. Kart er hentet og bearbeidet i programmet geografiske informasjonssystemer (GIS) med datasett/kartinformasjon hentet fra statens kartverk, samt andre karttjenester på nett

Den funksjonelle dimensjon

Her analyseres de dagens situasjon, de faktiske forholdene og omgivelsene. Dette omfatter bruk av arealer, bebyggelse på området, tilgjengelighet, virksomheter og aktivteter i området. Hvert enkelt tema har henviser til anvendt analysemetode og kilder det data er hentet fra. Hensikten med analysene er å gi et generelt kunnskapsgrunnlag som kan brukes videre i mulighetsstudien.

Det er tatt i bruk følgende analyseverktøy:

1) Bruk av areal, bevegelse og virksomheter i området: Metoder for å innente kunnskapsgrunnlag er: statistikk og planer, registrering gjennom observasjon og karttjenester på internett

For fysisk registrering av fasader og aktivitet i området Jan Ghels kvalitetskriterier beyttet. For å undersøke studieområdets rolle i byutvikling og dages bruk har en sentral kilde informasjon vært Forsvarsbygg og Eienoms- og byfornyelsesetatens utredning av eiendommen, og plandokumenter med "Kommuneplan 2015- Oslo mot 2030", Byantikvarens liste over og Statens Kartverks se. eiendom.no.

Annet kunnskapsgrunnlag er seminar regi av By og fornyelsestaten om fremtidig utvikling av Kvadraturen, og epostutveksling og samtale med midlertidige brukere av Myntgata 2.

DEL 1. INNLEDNING

2) Tilgjengelighet og avstand:

Isocrones, et kart som viser avstand og tilgjengelighet, er hentet fra nettsiden openrouteservice.org. Isocrones er et verktøy for å for å koble sammen punkter som er tilgjengelig innenfor samme tidsramme. I oppgaven er dette en relevant metode for å

For å undersøke avstand og tilgjengelighet fra Myntgata 2 for gående og syklist er Isochromes laget ved hjelp av nettsiden openrouteservice.org. Isochromes er brukt i planlegging for å koble sammen punkter som er tilgjengelig innenfor samme tidsramme. I denne oppgaven er metoden relevant for å kartlegge avstanden fra eiendommen til infrastruktur, kollektivknutepunkter.

3) Den sosiale dimensjonen:

Analysen gir informasjon om levekår, sosial og kulturell sammensetning. Metode: Statistikk og kartlegging. En sentral kilde er Bylivsundersøkelse av Oslo sentrum, publisert av Ghel Arkitekter i prosjektet "Levende Oslo" (2014) for Oslo kommune.

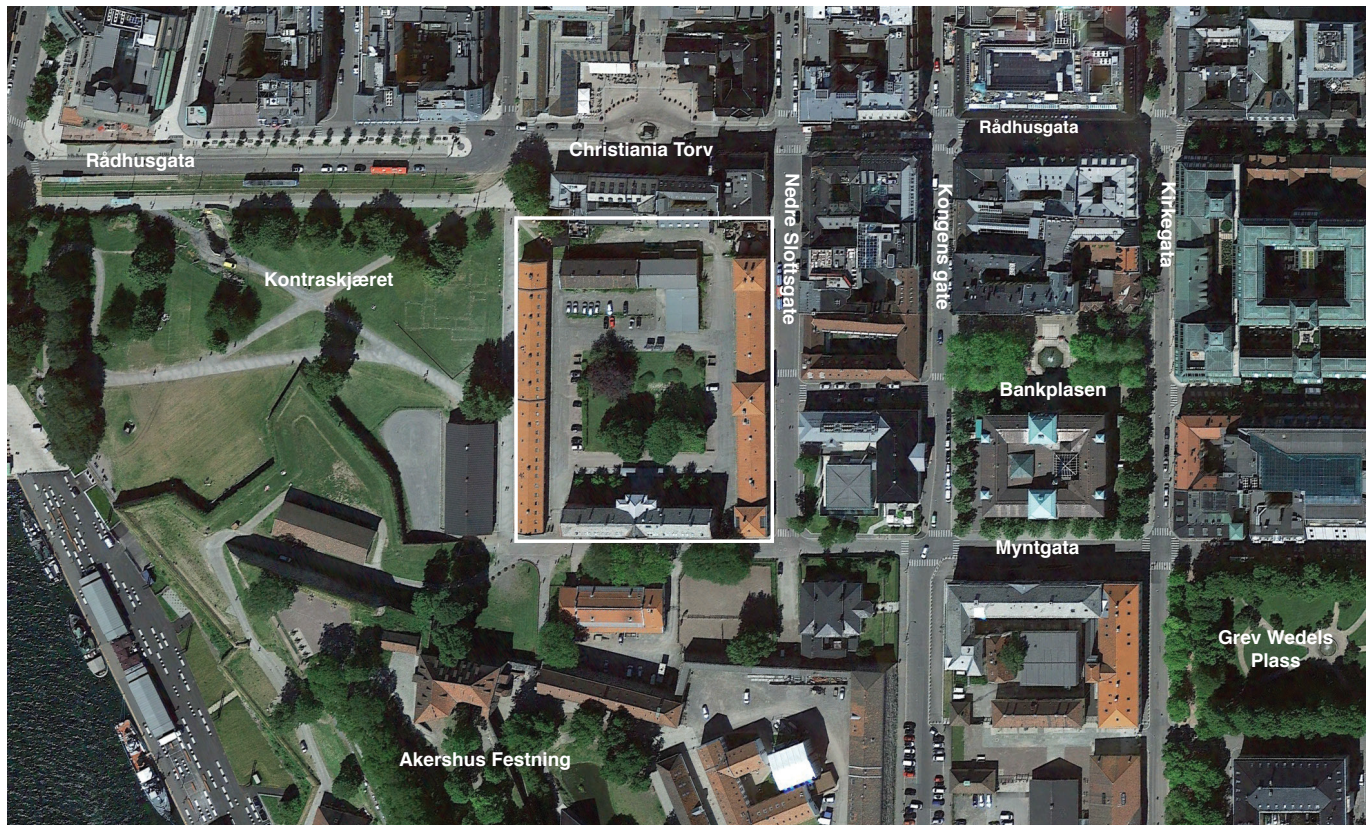
4) Den visuelle dimensjonen

Hensikten med analysene er å registrere områdets visuelle informasjon, som arkitektur, grøntområder og andre visuelle kvaliteter

Metode: Romlig visuell Analyse - Gordon Cullen

Analysen dokumenterer kvaliteter gjennom fotografering og bildeserier som gengir en bevegelse. Analysen er basert på mine oppfatninger gjennom 3 valgte ruter i Oslo sentrum til studieområder. Analysen gjennomføres ved å avmerke visuell informasjon på kartet, hver gang omgivelsene endrer seg dramatisk, positive og negative synlige kvaliteter som romligheter og kontakter. (Gordon Cullen,

1961). Egnethet: Denne analysen er interessant fordi den beskriver siktlinjer, og visuelle kvaliteter som er særegent for området.

MYNTGATA 2 KVARTALET

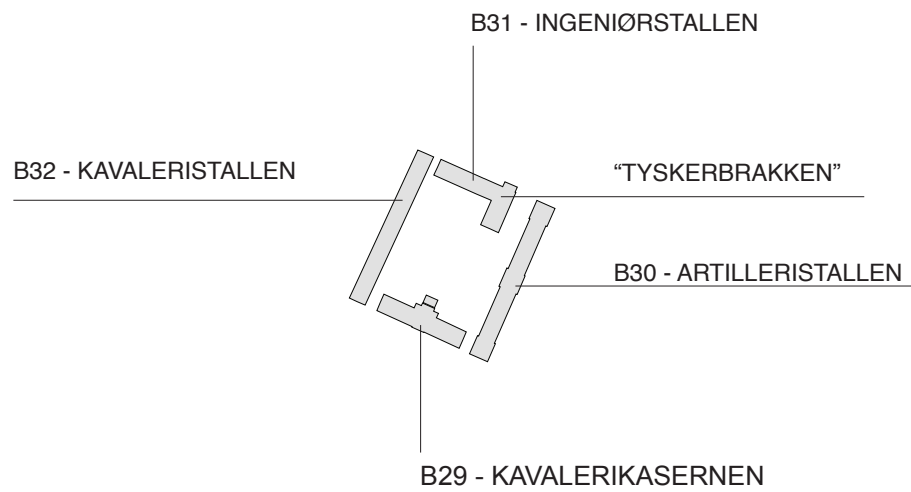
Kvartalets bebyggelse

Prosjektområdet i oppgaven har adresse Myntgata 2, og er lokalisert med en sentral beliggenhet i bydel Sentrum, i Kvadraturen i Oslo. Eiendommen ligger nedenfor høyden av Akershus festningsområde, i et stille område, tilbaketrukket fra trafikk og de travle handlegatene. Kvartalet utgjør 12.700 kvadratmeter, og består i dag av 5 bygninger omkring et gårdsrom med trær og grøntarealer. Tilsammen utgjør bygningene 9700 kvadratmeter, BRA. Kvartalets åpninger er avstengt med gjerder mot Nedre slottsgate i øst, samtidig som området oppleves stengt med barrierer i form av hengslede dører mot Christiania Torv i sør og Myntgata i nord. (Dyrvik Arkitekter, 2014)

Kvadraturstrukturen sett ovenifra føyer seg inn etter Kvadraturens gatestruktur, og ligger plassert i overgangssone mellom Kvadraturen, Kontraskjæret og Rådhusplassen, og Festningsområdet. Mot vest ligger Kontraskjæret, mot sør Akershus Festning, mot nord bebyggelse i Rådhusgata 30, 30b og 32 og Christiania Torv, og mot øst Nedre Slottsgate, Arkitekturmuseet, Bankplassen og Museet for Samtidskunst.

Bilde fra Google maps. I følge Dyrvik

⌚ N Navn på eksisterende bebyggelse

DEL 1. INNLEDNING

I følge Dyrvik Arkitekter(2014) i prat med byantikvar og møte med Forsvarbygg den 04.12.2013 er dette følgende beskrivelse av hva som bør sikres ved etterbruk.

B32 / Kavaleristallen:

Oppført: 1867, arkitekt ukjent.

Opprinnelig funksjon: stall

Nåværende funksjon: kontor

Hovedkonstruksjon: bærende teglstein

Antall etasjer: 2

Areal: 2900m² BRA

Deler som bør sikres ved fredning: Eksteriør: Hele.

B29 / Kavalerikasernen:

Oppført: 1898, arkitekt Ove Ekman

Opprinnelig funksjon: skole, forlegning

Nåværende funksjon: kontor

Hovedkonstruksjon: bærende teglstein

Antall etasjer: 3,5

Areal: 3575m² BRA

Deler som bør sikres ved fredning: Eksteriør: Hele.

Interiør: Oppr. Struktur og detaljer, to møterom mot sør midt i bygningen i 1. og 2. etg.

B30 / Artilleristallen:

Oppført: 1861, arkitekt Schirmer og von Hanno

Opprinnelig funksjon: stall

Nåværende funksjon: kontor

Hovedkonstruksjon: Bærende teglstein

Antall etasjer: 2

Areal: 2820m² BRA

Deler som bør sikres ved fredning: Eksteriør: Hele.

DEL 1. INNLEDNING

B31 / Ingeniørstallen:

Oppført: 1897

Opprinnelig funksjon: stall

Nåværende funksjon: gymsal, kontor

Hovedkonstruksjon: Bærende teglstein, gult tilbygg fra 1949 i tre

Antall etasjer: 2

Areal: 380m² BRA

Deler som bør sikres ved fredning: Eksteriør: Hele.

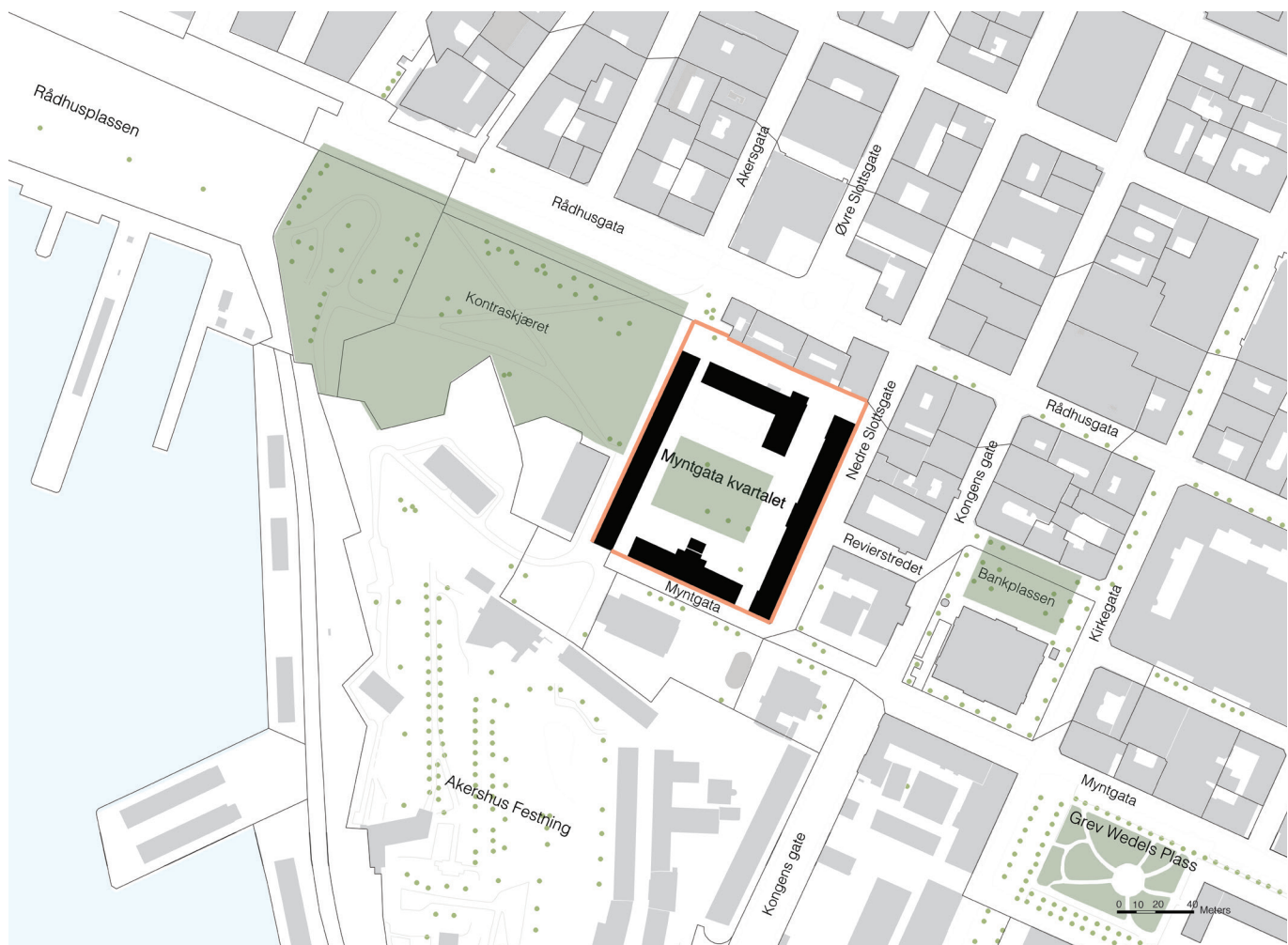
Interiør: Hovedstrukturer. I tilbygget fra 1949 kan opprinnelige detaljer og materialbruk også vurderes vernet. (inneholder bl.a. gymsalens vestibyle og garderober

«Tyskerbrakken»:

Inntil Ingeniørstallen ligger en gul trebygning fra 1949. Den blir uformelt kalt Tyskerbrakken og er i Verneplan for Akershus Festning markert som bygning av mindre antikvarisk interesse. I følge Oslo Byantikvar ble det gule tilbygget fra 1949 opprinnelig bygd et annet sted. Senere ble det flyttet til Myntgata 2 kvartalet. Dette medfører at bygget ikke er av spesiell kulturminnefaglig interesse.²

EIENDOMSGRENSER

Kartet viser prosjektområdets eiendomsgrenser og kvartalets gårdsrom.

DEL 1. INNLEDNING

PLANER OG FØRINGER

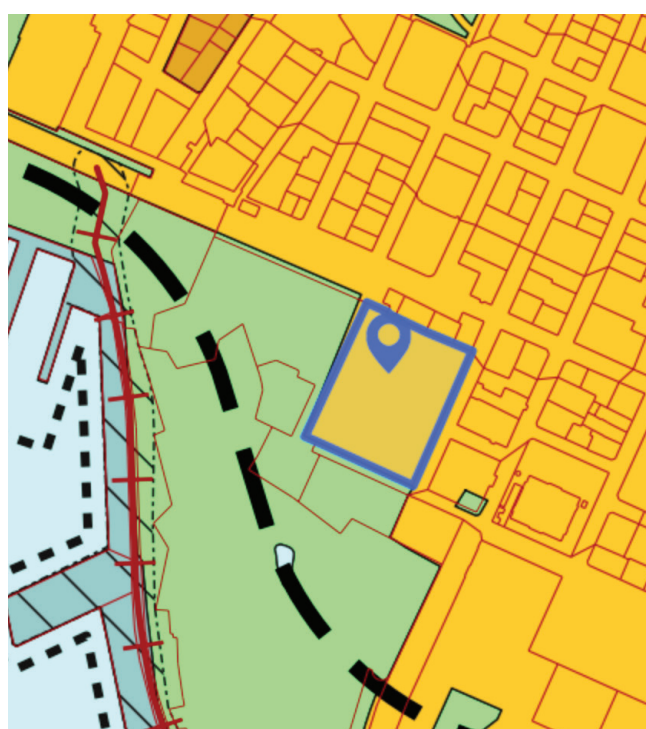
Sentrale føringer

Kommuneplanen mot 2015 - Oslo mot 2030 er gjeldende plangrunnlag. Kommuneplanen er Oslo Kommunes overordnede strategiske dokument som beskriver hvordan kommunene vil utvikle byen. Det er nå en pågående plansak med for Myntgata 2, vedrørende ønske om å muliggjøre utbygging i kvartalet samt bruksendring av eksisterende bebyggelse. (Oslo Kommune, plansak: 201305069)

Høringsutkast 2017- Oslo mot 2040 Ny samfunnsdel-byutviklingsstrategi:

Oslo Kommune har ny kommuneplan og samfunnsdel med byutviklingsstrategi ute til høring; ”Oslo mot 2040 ” En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle”. Her beskriver byutviklingsstrategien at kommunen skal møte befolkningsveksten gjennom fortetting i områder med god kollektivdekning. Oslo har også som mål å bli en nullutslippsby, en kunnskapsby, attraktiv for næringsutvikling og byområder med tydelige nabolagskvaliteter. Dette foreslås at dette skal gjennomføres med et styrket

Oslo Kommune redegjør for flere fremtidsrettede planer i sitt Planprogram: Områderegulering for sentrums gater og byrom - Bilfritt Byliv (2017). Blant annet skal all transportvekst være via kollektivtrafikk, gange eller sykkeltrafikk. Det etterlyses et behov for å revitalisere Kvadraturen som et flerfunksjonelt attraktivt byområde. Kulturmiljø og kulturminner må ivaretas og foredles som ressurs i byutviklingen. Befolkningen skal også ha god tilgang på grøntområder, det skal etableres nye grøntforbindelser i mangelområder, og man skal tilrettelegge anlegg for fysisk aktivitet. Alle disse punktene er interessante, sett utifra Myntgata 2-kvartalet.

Kommuneplan 2015 Oslo mot 2030

Plankart: Arealformål: Overordnet tegnforklaring

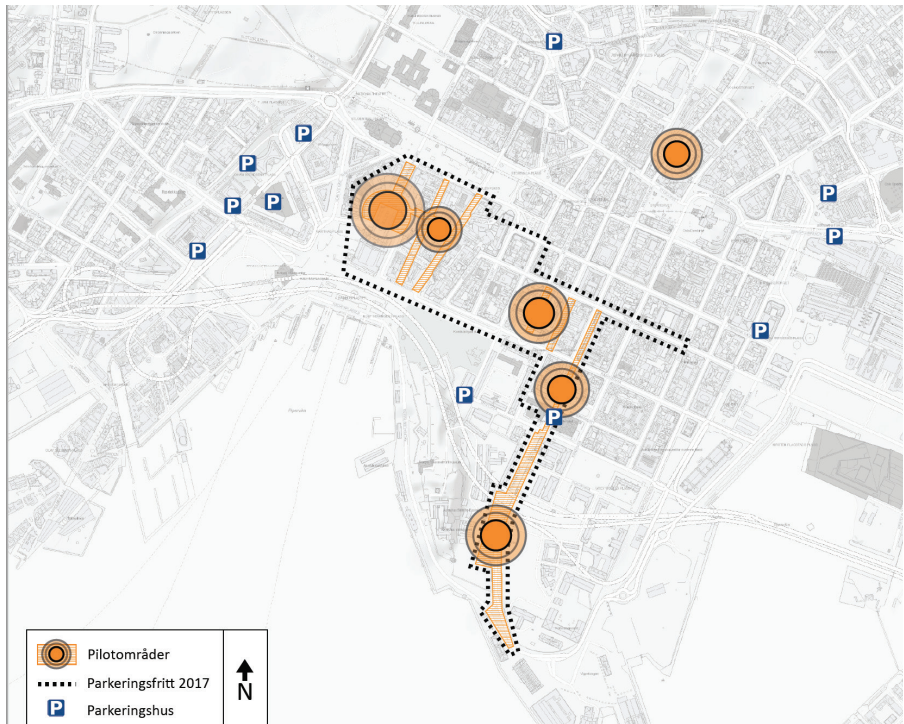
- Havn
- Bebyggelse og anlegg
- Eksisterende Grønnstruktur

DEL 1. INNLEDNING

BILFRITT BYLIV

Kartet til høyre viser området som skal bli bilfritt, i henhold til Oslo Kommunes plan Bilfritt byliv, med den hensikt å øke bylivet i sentrum.

Det skal etableres flere gågater, for økt fremkommelighet for myke trafikanter. Dette vil som kartet viser, også påvirke Myntgata 2.

Pilotområder gjennomført i 201-2018 (Oslo kommune, 2018)

DEL 1. INNLEDNING

Blomsterkasser og sitteplasser på Fridtjof Nansens plass.
Foto: Morten Brakestad

Fortauet i Rosenkrantz gate er utvidet. Foto: Rolf Sandnes

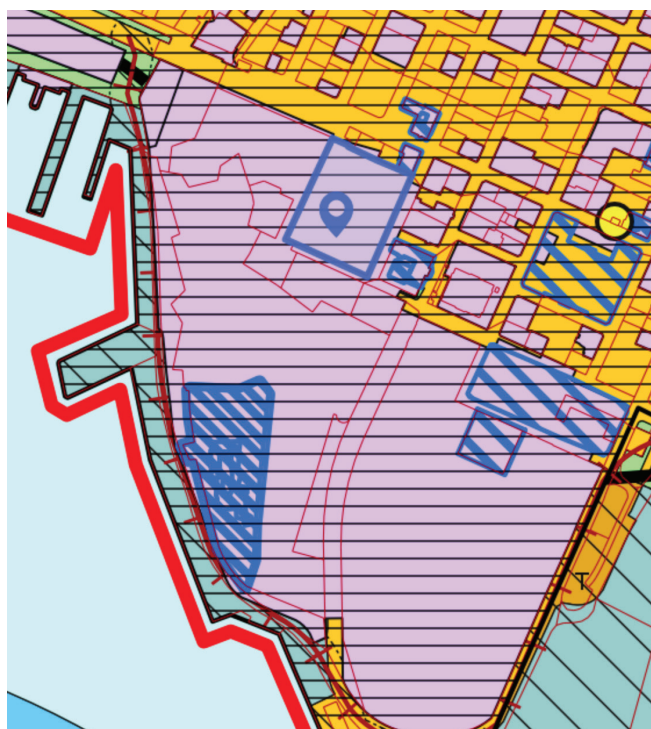

Figur : Øvre Slottsgate på Barnas Open House Oslo, 23. september 2017. Foto: Terje Borud

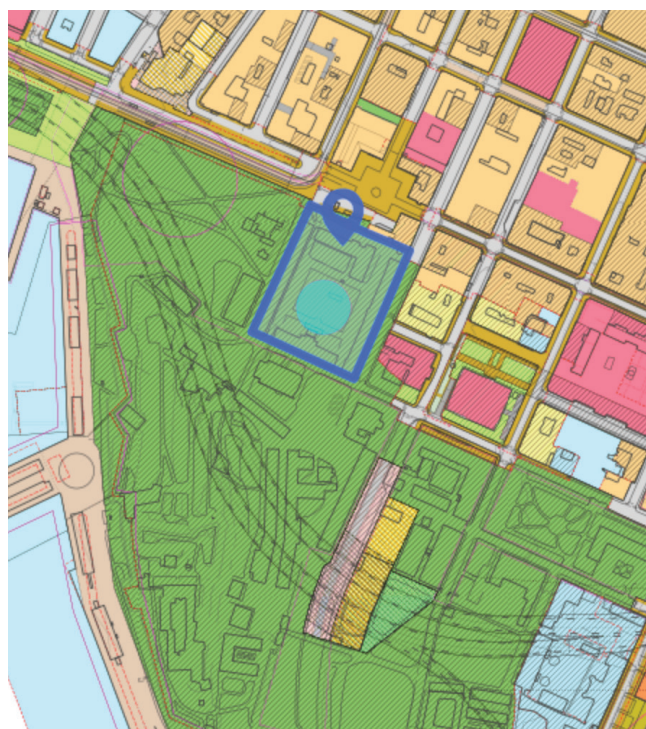

Flerbruksmøbel i Øvre slottsgate. Foto: Rolf Sandnes

DEL 1. INNLEDNING

- Kommuneplan 2015 Oslo mot 2030
PLANKART: Kulturminnevern
- Område regulert til bevaring
 - Avklarte Nationale kulturminner
 - Områder med nationale kulturminneinteresser

- Kommuneplan 2015 Oslo mot 2030
PLANKART: Arealformål regulert på bakkenivå.
- Bolig
 - Forretning/kontor
 - Annet veiareal
 - Friområde
 - offentlige bygg og anlegg
 - Industri

DEL 2 TEORI

TEORETISK BETRAKNINGSPERSPEKTIV

Formålet med teorikapittelet er å få en bedre forståelse av sammenhengen mellom byens form og endringsprosesser. Denne forståelsen er avgjørende for å skape en meningsfull diskusjon rundt historisk verdi i byutviklingen. Denne diskusjonen tar for seg spørsmål knyttet til verneverdighet, om samtidens betydning av kulturarv og hvilke muligheter og/eller potensial som ligger i det å tilegne kulturarv ny identitet. Forholdet mellom byens arkitektoniske preg og byens liv mer generelt studeres med utgangspunkt i den bymorfologiske tradisjonen og måten den analyserer fysisk form på ulike geografiske nivåer.

Fremtredende teoretikere innen den morfologiske tradisjonen er M.R.G. Conzens og arkitekten Aldo Rossi. Conzens og Rossis arbeid og forståelse av endringsprosesser over tid og kartlegging av bymessig form basert på klassifikasjon av bygninger og rom som typer.

Det vil være hensiktsmessig å videre presentere de tre skolene i innenfor det typo-morfologiske retningen, som alle beskriver den fysiske formens endring over tid. Modernismekritikkens teori og analysemetoder, utviklet av kjente samfunnskritikere og byteoretikere som Geidion, Kevin Lynch, Jane Jacobs og Nordberg-Schultz, har bidratt til bedre forståelse av hva som har løftet frem betydningen av stedet historie, og videre gitt grobunn for større vektlegging av kulturminnevern, samt dagens forståelse av kulturarv som kulturell og økonomiske verdi.

DEL 2. TEORI

VERN VS. FORTETTING

Både vern av eksisterende bygninger og fortetting av bystruktur blir sett på som to grunnleggende strategier for bærekraftig utvikling. Bygninger og bystruktur utgjør i dag en betydelig del av den fysiske kulturarven og oppfattes derfor som en sentral del av menneskets tilhørighet og identitet. De siste årene har kulturarven også blitt oppfattet som en ressurs for annen utvikling. Fortetting er prosessen hvor bebygde områder får en høyere og mer effektiv arealutnyttelse. Dette oppfattes som bærekraftig da det reduserer byspredning og dermed transportbehov inn til byen, som igjen fører til mindre utslipp av klimagasser.

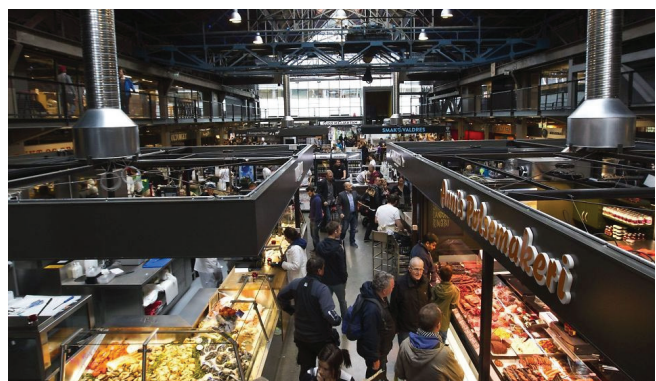
FORTIDS- OG FREMTIDSORIENTERT PLANLEGGING

Det er to trender innen planlegging som dreier seg om sted og kultur. Den første er en historie og fortidsfokuset retning, hvor stedsutvikling og bevaring skjer på grunnlag av eksisterende kvaliteter. Her legges stedsidentitet, historiske kulturminner og tilhørighet til grunn for utvikling og vernestrategier. (Børud 2016. s. 28)

Den andre retningen er fremtidsorientert, med fokus på å skape nye kvaliteter og tiltrekke seg en ny befolkningsgruppe. Eksempelvis kan man snakke om avindustrialiseringen på 70- og 80-tallet, som ikke bare førte til at mange industrilokaler ble stående tomme, men derimot med seg positive bieffekter for Byer og mindre tettsteder. De opplevde økonomisk vekst, og økt vitalisering som følge av oppbyggingen av en ny stedsidentitet rundt kulturproduksjon, rekreasjon og underholdning og - serveringsbransjen. I Oslo kunne man se en slik utvikling i områder rundt Akerselva, og ved Aker Brygge. Liknende eksempler fra andre steder i Europa er Bilbao i Spania og Glasgow i England. Her har kultur, særpreg og kulturarv utviklet seg som en strategi for økonomisk vekst, noe som på fagspråket omtales som kulturplanlegging. (Børud, E., Røsnes, A., 2016)

Figur 1. Bilde av Aker Brygge slik den fremstår i dag. Tidligere industrilokaler er nå butikker.

Figur 2. Tidligere industrilokale huser i dag en mathall.

BYMORFOLOGI

Bymorfologi er en betraktningssmåte med fokus på framvekst og utvikling av historiske byer, som søker å analysere hvordan videreutvikling av steder eller byer forekommer (Børud, E., Røsnes, A., 2016 s. 135) Den bymorfologiske betraktningssmåten har et historisk fokus på transformasjon av hvordan fagfeltet beveget seg i retning av en diskusjon om hvordan lokalisering gjennom historisk utvikling, fysisk form og funksjon kan bestemme et steds karakter og videre si noe om forutsetninger for endring og muligheter.

DEL 2. TEORI

TO STRATEGIER FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Sagkjær Hanssen et al (2015) referer til (OECD 2012, s.29) som beskriver kompakte byen kjennetegnes ved fortetting, hvor urbane områder er knyttet sammen ved hjelp av offentlig transport og korte avstander mellom bosted, arbeidsplasser og servicetilbud. Modellen legger opp til mindre bruk av privat transport som bil, med det formål å redusere energiforbruk og klimagassutslipp. Fortetting medfører høyere bykonsentrasjon, etablert av en rekke ulike funksjoner som boliger og arbeidsplasser, service og kulturtilbud, samt økt potensial for utvikling av et rikere og mer mangfoldig byliv. I tillegg vil fortetting medføre økt innovasjon og økonomisk vekst som videre genererer gode handels-, service- og kollektivtilbud. (Hanssen, Hofstad, & Saglie, 2015 s.16).

Til tross for at fortetting har mange positive sider utgjør det en trussel for bevaringen av den historiske konteksten i et gitt byområde. Bevaring og gjenbruk av historiske bygninger og kulturmiljøer kan være både krevende og til dels problematisk, da det ofte oppstår motstridende hensyn hva gjelder evne til å bevare og gjenbruke på den ene siden, og behov for nye funksjoner og standarder på den andre siden. Fortetting innenfor allerede bebygde områder kan lett skape konflikt da grunneiers økonomisk insentiver, som er spesielt fremtredende i sentrumsnære og attraktive områder der infrastruktur allerede er tilrettelagt, kommer i konflikt med ønsket om å bevare områdets historiske særpreg (Hanssen, Hofstad, & Saglie, 2015 s.50).

Byutvikling gjennom fortetting kan kritiseres både for tilsiktede og utilsiktede effekter. Når vi kritiserer de tilsiktede effektene snakker vi gjerne om den sosiale bærekraften som dreier seg om beboernes opplevelse av bomiljø, sosiale relasjoner og områdets utvikling. (Rud, 2010) referert via (Hanssen, Hofstad, & Saglie, 2015). De utilsiktede effektene derimot dreier seg om diskusjonen rundt miljømessig bærekraft og hvordan folkehelsen påvirkes av fortettingens manglende hensyn til grøntstruktur.

Endring av historiske kulturmiljøer kan på en side betraktes som en trussel, men kan samtidig betraktes som en mulighet for å gi et sted eller en bygning ny betydning. Basert på betraktningen av endring som en mulighetskapende faktor vil hensyn som at endring åpner opp for økonomiske interesser og økt aktivitet i form av byliv stå svært sentralt. For å sikre bærekraftig utvikling med tanke på å bevare kulturmiljøer og ikke minst skape nytt byrom, er de romlige fysiske resultatene essensielle. Det er viktig å studere romlige forhold, skapt som følge av aktiv fortettingspolitikk, for utvikle bedre forståelse for den nåværende byutviklingen og videre utforske byens forbedringspotensiale.

DEL 2. TEORI

LESE BYEN SOM FYSISK STRUKTUR

Byen er tosidig, og sammensatt av to viktige begreper. Det ene er *urbs*, som er betegnelsen på fysisk struktur, og det andre er *civitas*, som er betegnelsen på bykultur, eller på bylivet mer generelt. Begrepet urbanisme stammer fra sammensetningen av de to førstnevnte begrepene. (Børrud, E., Røsnes, A. 2016 s. 25).

Begrepet *Urbs*, den fysiske strukturen, kan analyseres på to følgende måter. For det første kan *Urbs* anses som en diakron analyse. Det betyr at man analyserer og beskriver utvikling av byens struktur over tid, som et historiske produkt. Byen er sammensatt av mange lag eller ordensprinsipper og det er gjennom disse lagene at det dannes en form. For det andre kan *Urbs* anses som en synkron analyse, som beskriver byen slik den er ut i dag (Ellefsen, 1984). I den synkrone analysen går man dypere inn i strukturen i en tidsperiode, istedenfor å analysere de lange linjene slik man gjør i den diakrone analyse metoden.

Den diakrone analysen har som hensikt å skape/etablere en forståelse for hvilke faktorer/elementer som har skapt byen over tid, hvilke strukturer den forholder seg til og hvilke elementer og prinsipper som har vært avgjørende for å utvikle/skape byens form. Når vi snakker om ordensprinsipper for fysiske strukturer, kan det skilles mellom begrepene struktur og morfologi. Struktur kan eksempelvis være gatestrukturer, eiendomsstruktur, grøntstruktur og lignende. Eksisterende strukturer, som for eksempel gatestrukturer og eiendomsstrukturen på Grünerløkka, setter en begrensning eller rammene for sin egen forandring. Et annet godt eksempel er rutenettssystemet, som definerer landskapsstrukturen og eiendomsstrukturen i mange amerikanske byer.

URBANISMENS FREMVEKST

Byplanlegging som som profesjon oppstod i takt med med industrialismen og den utbredte urbaniseringen som utformet seg på 1800-tallet, Før dette ble byvekst generelt planlagt gjennom en trinnvis utvikling av et område eller på bakgrunn av estetiske eller militære hensyn. En viktig pådriver for etableringen av byplanlegging som fagdisiplin var Ildefonso Cerda (1815 - 1876) (Børrud, E., Røsnes, A. 2016 s. 25). Cerda var en spansk arkitekt og byteoretiker som hadde et ønske om å skape en fagdisiplin som tok for seg byens kompleksitet.

Teoria General de la Urbanizaacion (Cerda, 1867) regnes den første fremstillingen av fysisk form som en del av byens sosiale og økonomiske påvirkning. Byteoretikeren Francoise Choay (født 1925) har definert fremveksten av urbanisme i det tjuende århundre som en kritisk praktis, som skiller mellom to tradisjoner. En progressiv og fremtidsrettet praksis, og en kultiverende praksis med et tilbakeskuende perspektiv. Begge retningene har et ønske om forbedring og nye samfunnsreformer. De er ulike ved at den progressive tradisjonen har et ønske om å fornye det eksisterende og utvikle nye løsninger, i stedet for å forbedre og videreføre eksisterende løsninger som allerede er etablert i samfunnet. (Børrud, E., Røsnes, E. 2016).

MODERNISMEKRITIKKEN

Bevaring som konsept vokste frem som en del av den modernistiske kritikken på 1950-, 60- og 70-tallet. I hovedsak var kritikken rettet mot den rasjonelle byplanleggingen og saneringen. Den industrielle utviklingen hadde brakt med seg store sosiale og økonomiske problemer i europeiske byer. Faludi (1987) beskrev byene som mørke, utrygge, med store sosiale utfordringer knyttet til helse og boligmangel grunnet befolkningsvekst og høye tomtepriser.

Den rasjonalistiske byplanleggingen med fokus på kunnskapsbaserte faktorer som vitenskap, effektivitet og matematikk er en viktig del av den modernistiske kritikken. I følge Healy, McDougal and Thomas (1982, s.8), var planlegging sett på som et redskap for å styre politiske avgjørelser og sikre mer stabilitet i økonomien. Sanering, et faguttrykk som beskriver prosessen som innebærer å rive eldre bebyggelse for å gi plass til nybygg, var en effektiv løsning for å bygge sunne bomiljøer (Allmendinger, 2017 s.66).

Byens uro skulle nå erstattes med orden, og den effektive løsningen var å koble sammen bomiljøer med natur og mennesker, og videre knytte sammen byens arbeidsplasser med teknisk infrastruktur. Som følge av dette ble det utviklet boligområder utenfor byene, som senere har blitt omtalt som drabant-landskap, og visjoner om grønne forsteder, villastrøk og hagebyer. (Carmona, 2010 s.42).

Som følge av dette oppsto en motreaksjon innen planlegging på 1960-tallet, som legger vekt på historisk betydning og tar opp viktige spørsmål rundt verneverdighet, stedsidentitet, menneskers visuelle forhold til sine omgivelser og hvordan vi skal bo og leve. Jane Jacobs, Kevin Lynch, Gordon Cullen, Aldo Rossi, Christian Nordberg-Shultz, Christopher Alexander og Jan Gehl, har vært viktige representanter for denne reaksjonære epoken og hatt stor betydning for dagens byutvikling og det vi i

dag kaller urban design, som dreier seg om fysisk form som en arena for mennesker og fysisk aktivitet. (Carmona, 2010 s. 12).

MODERNISMEKRITIKKENS TEORETIKERE ARKITEKTUR; IDENTITET OG STED

Modernismekritikken oppsto allerede i etterkrigstiden, med den sveitsiske ingeniøren og kunsthistorikeren Sigfried Giedion (1888-1968). Giedion, som skulle vise seg å bli betydningsfull i norsk sammenheng, var professoren til Christian Nordberg-Shultz, som var student ved Technische Hochschule (ETH) i Zurich i perioden 1945 -1949 (Lauland,G.2007). Sigfried Giedion, reiste på 1950 tallet rundt i Europa og formante at det var nødvendig med mer enn kun arkitektur. Først og fremst var han tilhenger av den demokratiske samfunnsformen som vokste frem i etterkrigstiden, og mente at det nå var behov for en felles symbolikk, en form for monumentalitet, noe han mente den modernistiske planleggingsformen ikke kunne tilby. Det som skulle formidles, var arkitekturens verdi i seg selv, ikke det rasjonelle. Giedion var opptatt av hva arkitekturen kunne yte og så det som en grunnleggende nødvendighet at arkitekturen skulle bety noe, gi mennesker en form for mening. (Norberg-Schulz, 1996 s.20). I Mellom

Norberg- Schultzs beskriver en stedsteori i "Mellom himmel og jord:en bok omsteder og hus" (1978), som ønsker å forstå forholdet mellom mennesker og deres omgivelser, og hvordan et "kollektivt minne" rundt et sted oppstår. Han skriver at menneskelig identitet er basert på stedets identitet, og steder må derfor by på mulighet for identifikasjon og minner.

DEL 2. TEORI

ROMLIG PÅTVUNGET OG ROMLIG KONSTITUERT

Børrud og Røsnes, snakker om hvordan *Death and Life of the Great American Cities* av journalist og aktivist Jane Jacobs fikk et stort nedslagsfelt da den kom ut 1961. Videre referer de til hvordan den danske arkitekten Jan Gehl har latt seg inspirere av Jane Jacobs i sine studier av livet mellom husene og byene (Gehl, 1971). Gehl ønsker å veilede i prosessen med å skape gode byrom, og hans veiledning bygger på mange års erfaring med prøving og feiling.

Budskapet handler ikke om noe så enkelt som variasjon i arkitektur. Som Børrud og Røsnes (2016, s. 146) skriver, solforhold og god utforming er viktig for en park, men legger ikke hele grunnlaget for suksessfaktoren til parken. Det handler om naturlig tilgjengelighet, sosial variasjon, med andre ord hva som er lagt til rette for av variert aktivitet. De referer til Jacobs som mener at en velfungerende, vellykket park har en komplisert komposisjon som ikke nødvendigvis oppdages, men oppleves etter hvert. Når man driver med byplanlegging starter man ofte med gode intensjoner for å for eksempel oppnå et yrende byliv, men det er umulig å spå fremtiden. Børrud og Røsnes (2016, s.147) henviser til (Dear, Wolch 1989) som sier at selv om man ikke kan spå sikkert at de fysiske omgivelsene vil påvirke oss, så kan man si at det antagelig vil skje. Man kan spå at det alltid vil kunne oppstå en gjensidig påvirkning mellom det fysisk romlige og menneskers sosiale relasjoner.

Sosiale relasjoner er romlig konstituert, som når stedlige karaktertrekk har fått direkte konsekvenser. Børrud og Røsnes (2016, s.147) eksemplifiserer ved å nevne hvordan fiskeverk i Nord-Norge fikk en annen arkitektur enn flate jordbruksbygder, og poengterer hvordan dette skapte en annen sosial interaksjon. Sosiale relasjoner kan også

bli påtvunget, når inaktivitet forårsakes av tidsuriktig bebyggelse, eller når menneskelig aktivitet blir forringet eller hindret av fysiske omgivelser. Et eksempel på dette er hvordan Berlinmuren skilte mennesker i flere tiår, men et enklere eksempel kan være dårlig tilrettelegging for rullestolbrukere.

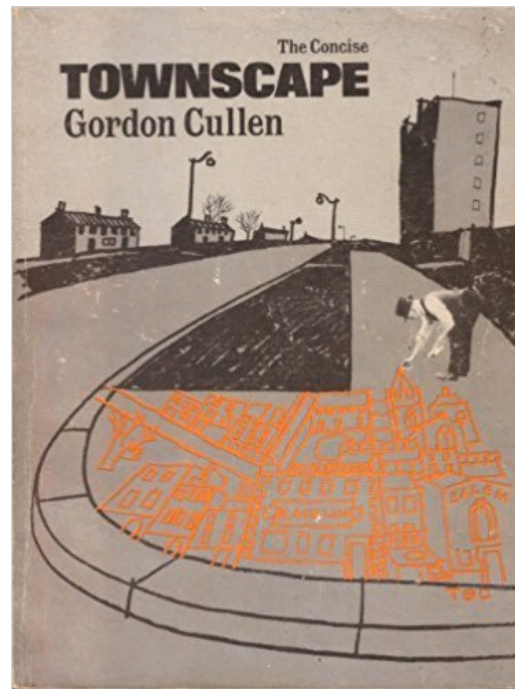
Sosiale relasjoner kan også være romlig meklet fram. Med dette menes det at det enklere vil oppstå en variasjon av ulike sosiale mønstre i fysiske omgivelser som skaper liten motstand mot å bli tatt i bruk. Et godt eksempel på dette er hvordan sykling er mye vanligere i København, som er flatt, enn i Oslo, som er kupert. (Børrud og Røsnes, 2016 s.148)

DEL 2. TEORI

DEN VISUELLE DIMENSJON AV PLANLEGGING

Gordon Cullen og Kevin Lynch - den visuelle dimensjon av planlegging. En annen form for modernismekritikk oppsto fra den engelske imperialismen og den erfaringsbaserte arkitekturen. Den britiske byplanleggeren og arkitekten Gordon Cullen (1914 -1944) og den amerikanske byteoretikeren Kevin Lynch(1918 -1984), har vært viktige bidragsytere innenfor modernismekritikken med vekt på de visuelle og estetiske egenskapene i byrommet. (Carmona, 2010 s.271)

Bildet nedenfor er fra forsiden til Cullens verk "The concise of townscapes" (1971). Bildet viser en eldre mann i en by som er utslettet av modernistiske planleggere. Han tegner byen som har blitt borte med kritt. Bildet er et eksempel på modernismekritikken ved at det visuelle bybildet og menneskelig skala mangler i byen som er gjenreist. I boken presenterer Cullen en romlig visuell analysemetode, som består av en sekvens av rom. Hensikten er å beskrive hvordan mennesket intuitivt opplever sin reise gjennom bylandskapet. Sekvensene er basert på tanker og følelser som oppstår ved bevegelse (Carmona, 2010). Cullen skriver, " bring people together and they create a collective surplus and enjoyment; bring buildings together and collectively they can give visual pleasure which none can give separately" (Cullen,C., 1971:7).

Figur 2, *The Concise Townscape*, Gordon Cullen (1971)

Her formidler han et budskap om verdien av mangfold, og legger vekt på det arkitektoniske uttrykk med kontraster, romligheter og rytme, som påvirker hvordan mennesker orienterer og identifiserer seg med steder. Arkitekter og planleggere drømte om å vitenskapeliggjøre arkitektur og bykvalitet, da det var vanskelig å finne kriterier som gikk utover ergonomi og effektivitet.

I den sammenheng har den amerikanske psykologen og byteoretikeren Kevin Lynch vært sentral for arkitektur- og planleggingsfaget fra 60- tallet og frem til i dag. Hans bok *The Image Of The City* (1960), er basert på undersøkelser fra USA og flere europeiske byer. Undersøkelsene dreier seg om hvordan mennesker bruker byen. Lynch gjennomførte undersøkelsene ved å be mennesker tegne og beskrive hvordan de orienterer seg i byen. Han noterte en rekke fellestrekk for hvordan mennesker orienter seg mot barrierer og kjente punkter som eksempelvis landemerker og monumenter. Dette la et grunnlag for datidens planleggere resulterte i en konkret teori som de forholdt seg til. I følge Lynch trenger mennesker orienteringspunkter å forholde seg til og hevdet derfor at byen burde planlegges etter den type punkter (Carmona, 2010: 276).

BYMORFOLOGI

Morfologi stammer fra greske ordet morphe, og er læren om form. (Store norske leksikon, 2017) Bymorfologi, omhandler studiet om byens form, og hvordan den over tid denne formen har utviklet seg innenfor de strukturelle prinsippens rammer. Her snakker man gjerne om forholdet mellom bebyggelsesstrukturen, og på forholdet mellom åpne og bebygde arealer. (Hanssen, Hofstad, & Saglie, 2015 s.176)

Morfologi er et forskningsfelt som har utviklet seg sammen med den samfunnsvitenskaplige og byteoretiske metoden. (Ellefsen 2005 s.63). Slik det er definert av ISUF (International Seminar on Urban Form) tar morfologi utgangspunkt i de fysiske omgivelsene slik de er lokalisert på bakken, og de fysiske omgivelsene gir kunnskap som byen eller stedet slik det faktisk er og har utviklet seg, og er ikke en beskrivelse av hvordan byen bør være eller en evaluering basert på verdikriterier. (Børrud, 2010)

Gjennom historisk kartlegging av et steds fremvekst og utvikling innen et byområde, søker bymorfologi å kartlegge og forstå et steds betydning og karakter. Dette kan kartlegge muligheter og endringspotensiale for å videreføre historisk karakter både lokalt og i en kontekstuell sammenheng. Studiene bryter morfologien ned til grunnleggende og gjensidig avhengige strukturer: Bygningene med tilknyttede arealer, totemønster og gatestruktur. Diskusjon av byens form skjer på flere nivåer, i forhold til bygning/tomt, gate/kvartal, by og region. (Moudon, 1997 s.7)

Den modernistiske bevegelsen har spilt en viktig rolle for nye verdier og studier om byens fysiske form. Den italienske arkitekten og byteoretikeren Aldo Rossis verk "Architecture of the city", har vært svært sentral for en økt bevissthet og utvikling av bymorfologi som tverrfaglig felt. Rossi etablerte en ny tilnærming og kobling mellom modernitet, historie og arkitektonisk design, et nytt syn på forholdet arkitektur og byens fysiske form. (Ellefsen, K. 2001).

TRE SKOLER

Det teoretiske grunnlaget for det bymorfologiske feltet er forankret i tre skoler, nemlig den tysk/franske, den italienske og den franske (Børrud 2009, s.22) Den tysk/engelske skolen vokste frem før de andre, har i hovedsak fokusert på å finne en teori som forklarer hvordan byer har blitt bygd og hvorfor. Den italienske skolen frem med et overordnet fokus på bymorfologi som et tverrfaglig felt med en tydelig kobling mellom modernitet, historie og arkitektonisk design. Den franske skolen vokste deretter frem og hadde et overordnet samfunnskritisk fokus, hva bør bli bygd i forhold til det som har blitt bygd (Børrud, 2009). Videre i dette avsnittet vil jeg foreta en mer utdypende analyse av de tre skolene med formål å se hvordan de alle har bidratt til å forme dagens bymorfologiske metode.

Det teoretiske grunnlaget for det bymorfologiske feltet baserer seg altså på tre skoler med ulike tilnærminger og betraktningmåter som alle har oppstått uavhengig av hverandre. (Børrud, 2009 s.22). Børrud refererer til Moudon (1997) som forteller at International Seminar on Urban Form (ISUF) regner sitt opphav i den tysk/engelske skolen og var inspirert av geografen M.R.G. Conzen (1907 - 1999) på begynnelsen av 1900-tallet.

DEL 2. TEORI

Det var imidlertid først på begynnelsen av 1980-tallet at arbeidet ble systematisert som eget forskningsfelt.

Conzen utforsket den opplevde byens historiske karaktertrekk på en systematisk måte. I følge Conzen kan ikke dette identifiseres ved hjelp av visuelle analyseteknikker eller normative tilnærminger. Ved kartografisk representasjon og terminologi kan byens fysiske utvikling og karaktertrekk gjennom tidene beskrives og forklares. (Børrud, 2014, s. 117)

Den franske skolen var forankret i arkitekturfaglig arbeid, teori som berører urbanismens historie og, særlig med referanse til Pierre Lavadans og Marcel Poete sine analyser av franske byområder. (Ellefsen, 2005 s. 65)

Denne empirien er først og fremst knyttet opp mot samfunnsvitenskapelig kritikk. Denne diskusjonen tar for seg hva som burde bli bygget i forhold til det som faktisk har blitt bygget. Den franske sosiologen Henri Lefebvre har vært en særlig viktig pådriver for den franske skolen. Han var opptatt av de mange kvalitestrekkene ved den gamle og mer tradisjonelle byen og særlig hvordan ulike områdetyper kan virke inviterende, men samtidig gi følelse av en begrensning i sosiale sammenhenger. Jane Jacobs, amerikansk forfatter og aktivist, videreførte denne tilnærmingen i boken "Death and Life of great American Cities" (Børrud, E., Røsnes, A, 2016 s.146) I boken studerte Jacobs hvordan ulike morfologiske typer, byrom og strukturelle ordensprinsipper, gir rom for ulik bruk og påvirker hvordan de oppfattes, brukes og bidrar til byliv og mangfold.

I den italienske skolen var Saverio Murastori (1910 -1975) og hans studier av Venezia og Roma sentrale. Den italienske arkitekten og byteoretikeren Aldo Rossis verk "Architecture of the city", har vært et viktig bidrag som har medført økt bevissthet og utvikling av bymorfologi

som et tevrrefaglig felt. Rossi etablerte en ny tilnærming og kobling mellom modernitet, historie og arkitektonisk design, samt et nytt syn på forholdet mellom arkitektur og byens fysiske form. (Ellefsen, 2001).

Etter at vi har sett hvordan de tre skolene vektlegger ulike faktorer som avgjørende for bymorfologisk utvikling kan vi se følgende; I følge Moudon (1997) kan de tre skolene skilles basert på teorigrunnet. Mens de tysk/engelske geografene var opptatt av teori som forklarer hvordan byer har blitt bygd, var det ifølge den italienske skolen viktig å bevare det gamle og bygge basert på de kvalitetene de tradisjonelle historiske byene kunne tilby. Den franske skolen kritiserte det som tidligere hadde blitt bygget og strevde etter å etablere teorier basert på hva som normativt burde bygges.

TYPOMORFOLOGISKE BYANALYSER

Felles for forskning innen det bymorfologiske feltet er at det bygger på analyser som fokuserer på de faktisk fysiske resultatene med fokus på de sosiale og økonomiske kreftene som sammen har formet byen. (Moudon, 1997:3). Den fysiske formen som sammen danner byen, er et resultat av datidens ideer og intensjoner. Byens form kan igjen deles opp hovedelementer, som gaten, bygninger, tomter, byrom og grøntstruktur eller parker.

Dette er dynamiske elementer, som ikke er endelige i sin form. De er i konstant bruk og vil derfor endres over tid. Denne type byanalyse kan sies å være typologiske og morfologiske fordi de beskriver fysisk form (morfologi), og inndeler elementer inn i typer (typologi), eksempelvis i studiet av en enkeltbygning og byrom som en typologi. (Moudon 1994).

DEL 2. TEORI

CONZEN - ANALYSERE FORTETTING SOM MORFOLOGISK ENDRING

Geografen M.R.G Conzens (1907 - 1999), bymorfologiske analyse er delt inn i tre systematiserte deler (Børrud, 2014 s. 114). Den første delen går ut på å kartlegge de endringene i byplanen som markerer politiske, sosiale og kulturelle epoker. Neste fase har som mål å avdekke endringene og sammenlikne de, for så og kunne dele opp i områder etter like morfologiske trekk. Denne informasjonen kan brukes i en videre byplanlegging, som et verktøy for å forstå dagens by og potensiale for utvikling. Basert på studier av tre historiske byer presenterte Conzen tre grunnleggende strukturer for byens utvikling: 1) Vei- og gatestruktur, som en forutsetning for mobilitet og frakt av varer og tjenester, 2) tomtestruktur, som grunnlag for privat og offentlig insentiv for utvikling, 3) bygningers variasjon av form og funksjon. Dette gir innsikt i hvordan de enkelte strukturene utvikles, og forholdet dem i mellom.

I en naturlig syklus vil byen fortettes og tynnes ut, som følge av utviklingen til gate, tomt og bygningsstruktur. Børrud og Røøsnes (2016 s.35) refererer til Conzen (1960) som etablerte tre begreper som beskriver denne fortettningsprosessen: teigsyklusen eller burgage cycle, urban fallow og fringe-belt.

Burgage cycle beskriver utbyggingen av tomtestrukturen, som naturlig fortettes som følge av økt etterspørsel eller nye behov (Børrud, 2014 s,119) En gradvis fortetting fortsetter til tomteutnyttelsen er nådd. Idet tomteutnyttelsen er nådd går prosessen videre til urban fallow, eller sanering, hvor bygg rives og nye blir gjenreist med hensikt å øke eller fornye sin funksjon i tråd med samfunnets interesser.

Dette skjer gjerne i forbindelse med ny arealbruk og/eller på bakgrunn av behov for nye funksjoner. Den siste delen av prosessen, Fringe-belt, på norsk; et belte i utkanten, oppstår som følge av et behov for større arealutnyttelse enn det som finnes tilgjengelig innenfor den bebygde tomtestrukturen. Byens randsoner blir da utvidet, gjerne i tider med god økonomisk vekst. Nye boligfelt som gjenspeiler ettertraktede samfunnsfunksjoner blir bygget samtidig og bidrar til å skape et enhetlig preg. Ved å studere morfologien til de ulike beltene, sier det noe om historiske epoker, teknologisk utvikling og om sosiale og økonomiske behov.

Slike belter, enten sammenhengende eller enkeltvis, finnes i randsonen til de fleste store byer som en forlengelse eller videreføring av de tre nevnte strukturene. Dette er permanente strukturer, som vanskelig lar seg endre, og er på måten setter en begrensning for videre utvikling.

DEL 2. TEORI

ALDO ROSSI – BYEN SOM ARTEFAKTER

Aldo Rossis teori var sentral for utviklingen av typebegrepet, et utbredt begrep som er grunnleggende for å analysere og forstå morfologisk endring. Rossi ville med dette utvikle teorier som arkitekter og planleggere kunne forholde seg til, som en motreaksjon på modernismens syn på og sammenhengen mellom arkitektur og byens fysiske form (Ellefsen, 2005 s.65). Typebegrepet kan sies å være et bakenforliggende prinsipp for å organisere arkitekturen.

Rossis teori, presentert i boken "Architecture of the city" var inspirert av en typisk strukturalistisk tenkemåte, der byen skal forstås som et fenomen. Det vil si at relasjonen mellom objektene er av større interesse enn objektene selv, derav fokuset på å forstå byen som helhetlig fenomen (Børrud, 2009 s.22). Et demonstrerende eksempel finner vi i deler av Italia. Mange italienske tettsteder og byer ble ikke rammet så hardt bombing under andre verdenskrig, men den økonomiske utviklingen, spesielt i nordlige deler av Italia, var en trussel for historiske kulturmiljøer. I følge Rossi, er byen sammensatt av ulike typer "artefakter", et begrep han bruker for å beskrive at byens elementer må forstås som en helhet og et produkt av endring over tid.

Et sted eller en by vil være et uttrykk for de behov og den endring som har oppstått over tid. Fortidens arkitekter og byutviklere har forsøkt å møte fortidens behov, og dette vil altså ha lagt grunnlaget for hvordan de fysiske omgivelsene er. Byen er derfor en struktur der elementer som ikke lenger er i bruk blir innlemmet og gjenbrukt. En bys arkitektoniske utforming vil med andre ord være et produkt som er skapt over lengre tid. Byen og arkitekturen vil være en del av et kollektivt minne, med en helt særegen stedsidentitet (Ellefsen 2002, s. 61)

Rossi ser et sted eller en by fra et analytisk perspektiv. På den ene siden som et uttrykk for ordensprinsipper. Et sted eller en bys fysiske struktur er som språket, sammensatt av ulike elementer, eller typologier som: bygningstyper, gatestrukturer og typologiske strukturer. Sammen danner elementene en strukturell enhet der de enkelte delene gjensidig definerer hverandre. Som språket er byen, en struktur som setter reglene for sin egen forandring. Et steds struktur setter rammene for sin egen forandring, men er også et potensielt objekt for transformasjon i den forstand at nye behov kan krever nye strukturelle prinsipper (Ellefsen, 2002).

På den andre siden kan et sted eller en by sees på som ett enkelt element som er unikt i seg selv. Et eksempel på et helt særegent sted er Solo Locus. Formen er ikke her dannet som følge av funksjonen, de er strukturert etter locus og de endringsprosessene stedet har vært igjennom. For eksempel, kan en bygning eller del av et byrom være en del av et strukturelt ordensprinsipp, men samtidig ha unike kvaliteter som detaljer, bruksformer og stiler som viser tilbake til historiske hendelser. (Rossi, 1984 s. 50).

Dette gjør at morfologisk analyse også kan beskrives som kunnskapsinnhenting både med et synkront og et diakront formål. Morfologisk analyse kan brukes for å søke forklaringer på både romlige sammenhenger på alle nivåer, samtidig som det kan være et alternativ og supplement til andre analysemetoder, enten normative, visuelle eller sanselige analyser (Børrud, 2009,s. 23-24)

DEL 2. TEORI

STEDETS BETYDNING OG IDENTITET

Arkitektene Aldo Rossi og Norberg Schultz er begge gode eksempler på tankesett som knyttes til den nye tilnærmingen innenfor byplanlegging. (Ellefsen, 2002 s.61) Med andre ord kan vi få en bedre forståelse av dagens situasjon ved å se tilbake til Rossi og Schultz. Christian Norberg-Schultz utviklet en stedsteori som hadde en annen tilnærming til stedets betydning.

For Norberg Schultz, ble stedets betydning og særegne uttrykk forstått i en religiøs kontekst. Schultz var inspirert av filosofen Heidegger, og han tilnærming som tar utgangspunkt i en diskusjon om visuelle omgivelser slik de oppfattes, som objekter, og stedet i sin helhet i motsetning til oppdelt i ulike typologier. Hvert sted har en egen særegen karakter og tilhørighet, og problemet med modernismens byplanlegging var at den ikke var opptatt av å ivareta de særegne karaktertrekkene. (Ellefsen, 2002 s.62)

STEDET SOM KULTURELL VERDI – KOLLEKTIV HUKOMMELSE

Stedsteorien til arkitektene Aldo Rossi og Christian Norberg Schultz har ulikt syn på sammenhengen mellom identitet og stedet, locus. For Norberg - Schultz oppfattes stedet visuelt som en helhet, ikke delt inn innenfor typologier. Hvert setd har et eget særegen karakter og tilhørighet, og problemet med moderne byplanlegging er at den ikke ivaretar stedets særegene karakter.

For Rossi er *locus* i konstant endring, en endring som dokumenterer et steds historie. Dette gjør locus til noe unikt, fordi den danner et kollektivt minne som skaper stedsidentitet. For Norberg-Schultz, er stedets betydning og identitet et konstant element som kan tolkes gjennom bevaring av eksisterende arkitektur og gjennom ny arkitektur.

“One can say that the city itself is the collective memory of its people, and like memory it is associated with objects and places. The city is the locus of the collective memory. This relationship between the locus and the citizenry then becomes the city’s predominant image, both of architecture and of landscape, and as certain artifacts become part of its memory, new ones emerge.” (Rossi, 1984, s.134).

Ellefsen (2005, s.80) beskriver hvordan opprettelsen av statuer, monumenter og minnesmerker kan knyttes opp til Rossis teori om kollektivt minne. Hvis minnesmerkets plassering ikke har relevans for stedet det blir opprettet, vil det ikke tilføre noe til det kollektivet minnet. Rossi kaller dette et uheldig forsøk på å opprette et kollektivt minnesmerke, da det vil være et misforhold eller en dislokasjon mellom stedet det blir oppført og vårt kollektive minne. (Ellefsen, 2005).

BEVARINGSSTRATEGIER

Som Karl Otto Ellefsen (2002, s. 63) påpeker, bevaringsstrategi har vært nøye diskutert opp gjennom europeisk historie. Hva skal man ta vare på, hvordan skal man ta vare på det, og hvordan skal man behandle det på en hensiktsmessig måte.

Til tross for at de fleste byer benytter seg av en blanding av flere bevaringsstrategier, definerer Ellefsen (2002, s.64) likevel fem tydelige strategier. med klar teoretisk forankring.

Museumsbevaringsstrategi: Strategien hvor total og absolutt autentisk forvaring er det aller viktigste. Et godt eksempel på en by som følger denne strategien er Venezia, hvor man ikke ønsker nye bygninger, men heller forsøker å bevare de gamle bygningene så autentisk som mulig.

Rekonstrueringsstrategi: betyr å hente tilbake det som var, ved å bygge eller skape noe som allerede har eksistert.

Strukturell bevaring: åpner for nyskaping, innenfor allerede gitte rammer eller strukturer. Man ønsker å ta hensyn til arkitektoniske valgene som har blitt tatt på et strukturelt plan, som har resultert i høy grad av permanent. For eksempel nevner Ellefsen (2002) at kvartalsinndelingen kan være noe man ønsker å opprettholde i en strukturell bevaringsprosess, mens man samtidig har frihet for nye prosjekter til å redefinere historiske spor.

Narrativ beskyttelse/proteksjon: fokuserer på de objektene eller områdene som forteller en historie om byen. Ofte vil bevaringsarbeidet fokusere på mindre deler, heller enn den store helheten. Fordelen med denne type bevaring er at det kan omfatte både nyskaping og samtidig bevaring. Det historiske objektet blir en ressurs som kan løftes fram, samtidig som man har plass til nye kulturelle uttrykk og får mettet et forandringsbehov.

Generell bevaring: innehar mange av de samme kvalitetene som de fire andre bevaringsstrategiene, men skiller seg ved at den har en bred tilnærming til hva som er bevaringsverdig, samtidig som den ser på flere faktorer som; identitetskonsept ved bebyggelse, fysiske egenskaper og romsligheten med et kvalitetsaspekt. Kort fortalt er dette en strategi som ønsker å ta en systematisk gjennomgang av hva som fremstår bevaringsverdig slik den arktitektoniske byen er i dag.

KULTURARV SOM KULTURELL OG ØKONOMISK VERDI

I dag befinner vi oss i en situasjon hvor vi helst skal gjenbruke og utnytte den byen vi har, og samtidig planlegge for en bærekraftig utvikling. På den måten befinner vi oss mellom de to tradisjonene som Choay (Børrud, E., Røsnes, A., 2016 s.50) beskriver, en kultiverende tilbakeskuende tradisjon, og en progressiv og fremtidsrettet tradisjon. Spesielt dreier diskusjonen seg om hva vi skal bevare og forandre av eksisterende strukturer, og til hvilken grad det er nødvendig å omforme eksisterende struktur til å møte målsetninger om bærekraft. Dagens planlegging baserer seg på samtidens oppfatning av hva som bør vektlegges, og styringsmekanismers metode for å avveie dette opp mot hverandre.

DEL 2. TEORI

Choay, problematiserer den kultiverende modellen med innvendig om at verken de fysiske resultatene som følger av industrialisering og modernismens planlegging er irreversible. Med andre ord vil resultatet av den fysiske planlegging påvirke kunnskapsgrunnlaget for fremtidig utvikling. At det nye man ønsker å bygge, må forholde seg til det som allerede eksisterer, er nedfelt i lover og regler, blant annet i Plan og Bygningsloven, 2008, som byutvikling må forholde seg etter. Når byen skal utvikles som en del av forretningsprosess, er det nødvendig med et teorigrunnlag som sier noe om hvordan byen som skal fortettes faktisk er. I den sammenheng er det nyttig med et nøytralt betraktningsepsektiv som sier noe om hva byen er, og ikke bør være.

Bymorfologisk byanalyse, basert på M.R.G Conzen og Aldo Rossis teorier, muliggjør en kartlegging av den fysiske byens ulike elementer som typer og strukturer. Disse kan vedvare over tid, endres eller forsvinne. Det elementene som kan sees på som permanente er det som har overlevd i generasjoner, noe som kan indikere at senere generasjoner fremdeles har hatt nytte og glede av dem, enten som bruksformål eller som forhistorisk minne.

KULTURARV OG STEDSIDENTITET

Med byplanleggingens mer markedsrettede praksis fra 1980 tallet fulgte den sterke polariseringen mellom vern og bevaring på den ene siden, og fortetting om omforming på den andre siden. I forskningsrapporten “Kulturarv og stedsidentitet” diskuteres virkningene av kulturarven motsetninger og spenninger, at den kan forstås som et mål i seg selv, og som et virkemiddel for andre formål. (Swendsen, 2009)

Miljødepartementets nåværende sider referer den nåværende regjeringens mål om å “legge til rette for at kulturminner og kulturmiljø kan gi grunnlag for verdiskapning”. På den ene siden er begrepene sted og kultur knyttet opp mot stedsidentitet, historie, kulturminner og tilhørighet gjennom vernestrategier og retningsslinjer, på den andre siden som et verktøy og ressurs for fremtidig stedsutvikling og verdiskapning. Det kan dreie seg om å skape arbeidsplasser og økt omsetning gjennom turisme, eller for å øke verdi til omkringliggende bygg og boligområder. Det kan handle om merkevarebygging gjennom kulturarrangementer, ved å skape en ny identitet hindre fraflytting og tiltrekke seg nye mennesker og virksomheter.

KULTURARVENS SOM GJENBRUKSRESSURS

Conzen og Aldo Rossi-skolen påpeker at byen er et produkt av tiden. Byer og tettsteder er konstant er i endring for å møte og tilfredstille behov som stadig oppstår og forsvinner. Bærekraftige byer kan ikke bare ta hensyn til at kulturarv skal representere historien, de skal også kunne endres og gjenbrukes for å kunne møte nye behov. Ny bruk av kulturminner vil ikke bare bevare kulturarven, men vil også gi den ny verdi. Dette vil også oppfylle det politiske ønske om bærekraft og det vil redusere utslipp av klimagasser. (Børrud, 2014 s.134)

VERKTØYKASSE

Verktøykassen er basert på planteori, og består av utvalgte argumenter for fysisk utforming som dreier seg om hva som skal til for å skape gode byrom, forbindelser og byliv. Verktøykasse - konseptet er inspirert av *Verktøykasse for møtesteder i byer og tettsteder*. (Bettum & Butenschøn, 1997).

DEL 2. TEORI

ORIENTERING OG LESBARHET	Argumentet	Teori
Ferdse	Det må være et klart skille mellom de private og de offentlige rom.	<ul style="list-style-type: none"> Jane Jacobs, 1960
Bevegelseslinjer	Strukturell i landskapet klarhet er viktig for at mennesker skal kunne identifisere seg i landskapet.	<ul style="list-style-type: none"> Kevin Lynch, 1960
Landemerker	<i>“Kvaliteten i et fysisk objekt som gir en høy sannsynlighet for å vekke et sterkt bilde i alle omgivelser”</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kevin Lynch (1960:9)
Distrikter	<p><i>“A city district in its simplest sense is an area of homogeneous districts , recognized by clues which are continous throughout the district and continous elsewhere”.</i></p> <p>Byer er altså sammensatt av ulike områder, som bidrar til at mennesker kan orientere seg. Det for eks. være en bygningsrekke, en park, trapper, en gate eller korridor. En slik sekvens av elementer danner en rute gjennom et område/by som gjør det lettere å orientere seg</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Lynch, 1960:103) Kevin Lynch, The Image of the city, (1960:102)
Knutepunkter	<p>Et større veikryss, plass eller avstigningsområde for kollektivreisende.</p> <p><i>“If it is a break in transportation or a decision on point on a path can be made to coincide with the node, the node will receive more attention. The joint between path and node must be visible and expressive, as it is in the case of intersecting paths. These concentration points can, by radiation, organize large districts around themselves if their presence is somehow signalized in the surroundings.”</i></p> <p>Gatehjørner kan, hvis utformet riktig, tiltrekke seg forgjengere som er på vei et annet sted fordi de er synlige på lang og kan være et stoppested på vei til et annet sted.</p>	
Avstander	36m meter for å se andre mennesker, 100 meter for å oppleve bevegelse.	<ul style="list-style-type: none"> Jan Ghel, 2010

DEL 2. TEORI

STEDSIDENTITET OG GJENBRUK	Argumentet	Teori
Bevare stedets egenverdi	Et sted som har fått en ny funksjon har mange 'spor'; det uttrykker et aldri opphørende samspill mellom kvalitative fenomener som dukker opp og skjuler seg igjen, som fastholdes og som endres." Nordberg-Schultz påpeker at det er viktig å: "legge til rette for meningsfylte relasjoner i en verden som stadig mer løses opp i motstridende fragmenter".	<ul style="list-style-type: none">Norberg-Schulz, Stedskunst, 1996, s. 10.
Et "kollektivt minne"	"One can only say that the city itself is the collective memory of its people, and like memory it is associated with objects and places" Aldo Rossi. Elementer som har eksistert over lang tid, som folk har et forhold til, skaper tilhørighet og gir gjør et sted unikt. Rossi mener at historiske trekk bør viderføres i byutvikling for å oppretteholde byenes kontinuitet.	<ul style="list-style-type: none">Aldo Rossi (Rossi, Eisenman, 1982: 130)
Nye funksjoner i gamle byninger, og "mismatch" mellom opprinnelig funksjon og ny funksjon.	"Old ideas can sometimes use new buildings. New ideas must use old buildings" Det skaper et interessant kontrast mellom ny og gammel. En bygning eller rom får en ny funksjon enn den opprinnelig var tiltenkt. Et eksempel på dette er mathallen på Vulkan i Oslo som tidligere var industrihall langs Akerselva. Et annet eksempel er Aker Brygges industribygg som er omgjort til butikker.	<ul style="list-style-type: none">(Jane Jacobs, 1962: 188)

DEL 2. TEORI

KOMFORT OG TRYGGHET	Argumentet	Teori
Fasadekvalitet	<p>Kvalitetskriterier etter Ghels femtrinnskala for å vurdere og sikre aktive fasader og kvalitet:</p> <p>A (aktiv): små enheter, med mange dører(15-20 dører pr. 100 m fasade)</p> <p>B (vennlig): Relativt små enheter (10-14 dører pr.100 m fasade)</p> <p>C (midt i mellom): Små og store enheter (6-10 dører pr.100 m fasade)</p> <p>D: (Kjedeli): store enheter (2-5 dører pr. 100 m fasade)</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Gehl, 2010)
Mulighet for opphold og gode møteplasser	<p>Tilgjengelige møteplasser for majoriteten, med et velfungerende kollektivtransportnettverk er viktig for bærekraftig utvikling. Gode byrom er multifunksjonelle, det bør ha en fleksibilitet med tanke på hvordan det brukes, som inviterer til møter og deltagelse. Møtene kan være formelle og uformelle alt etter som. En passiv deltagelse kan være å sitte på benk og betrakte, mens en aktiv deltagelse kan være å gå eller sykle, involvere seg i aktiviteter som gatekunst og politiske demonstrasjoner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Gehl, 2010)
Sitteplasser utendørs	<p><i>“For example , when a person looks for a place to sit down outdoors , he rarely choose to sit exposed in the middle of an open space - he usually looks for a tree to put his back against: a hollow in the grown, a natural cleft which will partly enclose and shelter him.” (Christopher Alexander, 1977:521)</i></p> <p>Mennesker føler seg trygge når de kan lene seg inntil noe og har ryggen beskyttet, dette avgjør hvilket sted en velger å sitte og oppholde seg over en lengre tidsperiode. En annen avgjørende faktor er vind , sol og støy. Sitemuligheter langs fasader er et godt alternativ for å møte disse kriteriene.</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Alexander, 1977:521)
Gågata	<p>Jacobs viser til bygata som det sentrale elementet i byen, både som et arkitektonisk prinsipp og som sosialt og kulturelt fenomen. Bygata er det helt grunnleggende, ved at det er handel, folk møtes der, ferdes på fortauet, kjøre bil i midten. Den fungerer som et sosialt samfunn, som et kulturelt samfunn, og at det medfører en trygghet fordi det er “øyen som ser, følger med på gata”, sosial overvåking fra byes befolkning som bor i 2, 3 og 4 etasje.</p> <p><i>Jane Jacobs , 1961</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> (Kanigel, R. 2016).

DEL 2. TEORI

BYLIV OG MANGFOLD	Argumentet	Teori
Gode byområder med varierte tilbud.	“The point of cities is multiplicity of choice.” Ulike tilbud skaper mangfold og virker inkluderende.	<ul style="list-style-type: none"> Jane Jacobs (2016). “The Death and Life of Great American Cities”, S.340, Vintage
Handel og serveringstilbud	Jan Ghel understreker forskjellene mellom gågata, som er dominert av detaljhandel og fortauet, som er dominert av servering og opphold.	<ul style="list-style-type: none"> (Ghel , 2010)
Positive inntrykk	<p><i>“Urban experience is one of a series of revelations, with delight and interest being simulated by contrasts”.</i></p> <p>Gordon, viser til at mennesket intuitivt oppfatter sin reise gjennom byen, ved å legge merke til kvaliteter og egenskaper som kontraster, rytme og romligheter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gordon Cullen: The concise townscape”, 1961:17
Opphold og aktivitet	Den fysiske utformingen av byrom, påvirker adferd og valg av aktivitet. Om de er gode vil de virke inn positivt for et sted eller område som helhet. Folk blir værende lenger enn de hadde tenkt, fordi de trives, blir underholdt der de er.	<ul style="list-style-type: none"> (Gehl Architects, 2004 s 12)
Mennesker tiltrekker seg mennesker	<p><i>“What attracts people, it would appear, is other people.”</i></p> <p>Whyte forklarer hvorfor offentlige plasser i er populære og mennesker søker gater på kveldstid der det er andre, og store grupper med mennesker gjør folkemengde rundt nysgjerrige.</p>	<ul style="list-style-type: none"> (Whyte, 2004 :19)
Åpne byrom	<p><i>“One of the greatest problems in existing communities is the fact that available public life is spread so thin that it has no impact on the community”</i></p> <p>En forutsetning for at mennesker samles er at det finnes rom og samles i. For at folk skal samles må tilbud og målepunkter konsentreres på et sted. Ubebygde områder som grøntområder og plasser trengs i en kompakt by.</p>	(Alexander, 1977)

DEL 3. ANALYSER

Denne analysedelen er delt inn i 2 hoveddeler.

1) Den første delen tar for seg studieområdet og prosjektområdet historiske utvikling og primære elementer.

Hensikten er å kartlegge hva som har hatt en særlig betydning for utviklingen og utformingen av studieområdet og Myntgata 2- Kvartalet. De primære elementene er delt inn i: topografi, kommunikasjon og planer og føringer.

Hensikten med å analysere den historiske utviklingen er å kartlegge Kvadraturen og Akerhusområdets egenkarakter og sammenhengen med omkringliggende områder. Dette er nødvendig for å kunne si noe om prosjektområdets egenkarakter og hvordan den kan bevares og gjenbrukes.

2) Den andre delen i analysen tar for seg dagens situasjon. Her undersøkes arealbruk bevegelse, tilgjengelighet og bylivet i området.

LANDSKAP

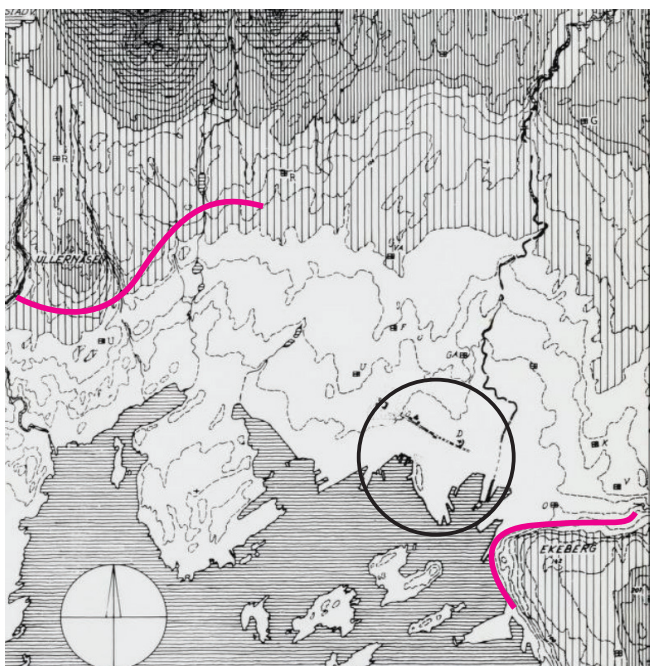
Metode:

Kartgrunnlaget viser Olsos landskapsdrag, som Kvadraturen er en del av. Kilder: "Byen i rommet- rommet i byen", av Erik Lorange(1984). GIS kartdata.

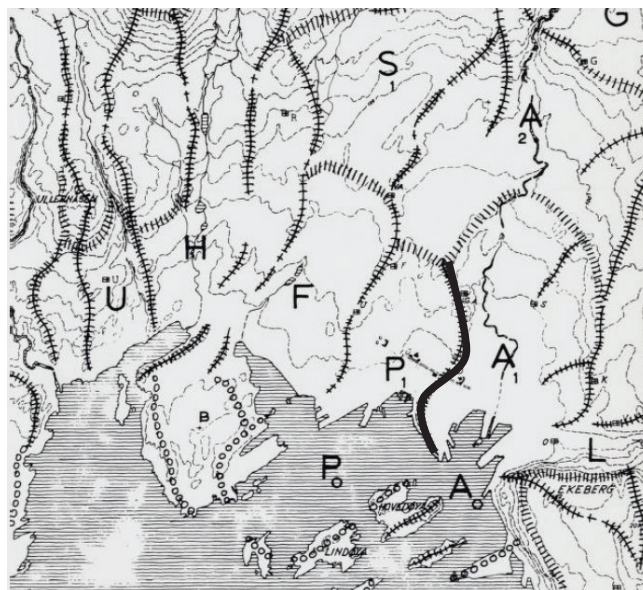
Registrering

Oslo by befinner seg i et ovalt landskapsrom danner rammen rundt Oslo fjordens innerste del. Landskapet er omringet av skog. Byens østre landskapsrom ligger melleom høydedragene Ekeberg i øst og Ullernåsen nordvest. Mellom befinner den amfi-formede landskapet som gjerne omtales som "Oslo gryta". terrenget stiger fra fjorden opp mot Holmenkollåsen og Grefsenåsen i nordøst.

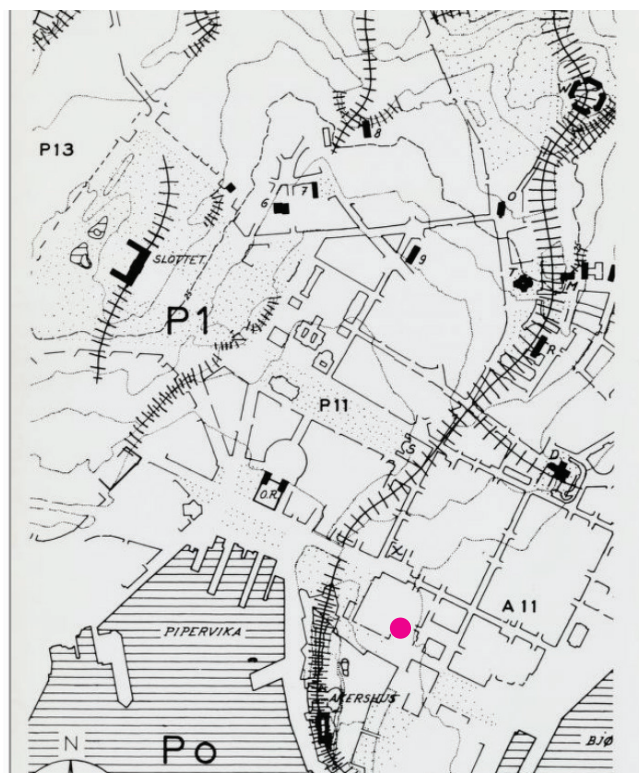
Det amfiformede landskapsrommet er inndelt i flere sekundære landskapsrom. P1 på kartet viser Piperviaks konkave landskapsrom. Akerelva strekker seg gjennom A2 og A1 mot Bjørvika.

● Myntgata 2

Sett ovenifra er topografisen til Oslo sentrum lett gjenkjennelig med etter de to vikene; Pipervika og Bjørvika og neset Aker Brygge, Vippetangen og Sørenaga. Akerkammen er et høydedrag som går igjennom Oslo sentrum. Dette skaper nivåforaksjer og flere fine siktlinjer som blant annet kan oppleves fra Akershus Festning, Kontraskjæret og fra Karl Johans gate. Kvadraturen ligger i det østlige terrenget mot Akerskammen som deler Oslo amfiet i to. Mot øst heller terrenget nedover mot Bjørvika og Revierhavnen og mot fra vest fra Øvre Vollgate mot Rådhusplassen og Vika.

Analyse:

Myntgata kvartalets plassering i et høypunkt i terrenget, sammenliknet med Rådhusplassen og Vipetangen, er med på å gi området interessante siktlinjer og utsiktspunkter samtidig som det deler opp byrommet mot Rådhusplassen og Aker Brygge ytterligere. I forhold til resten av Oslo, ligger prosjektområdet på et lavpunkt. Dette kan medføre at Kvadraturen blir et naturlig siste stopp på eksempelvis en dagstur.

- 1) Akershus Festningsområde - 25(Akershus Festning) 16,5/ 10,7 m.o.h.
- 2) Indre festningsområde - 8,9 m.o.h
- 3) Rådhusplassen - 2,3 m.o.h
- 4)Kontraskjæret - 10,4 m.o.h
- 4)Rådhusgata / Børsen - 2,3 m.o.h

Topografikart:
Målestokk 1: 6000

HISTORISK UTVIKLING OG PRIMÆRE ELEMENTER

METODE:

Dette er en historisk oversikt over Oslo Kvadraturen og prosjektområdet Myntgata 2, som beskriver utviklingen av stedets form over tid ved hjelp av historiske kart. Utvalget av kart er gjort for å vise viktige trinn i utviklingen på stedet. Rekonstruksjon og forståelse for stedets fysiske utvikling er nødvendig for de andre analysene, samt for å kunne si noe om endringspotensiale.

De primære elementene er de overordnede elementene som har virket strukturerende på stedets utvikling. Enkelte elementer har vært konstituerende for stedets opprinnelse, slik som fjorden og Akerselva, mens andre ordner stedets vekst, som byplanene og de viktigste ferdselsveiene og jernbanen.

Kilder: Kartgrunnlag fra Oslo Museum, Riksarkivet, Statens Kartverk og Nationalbiblioteket. Boken til Lars Roede (2017) "Historisk atlas over Oslo, GAMLE KART FORTELLER",.

Nationalbiblioteket
Kart 2311
Trolig Isaac van Geelkerch, 1648

PROVINSBYEN CHRISTIANIA 1624-1814

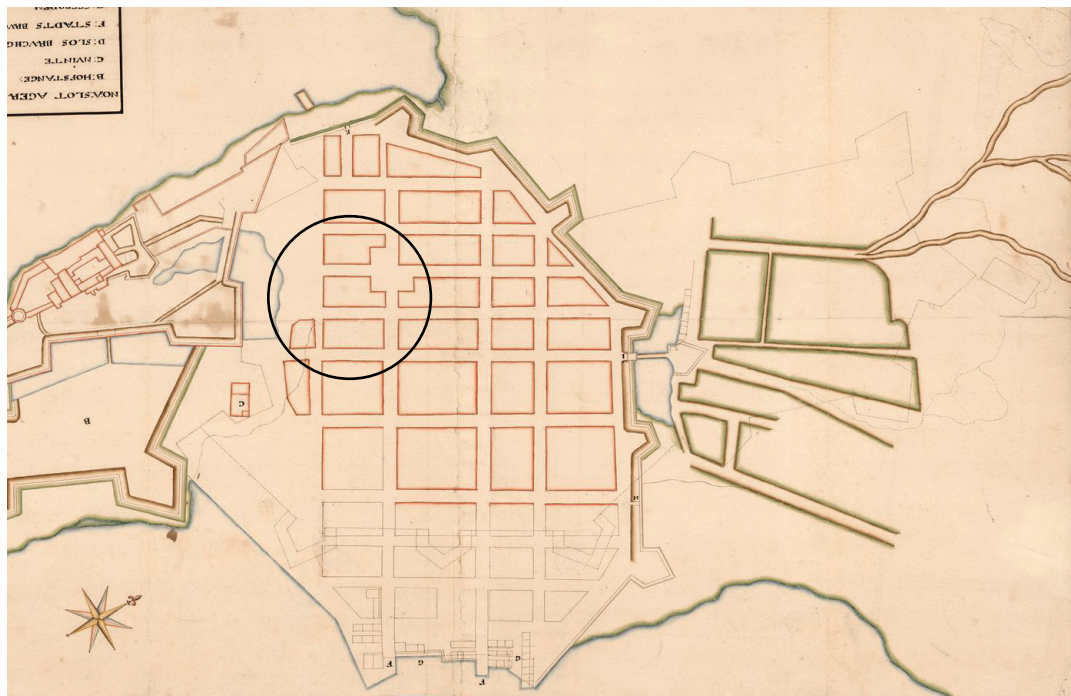
Grunnleggelsen av Oslo kan dateres 1000 år tilbake i tid. Byens historie kommer til uttrykk i bygningstypologier og i strøkgater med varierende uttrykk og skala. Urbaniseringen av Oslo by, ble til takket være naturressurser fra bymarkene og fjorden, samt gode transportmuligheter. Kong Håkon den 5, bygget Akershus Festning rundt år 1300.

De overordne byplangrepene som definerer Oslo sentrum er først og fremst fra Christian den 4. sine byplaner fra 1624. Etter bybrannen i 1624, som tok med deg det meste av middelalderbyen, bestemte kongen at byen skulle gjenreises på vestsiden av Bjørvika og inngå i et festningsanlegg, et system med voller og bastioner rundt byen. Byen som da fikk navnet Christiania, ble gjenreist etter renessansens idealer, med klare geometriske kanter og gatenettverk. Byens avgrensning var fra Kontraskjæret i øst til og med Dronningensgate i vest, med bymarkene utenfor. Kvadraturen ble omtalt som "kvartalene" i senere år, da det skilte seg ut fra resten av bystrøkene. Strukturen ble senere opphavet til det særnorske ordet kvartal.

Den nederlandske ingeniøren Isaac Von Geelkerch arbeidet som festningsplanlegger i Norge på midten av 1600 tallet. Kartet viser Akershus Festning med bastionfestning på Hovedtangen. Rundt festningsverket er det tegnet en vanngrav. Festningsmuren går rundt festningen, videre på sjøbunnen mot det som i dag er Dronningens gate og ender mot Byvollen, som i dag Karl Johnas gate.

Før brannen i 1686

Dette kartet er fra 1680 og finnes som fotografi i Oslo Bymuseums kartsamling. To generasjoner etter grunnleggelsen av Christiania, var det utbygget innenfor vollene. På grunn av mangel på byggetomter ble det i 1657 tillatt å bygge på den langgrunne sjøfronten utenfor Dronningens gate. Del ble tildelt tomter, til de som hadde byggelyst. Utvidelsen bestod av tre rekker med relativt smale kvartaler ut mot Bjørvika. Rådhusgaten og Tollbodgaten ble forlenget og ført videre som brygger. Myntens bastion sto nå ferdig, og myntverket markert med C, inne i bastionen. På Christiania Torv ble det bygget en kirke, Hellige Trefoldighetskirke som ikke synes dette kartet.

Det Kgl. Bibliotek København
GKS 717 Gigas 34
Kart av ukjent dato, angivelig av Isaac
van Geelkerch, men tegneren må være Wilhelm
Coucheron, ca 1657

Etter brannen i 1686

Naboskapet mellom byen og festningen skapte en interessekonflikt, da forsvaret stadig trengte arealer til å styrke og fornye utenverkene. Forsvaret vant denne konflikten, etter brannen i 1686 som tok med seg det meste av bebyggelsen sør for Christiania torv, Kontraskjæret og der Myntgata 2 kvartalet ligger i dag. På det området som senere ble Kontraskjæret, kunne forsvaret nå bygge ytre forsvarslinjer frem til Rådhusgaten.

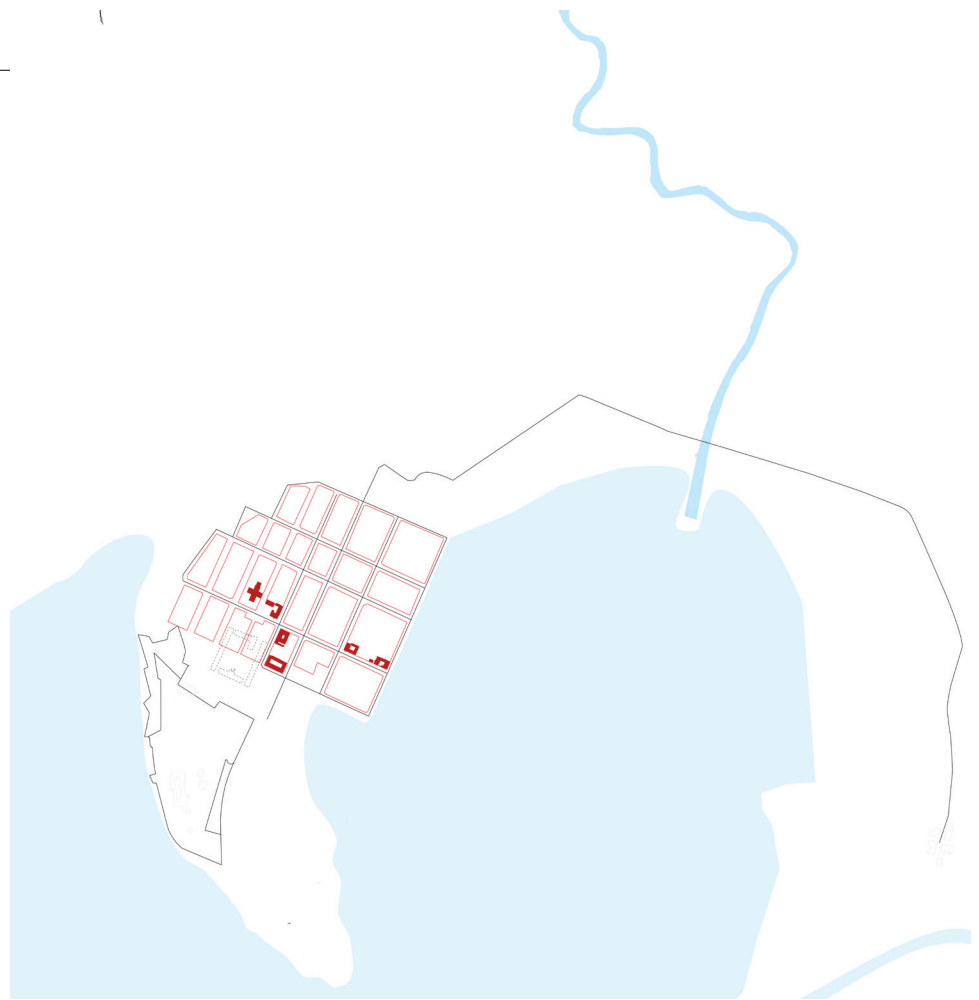

*Statens Kartverk
amt Kristiania 5-6
Scheel of Schöllers prosjekt 1704, No.4*

PRIMÆRE ELEMENTER

Topografi

- Etter brannen i 1624 ble byen flyttet til Akersneset på andre siden av Bjørvika. Årsakene var brann, våtmark med ustabil grunn og Akershus Festning som allerede var etablert.
- Fossekraften i Akerselva førte til at trelasteksporten skjøt fart på 1500 tallet, og dette la grunnlaget for ny økonomisk vekst.
- Festningsverket omkring byen og ustabil grunn langsmed fjorden og Akerselva har begrenset utbygging.
- Bymarkens lokale landskapsforhold har vært bestemmende for bosetting.
- Fjorden har vært en faktor for befolkningsvekst og arbeidsplasser. Befolkningsvekst har ført til utbygging av havneområdet, og byutvidelser.

Planer og inngrep:

- Fjordens strandlinje har fra 1300 tallet og frem til 1900 tallet blitt betydelig innsnevret på grunn av landheving og bevisst landfylling.
- Innenfor bymurene: Der innbyggere med borgerskap kunne bo og drive handel lovlig.
- Bymarken: Handel og håndverk var i prinsippet forbudt. På bymarken kom forstedene senere, Vaterland, Hammersborg, Grensen, Pipervika, Ruseløkka og Sagene. Øst for Akerselva lå forstedene Gamlebyen og Grønland. Byen vokste langsomt i 200 år. Veksten skjedde mest i forstedene.

Planer og inngrep

- Selve byen fikk byggegrunn ved oppfylling av i den langgrunne stranden mot Bjørvika etter 1657. Fra Dronningens gate ble det plass til tre kvartalsrekker som var bygget før 1720.

- Vollene ble nedlagt etter en brann i 1686, som rammet kvartalene vest for Øvre slottsgate. Brannen førte til at byen måtte avgi fire kvartaler på Kontraskjæret til festningen, og byggeforbud sør for Rådhusgaten.

- På Christiania Torv overlevde to bygninger brannen og senere byfornyelse. Rådhusgaten 19 på torvet, hvor fløyen mot Nedre Slottsgate er byens eldste hus, datert fra 1626. Den andre bygningen var det gamle rådhuset, på andre siden av Rådhusgaten.

- I 1784 ble gårdene langs Vaterland storgate innlemmet i handelsvirksomhet i byen.

Kommunikasjon:

- Storgata og vaterlandsbroen ble etablert som bindeledd, adkomstvei mellom anleggene langs fjorden, den første tettstedsbebyggelsen i Bjørvika og nye byen.

- Tollbodgaten og Rådhusgaten ble forlenget gjennom Kvadraturen og strukturerte seinere bebyggelse på bryggene.

-Kongens gate i Kvadraturen er en del av det opprinnelige gatenettverket i Christiania ved grunnleggelsen i 1624. Opprinnelig adkomstvei til Akershus Festning gjennom vollporten ved Stortorvet. Kongens gate ble rettet ut for å passe inn i gatenettverket til kvadraturen. Strekker seg i dag fra Akershusstranden på Vippetangen til Stortorvet og Oslo Domkirke.

- Utenfor byen ser vi begynnelsen på Storgaten, Møllergaten, Akersgaten. Dette strukturerte forsteder utenfor byvollen.

- Krysset mellom Øvre Slottsgate og Rådhusgaten var et viktig knutepunkt, torvet, rådhuset og kirken ble etablert her.

- All transport gikk i hovedsak langs gatene i Grensen, før jernbanen kom. Trafikken samles opp fra innfartsårene og bymarken. Disse innfartsårene skulle være ordnede for utbyggingsområder i bymarken.

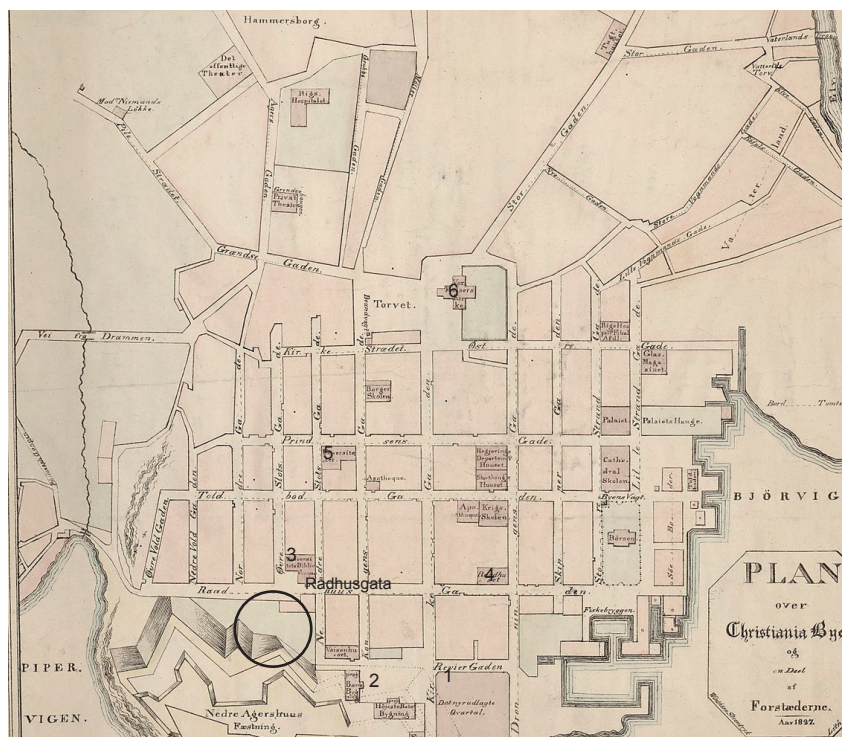
HOVEDSTADEN 1814 - 1900

Ved inngangen til 1814 var Christiania en ubetydelig provinsby, og hovedstaden var København, hvor kongen og statsadministrasjonen satt. Norge ble lovet bort Sverige av Danmark. Det ble videre gjennomført et statskupp av Christian Fredrik av Danmark og ærklærte Norge selvstendig. Grunnloven ble proklamert og staten etablert. Dette skulle ikke vare, det ble i stedet en union med Sverige, hvor stortinget kunne tilsynelatende frivillig velge kongen av Sverige til konge i et selvstendig land 4. november 1814. Når Christiania skulle bli hovedstad, var det behov for statlige monumnetalbygninger, da det fra før ikke fantes andre enn Akerhus Festning, Domkriken, Tollboden og Tukthuset på Vaterland.

For å spare penger bygde staten på tomter de allerede eide. Rådmannsgården ved Christiania torv var lenge universitetsbiblioteket, deretter sykehus, og det var også snakk om å plassere stortinget og rådhuset der. Det var store ledige områder på Akerhus festning. Nå som Norge var i Union med Sverige, kunne festningen tas ut av aktiv tjeneste. Store delen av ytre vollene skulle vekk, og det ble lagt store planer for offentlig bebyggelse.

Kartet fra 1827 viser Norges Bank under ombygging ved Bankplassen, Christiania Teater og frimurerlogen. Planer om sivile bygninger ble ikke noe av fordi Forsvaret hadde behov for areal. I stedet ble ekspanderte byen vestover ca Carl Johan og arkitekt Lindstow i 1822 besluttet å bygge Slottet på en løkke utenfor byen. Slottet som vi ser på Lindstows plan fra 1838, trakk andre institusjoner samme vei.

Bebyggelse der Egertorvet ligger i dag ble revet til fordel for hovedgatestrukturene Karl Johans gate mot Slottet, og Stortingsgata. Det ble oppført en rekke monumnetale institusjoenbygninger, som Stortinget, Nationalteateret, Slottet og Slottsparken.

Kartgrunnlag:
Nationalbiblioteket
nb.kart 00570
År: ca. 1827
Litografi: A:O: Holdt

Myntgata, gjennom det nye Kvartalet
Rådhusgata åpnet opp mot Pipervika.

- 1) Det nye kvartalet, avgitt av festningen.
- 2) Banken og bankplassen
- 3) Universitetsbiblioteket.
- 4) Rådhuset
- 5) Universitet
- 6) Vår Frelses Krike

PRIMÆRE ELEMENTER

Topografi

Den store fysiske gjennombruddet var at store deler av de ytre vollene blir revet etter unionen med Sverige. Kontra-skjærets da kuperte tereng ble arrondert for å gi plass til Rådhusgatas forlengelse mot dagens Rådplassen

Planer og inngrep:

- Hovedtangen ble nå åpnet for sivil bebyggelse, både sivil og privat. Dette åpnet opp areal til nye bygg, en av dem var Banken og Bankplassen. Bygningen markert med svart forble et prosjekt på papiret, i stedet ble Myntgata anlagt over denne tomten. Myntgata fikk sitt navn etter Myntens bastion og Myntverket.
- Søndre del av av det nye kvartalet, ble til Grev Wedels plass, og nordre del ble sivil bebyggelse. Nye offentlige bygninger ble anlagt etter at byen har blitt hovedstad. Universitetsbiblioteket har iver tatt rådmannsgården. Byen vil få sitt nye teater på Bankplassen i 1837, tegnet av Christian H. Grosch.
- Mangel på reguleringsplan medfører uryddig bebyggelse i Grensen.

Kommunikasjon:

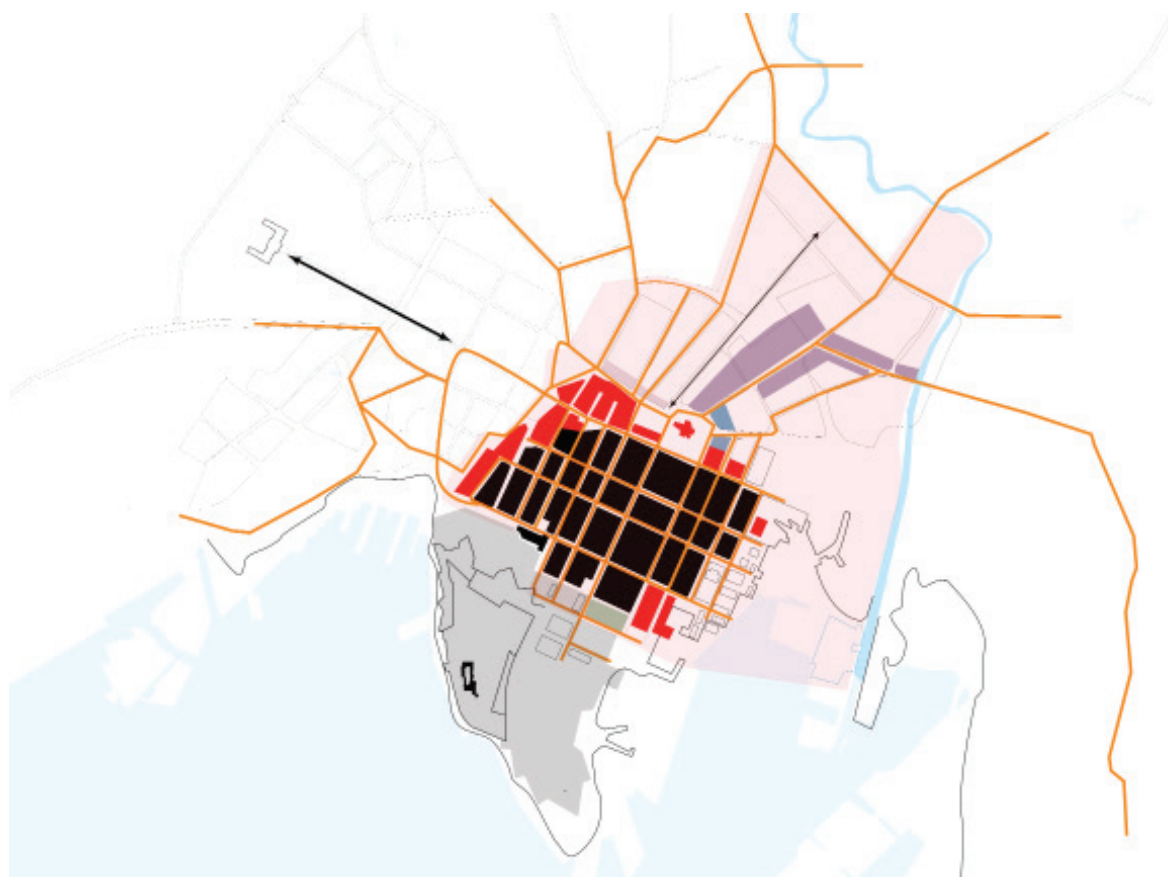
- Rådhusgaten ble forlenget og koblet sammen med bymarkene og Piperviken. Rådhusgaten igjen en viktig bygate. Blir koblet til Univeristet, Rådhuset og Børsen
- Akersgaten blir forlenget over det gamle vollterrenget, med en knekk der Egertorget ligger nå. Dette ble ordnede for etablering av Karl Johan gate.
- Kirkegata får en ny betydning som bygate, kobler sammen kirken på Stortorvet med Bankplassen og Akerhus Festning.
- Jernbanen og telegraflinjer kom til byen cirka samtidig. Jernbanelinjen ble åpnet mellom Christiania(Oslo) og Eidsvoll 1. september 1854. I 1875 fikk byen sporveier med hestetrukne vogner fra Stortorvet til Vestbanen. I 1894 ble blåtrikken introdusert av Kristiania Elektriske Sporvei.

Kart:
Oslo Museum
O.B 5137
"Kart over AGERSHUUS FESTNING
med PLAN TIL FREMTIDIG BEYGGELSE"
Forlsag fra kommisjon nedsatt 1 April 1856
Litografi: Carl Schwenzens

I 1856 hadde festningen fremdeles sine yte voller mot nord fra Bankplassen, og kontreskarpen med dekket vei gikk ned til Nedre Slottsgate. Kartet viser med grå skravering de bygningene som skulle saneres. Den markerte bygningen bak depoet ved kirkeveien var Myntverket fra 1638. I 1686 ble myntverket flyttet til Kongsberg og Myntgata fikk sitt navn.

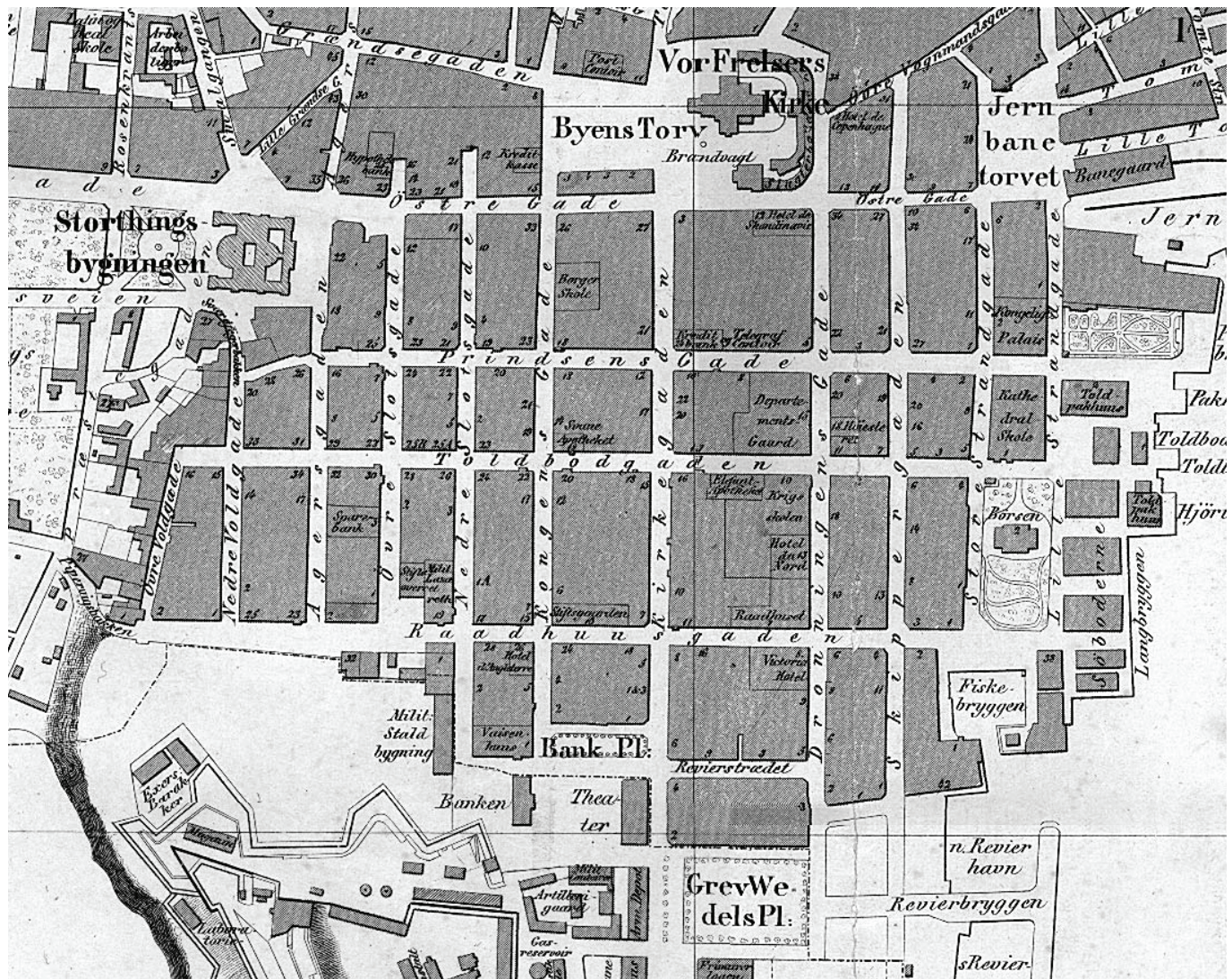
BYUTVIDELSER TIL OG MED 1839

- Byens Kvartaler 1624 -1720
- Utvidelser 1720 - 1780
- Vaterland Storgate 1784
- Utvidelse 1794
- Avgitt fra Akerhus i 1817
- Grændsen 1919
- Byutvidelse 1839
- Grense mot festningen 1839
- Gatestruktur

*Kartgrunnlag og kilde:
Oslo Museum
O.B.5065: Kart over Christiania Bye
med nærmeste omgivelser”
Litografi: G.L Fehr (1837)*

KVADRATUREN 1866

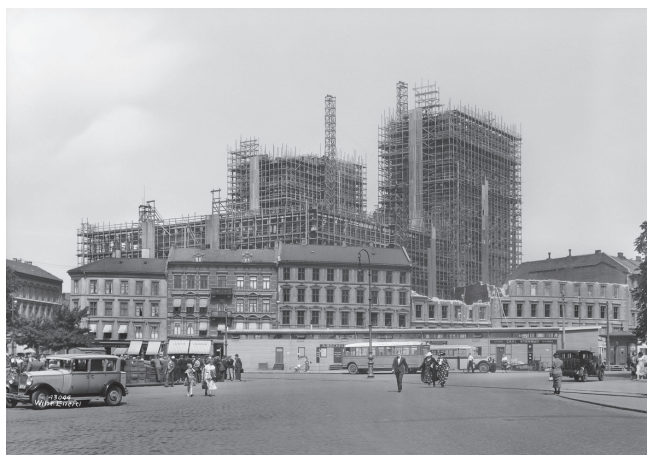

kilde: Oslo Museum
O.B 5222, fra 1866

PRIMÆRE ELEMENTER; OSLO 1900 - 1975

Oslo 1930: Plan og inngrep

1930-årenes mest omfattende byfornyelse innefor bygrensen var rådhusreguleringen og saneringen av Pipervika. Bildet av Rådhuspassen demonstrerer hvor drastisk bybildet endret seg.

*Oslo Museum
Ukjent fotograf, 1935*

*Oslo Museum
Wiborg-Jenssen, Thorbjørn, 1935(våren)*

PRIMÆRE ELEMENTER; OSLO 1900 - 1975

Kommunikasjon:

Kartet viser Oslo sporveiers linjenett fra 1952. Sporveislinje som kobler sammen Vippetangen og resten av byen, via Rådhusgata. Busslinje fra Rådhusplassen til Bjørvika.

Plan og inngrep

Generalplanen for Oslo fra 1960. Kartet viser de viktigste trafikkårene, veier og banelinjer. Det mest sentrale er soneinndeling til adskilte formål. Sentrum og sentrale knutepunkter er markert med svart for fortettningsbebyggelse og varehandel.

Kartet viser at Pipervika (Aker Brygge), Vippetangen og Bjørvika er avsatt til industriformål. Kontraskjæret er tenkt til park, friområde og turvei, mens indre festningssområd er avsatt til offentlige formål som skole, kirke, sykehus o.l. Soneplanen fra 1959 viser den faktiske sonedeling av byen, etter modernistiske idealer. Myntgata 2 kvartalet er tenkt til forretning og fortettnings.

“Soneplan for Sentrum” fra 1960 inngår i den reviderte genrealplanen fra 1960, og skal være styrende for byutviklingen de neste 20 årene. Den største transformasjonen var sanering av arealer på Vaterland for å gjøre plass til jernbanen og industri. Forretninger og næringsliv skulle erstatte de varierte byfunksjonene. Trafikkproblemer skulle løses ved nedleggelse av gater, og bredere gater skulle sørge for trafikkflyt. Bygninger er tegnet over med stiplet strek, for å tilrettelegge for nye bygg og utvidelse av gater. Akerselva skulle også overbygges opp til Vaterlandsbroen. (Roede, 2017:286). Industri i Bjørvika med kaner og kip, omgjøring og fraflytting fra sentrum, er den største pådriveren for at det i dag er så få boliger i Kvadraturen.

Bildeutsnitt av skjematisk kart:
Oslo Museum
O.B.388.4-folio
“A/S OSLO SPORVEIERS LINJENETT i 1952”

Bildeutsnitt av: "Landuse in inner Oslo 1959"
 Bidrag til heftet.-Oslo-Planlegging og utvikling.
 Oslo Byplankontor
 Utgitt av Oslo kommune 1960
 (Roede, 2017)

Bolig	Industri og lager
Forretning	Havn og jernbane
Institusjon	Grøntområder

Byplankontoret: Oslo-Planlegging og utvikling 1960
 "Soneplan for sentrum"
 Oslo Byplankontor 1959, generalplanavdeelingen
 (Roede, 2017)

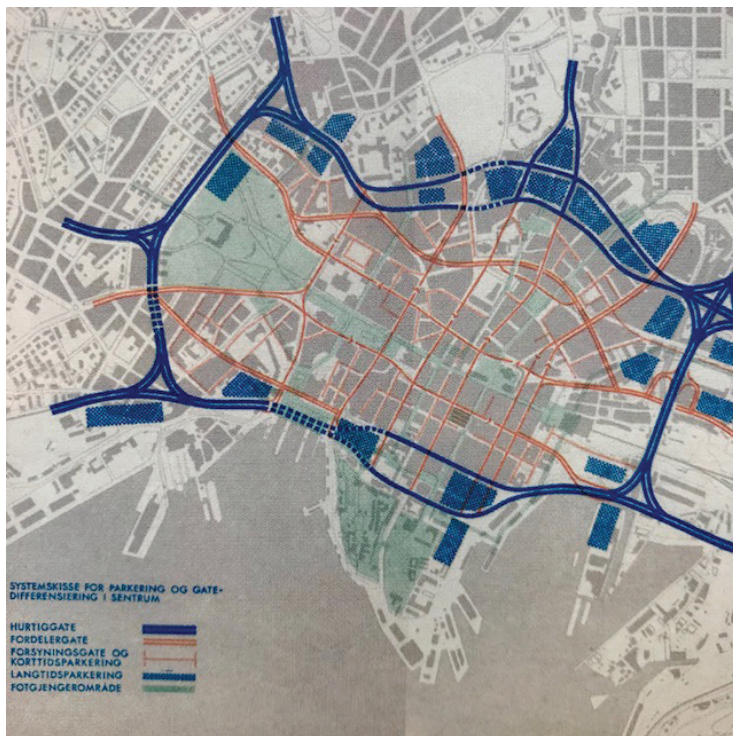
Bolig	Havn og jernbane
Forretningsbebyg.	Grøntområder/park
Offentlige bebyg.	

Bildeutsnitt av: "Generalplan for Oslo", Revidert 1960
 Utgitt av Oslo Kommune ved Byplankontorer, 1960.
 (Roede, 2017)

Sentrum, forretningsbebyggelse
Industri
Parker og friområder
Bolig
Offentlige formål

DEL 3. ANALYSER HISTORISK UTVIKLING

Bildeutsnittet er en “ Systemskisse for parkering og gatedifferensiering i sentrum” fra Transportanalysen 1965. Trafikkplanens strategi var å omringe sentrum med gater for hurtigtrafikk. Langs med denne parkeringsplasser. Innenfor ring 1 skulle “ fordelsgater” markert med orange, sørge for at bilene nådde sine destinasjoner. Kontraskjæret, Myntgata 2, Kongens gate og Bjørvika er dominert av parkeringsplasser.

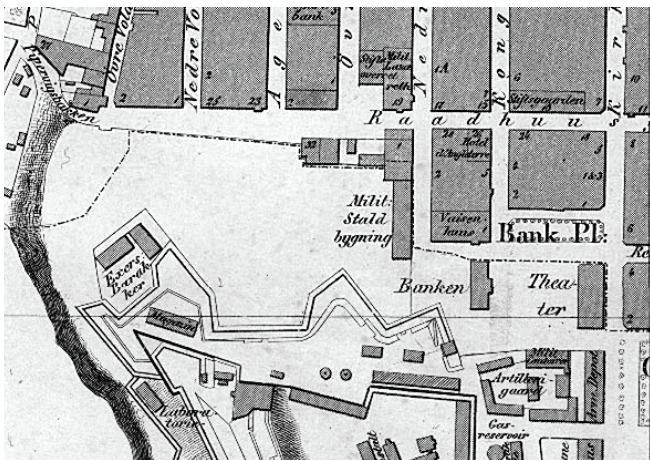

Bilparkering i Nedre Slottsgate.

Fotografi 1935

Fotograf: Wilse, Anders Beer

MYNTGATA 2
FRA 1866 - 2017

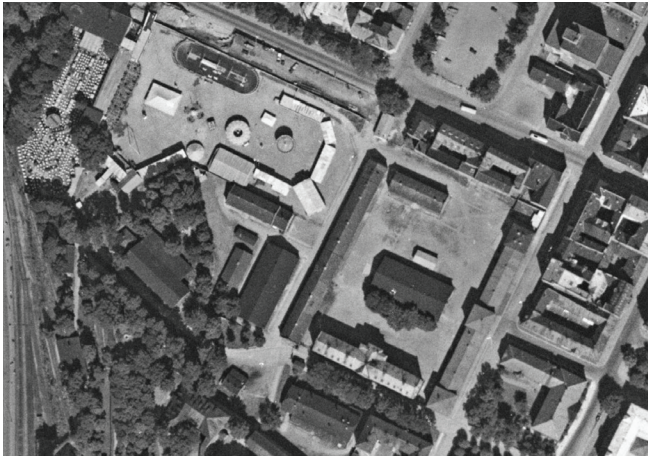
Utklipp kart: 1866
Oslo Museum OB.5222, "Christiania".

Utklipp kart: 1901, fnn.no

Utklipp kart: 1981, fnn.no

Flyfoto1937, finn.no

Flyfoto1947, finn.no

Flyfoto1971, finn.no

Flyfoto1984: finn.no

Flyfoto:1997 finn.no

Flyfoto:2018 finn.no

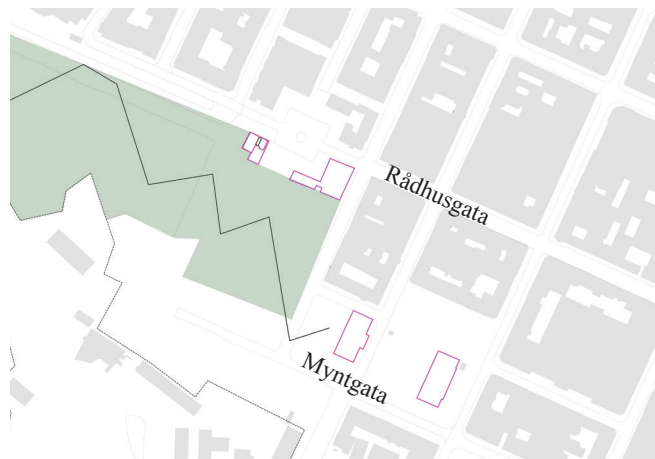
MYNTGATA OG KONTRASKJÆRET

Oppsummering: Myntgata 2- kvarartalet I tall og historie

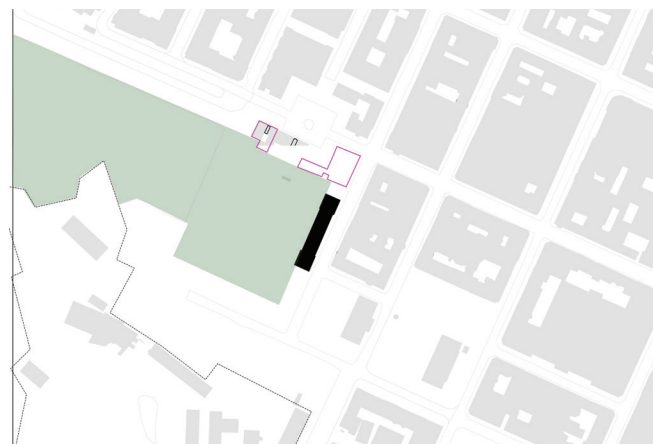
- Bygningene i Myntgata 2 var bygget for å huse funksjoner som staller og kaserner, innkvartering tilhørende Akershus festning på slutten av 1800-tallet.
- Kvarartalet var opprinnelig en del av Kvadraturen, i et grønt drag rett nedenfor festningen. Trehusbebyggelsen ble revet etter brannen i 1686 til fordel for nye festningsverker

Som struktur - kart og beskrivelser

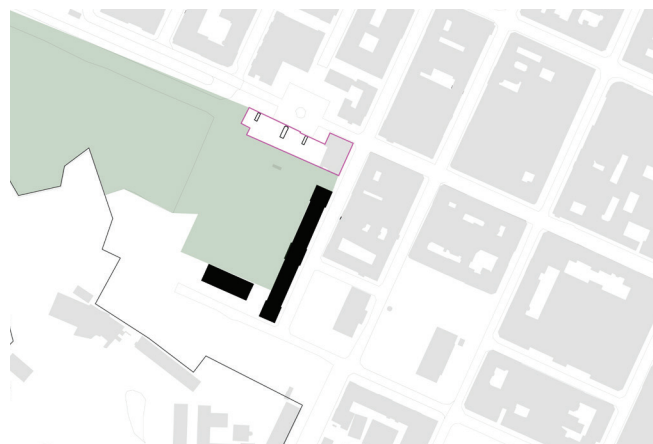
- Strukturen på kvartalet som vi ser den i dag stammer fra unionstiden med Sverige, da festningen hadde mistet sin betydning i forsvaremessig forstand.
- Utenverkene i festningens randsone var med dette ikke lenger en nødvendighet, og ble erstattet til fordel for nybygg av militærdepot for oppbevaring av materiell og lignende, samt begyggelse for permanent innkvartering av forsvarrets ansatte.

Kilde: Oslo Museum "Kart over Christiania", 1861 (Roede, 2017)

Kilde: Oslo Museum OB.5222, 1866 (Roede, 2017)

Kilde: Oslo Museum OB.5070, 1867 (Roede, 2017)

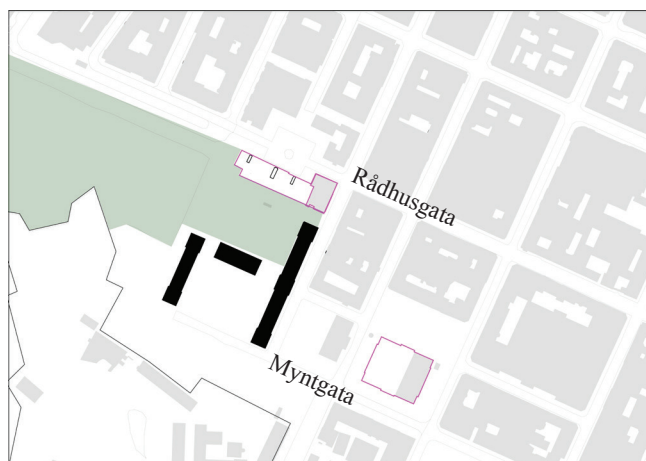
Dagens bebyggelse

Dagens byggelse i kvartalet er fra siste halvdel av 1800-tallet. Bygningene som vender mot Nedre Slottsgate var oppført i 1867, tegnet av Arkitekt Schrimmer og Von Hanno. Kasernen mot Myntgata ble oppført i 1898 etter tegninger av Ove Ekmann. (Plan- og bygningsetaten, 2015). Den skiller seg ut fra de andre bygningene ved at den er over flere etasjer og har mer detaljer enn stallbygningene. Kart og photo viser til at det tidligere, lå et ridehus inne i kvadratlets gårdsrom sammen med andre trehus, som delte opp gårdsrommet i to og dannet en plass for Kavalerikasernen.

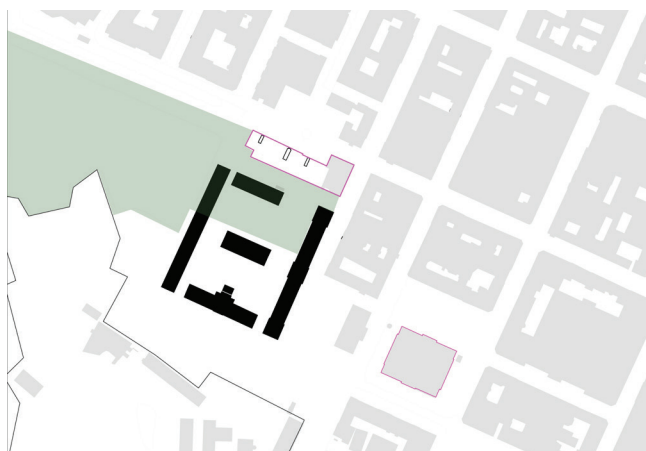
Dagens kavalerikaserner - struktur og omforming

Kavalerikasernen er i dag tilnærmet lik sin opprinnelige form, men de to lengste stallbygningene har gjennomgått radikale forandringer. Artelleristallen, bygget i 1861, ble i 1867 forlenget nordover. Kavalleristallen ble forlenget mot nord i 1894 og 1901. Begge bygningene ble bygd om og rustet opp, da de på begynnelsen av 1950-tallet fikk funksjon som kontorlokaler. Det ble lagt inn et ekstra plan i bygningene og opprinnelige vinduer ble murt igjen og erstattet av to rekker med vinduer i stedet for en. Det samme gjelder ingeniørstallen, som har fått fjernet og lagt til vinduer. (Plan- og bygningsetaten, 2015)

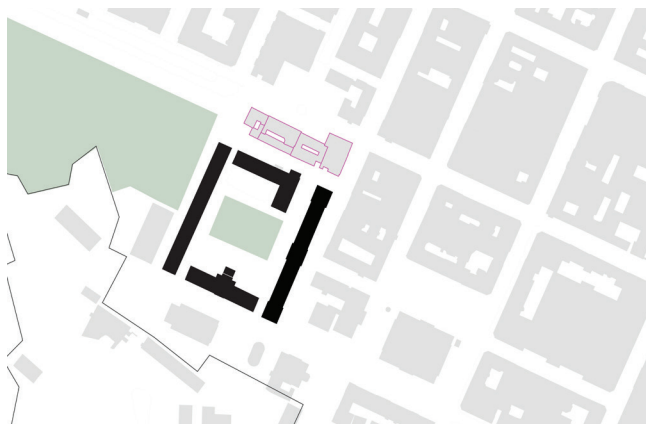
Som kart og beskrivelse viser til, har tomten til Myntgata 2-kvartalet vært igjennom flere store endringsprosesser, men først og fremst endret funksjon. Kvartalet som en del av Kontraskjæret har blitt transformert fra bolig og grøntområde, ved en sentral ferdselsåre mot byens bymarker, til en lukket kvartal med staller, ridehus og mindre byggverk, til parkeringsplass og et kvartal for kontorbebyggelse med ett plassrom. Det som ikke har endret seg siden slutten av 1600-tallet er at eiendommen har vært en del av forsvarets arealer.

Kilde : Oslo Museum, "Kart over Christiania", 1861 (Roede,2017)

Kilde: Oslo Museum OB.5222, 1866 (Roede,2017)

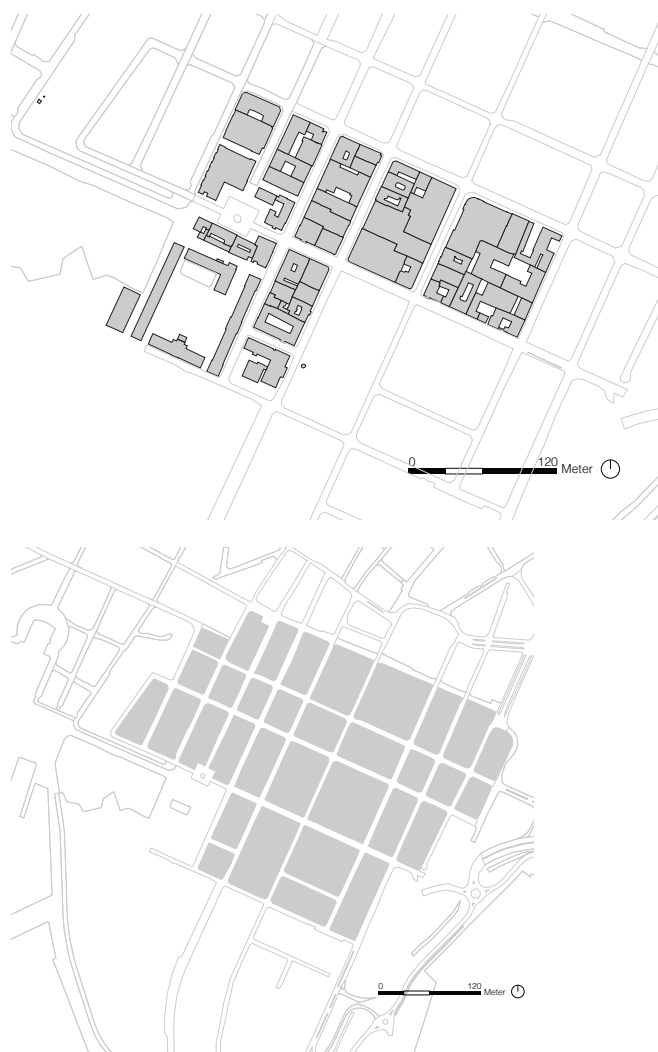
Kilde: Oslo Museum OB.5070, 1867, (Roede,2017)

KVADRATURENS KARAKTERISERING

Kvadraturen er lokalisert på den østlige delen av Akerskammen. Mot øst heller terrenget ned mot Bjørvika og mot vest mot øvre vollgate og Rådhusplassen. Kvadraturen kjennetegnes av en lik gate og bebyggelsesstruktur, med rette geometriske linjer. Gatene er like brede og deler bebyggelsen opp i rektangulære kvartaler. Et unntak er Øvre Vollgate, som danner grensen til vollen på 16-1700 tallet, som er skrå i venstre hjørne. Siktlinjene i gatene er lange, grunnet gatestrukturen, og det medfører at avstandene virker mentalt lange, da det ikke er noe avbrekk i siktlinjene.

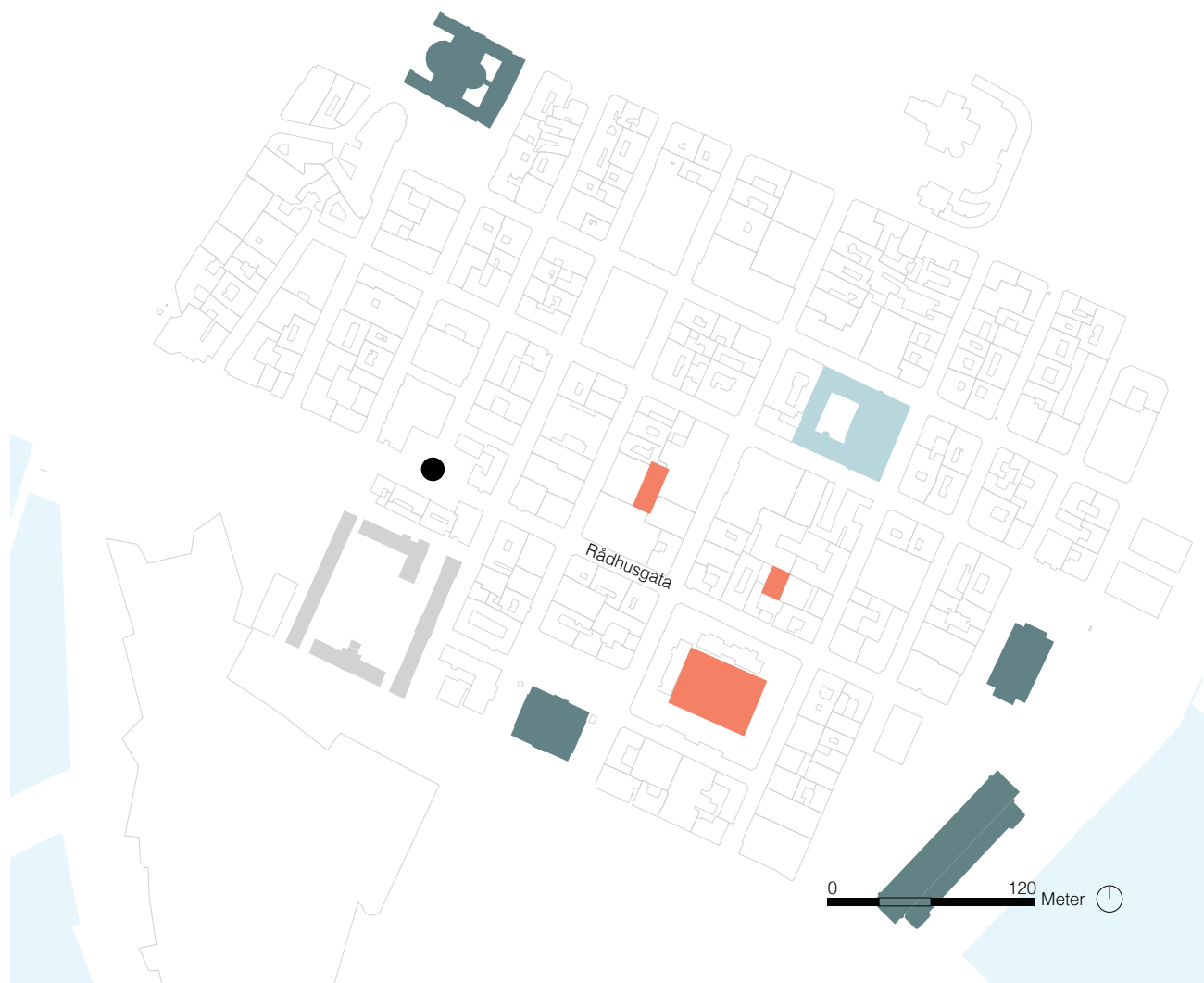
Kryssene er relativt like i alle kvartalene bortsett fra Christiania Torv, som ble planlagt ved byens opprinnelse, som torv med kirke. Bebyggelsesmønsteret dannes innenfor kvartalsstrukturen. Den dominerende typologien er forretnings- og leiegårder i karréer fra 1880-tallet. De fleste bygningene av denne typen er 4-6 etasjer høye, og avsluttes med markerte gesimser. Kvartalsstrukturen har hjørner som markeres av skråskjæringer, og karnapper eller tårn. Dette ser vi spesielt i den vestlige delen av Kvadraturen i Tollbugata og Rådhusgata.

Det finnes unntak fra nevnt bebyggelse, og det kan omtales som frittliggende store bygg, som representeres av Norges Bank, Børsen, Havnelageret og Stortinget. Vi har også renessansegårder fra 16 og 1700-tallet, som for eksempel Kongens gate 1 og det gamle rådhuset. Det gamle hovedpostkontoret representerer et storgårdskvartal som er en stor enhetlig bygning, som ikke er oppdelt innenfor tomtestrukturen. Det finnes også punkthus inne i karréene, som kjennetegnes av høyere gesimser enn resten av kvartalet. (Thiis-Evensen, 1992)

Kvadraturens gate -og bebyggelses struktur

DEL 2. ANALYSER

- Punkthus
- Frittstående storbygg
- Storgårdskvaratl: hovedpostkontoret
- Christinia Torv

KVADRATURENS GRENSE I NORD:

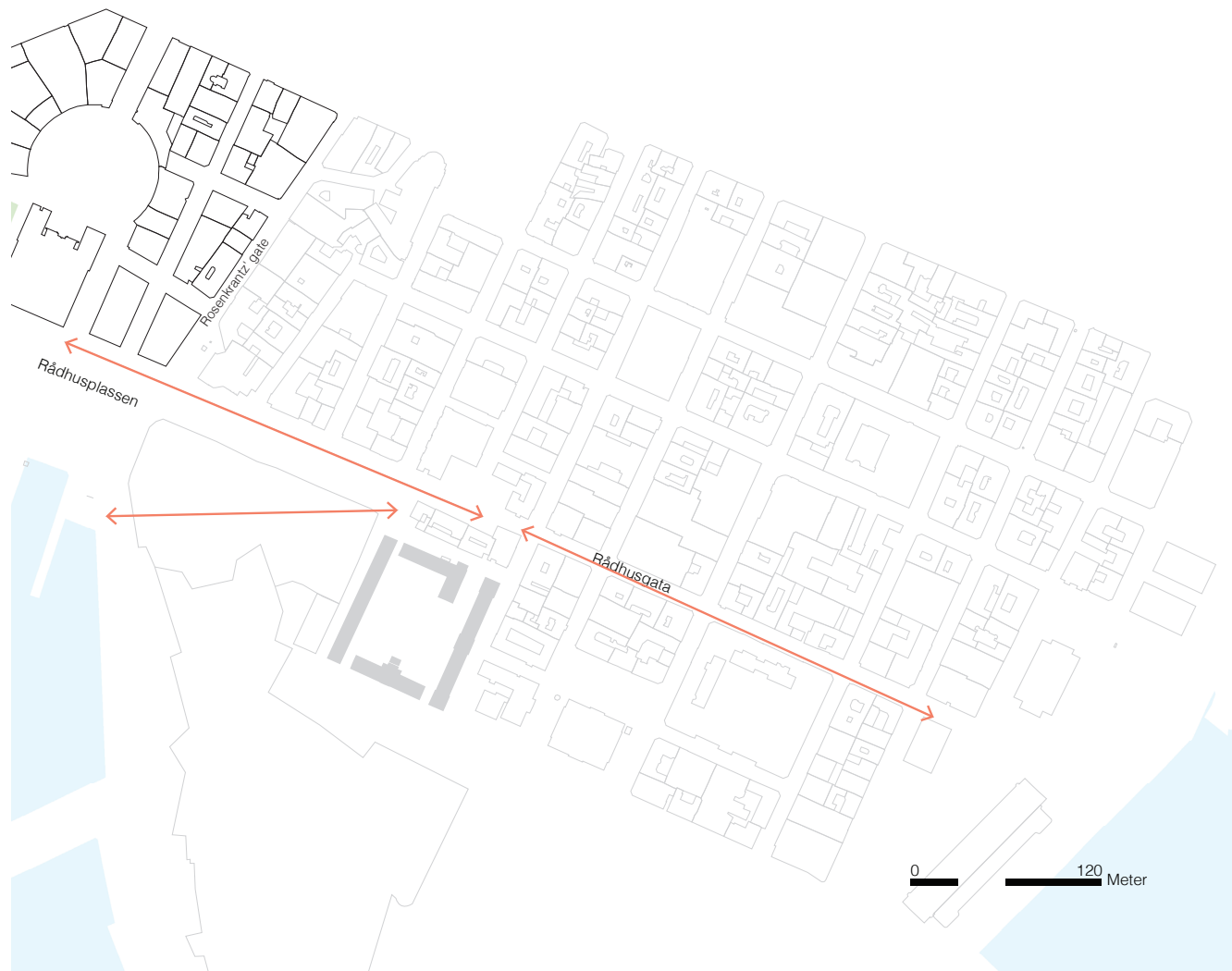
Karl johans gate og domkirken
danner den opprinnelige grensen
til Kvadraturen i nord. De fleste av
Kvadraturens gater stopper opp ved
Stortorvet.

KVADRATURENS GRENSE I VEST:

Kvadraturens vestlige side grenser mot Kontraskjæret og rådhusområdet. Kontraskjæret grenser igjen mot Rådhusgaten og Akersgaten mot øst. Rådhusgaten forbinder Kvadraturen med Rådhusplassen og Vika. Rådhusområdet har en tydelig identitet, og er derfor veldig lett å orientere seg etter.

DEL 2. ANALYSER

Rådhusgata er forbindelsen mellom Bjørvika i øst og Rådhusplassen og Vika i vest.

KVADRATURENS GRENSE I SØR:

Grensen i sør er Akershusområdet, som utgjør en stor kontrast, men Kongens gate, Kirkegaten og Akersgaten videreføres inn på festningsområdet, som en videreføring av Kvadraturens gatenettverk. Myntgaten oppfattes som en horisontal grense. Det er tydelig ved Grev Wedels plass og det gamle militærhospitalet, som tidligere var en del av Kvadraturen, og er en kontrast til Kvadraturens bebyggelse.

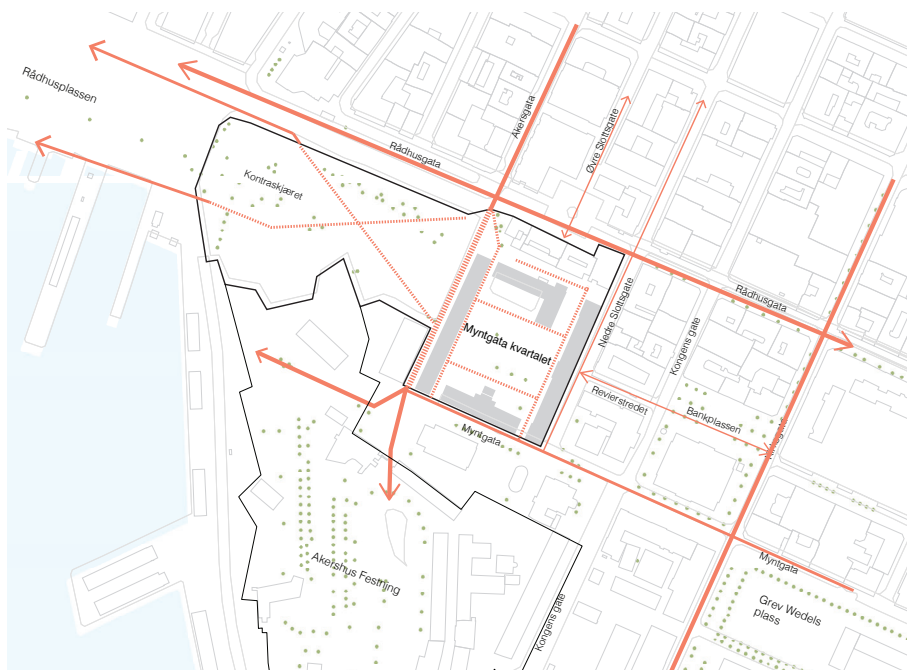
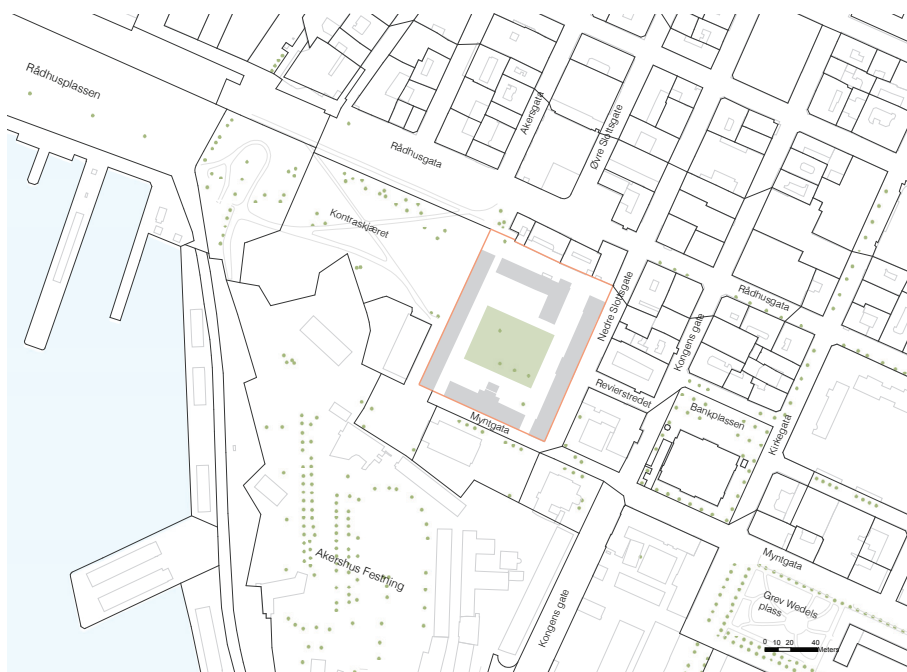

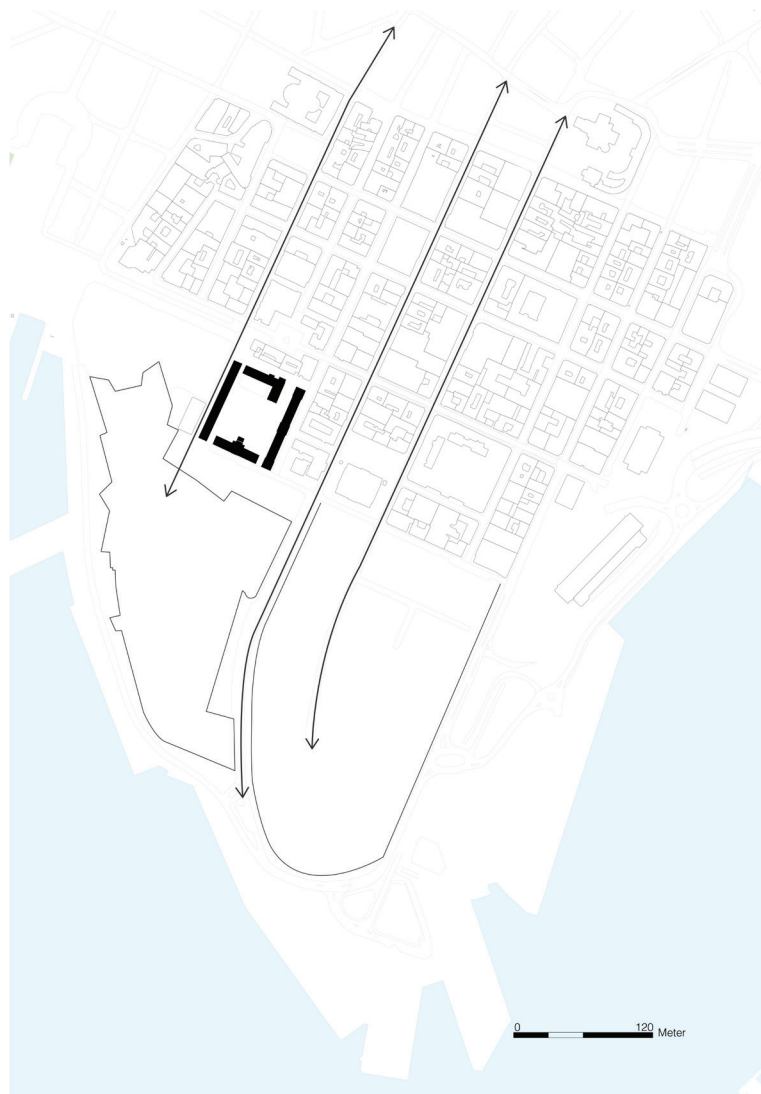
KVADRATURENS GRENSE I ØST:

Den østlige grensen går ved Fred Olsens gate og Strandgaten. Her er det en klar kontrast mellom Kvadraturen og Bjørvikaområdet, da Kvadraturen har en detaljrik rettvisklet gatestruktur, og Bjørvikaområdet er det motsatte. Havnelageret er en barriere mellom havna og Kvadraturen. Det er dårlige forbindelser mellom Bjørvika og Kvadraturens østside.

PROSJEKTOMRÅDET

Myntgata følger seg etter det rettvinklede gatemønsteret, men bygningsstrukturen skiller seg ut. Myntgata er lokalisert ved Akersgaten, som binder Kvadraturen og Akershus festning sammen. Rådhusgaten er en viktig forbindelseslinje fra øst til vest. Fra Bankplassen knytter Kirkegaten Kvadraturen til Festningplassen. Kirkegaten knytter også Kvadraturen til Youngstorget og Grünerløkka. Kontraskjæret er forbindelsesleddet for myke trafikanter fra Rådhusplassen til prosjektområdet og Akershus festning.

Akershusområdet kan kan deles opp i to underområder; Festningen og Festningsplassen. Avskilt av Kongens gate og topografiske forskjeller. Bebyggelsen rundt Akershusområdet består av Vippetangen og Revierhavnen, et ubebygde havneområde. Vippetangen er et planlagt utviklingsområde i framtiden. Det vil her bli viktig å tilrettelegge for forbindelse mellom Festningsplassen og havneområdet.

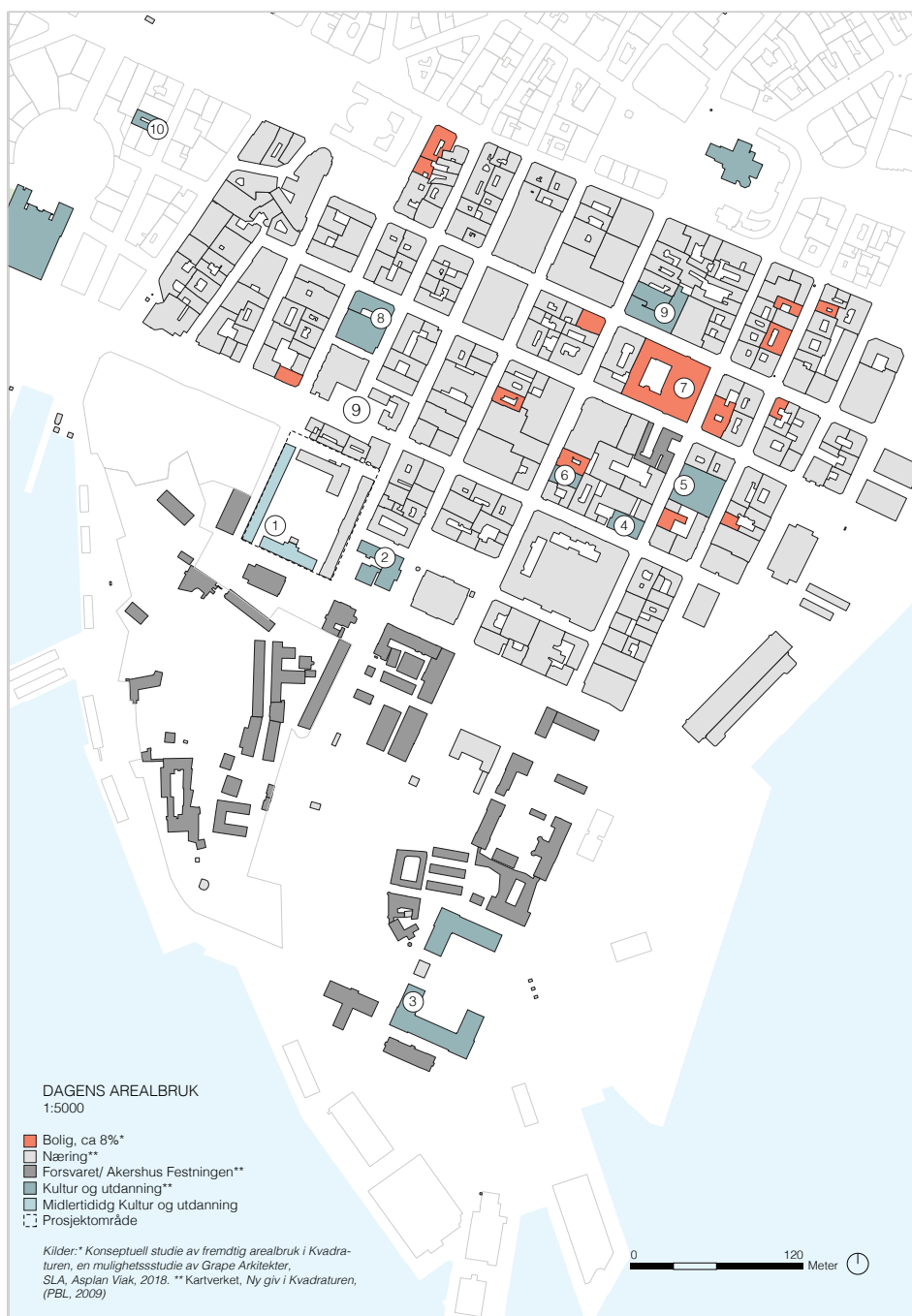
AREALBRUK

Kvadraturens arkitektur og Akershus Festning er særegen og historiefortellende. Akershus Festning er et målpunkt i seg selv, spesielt for turister. Det finnes flere museer og underholdning/kulturtilbud der i dag. Det er generelt få boliger i Kvadraturen i dag.

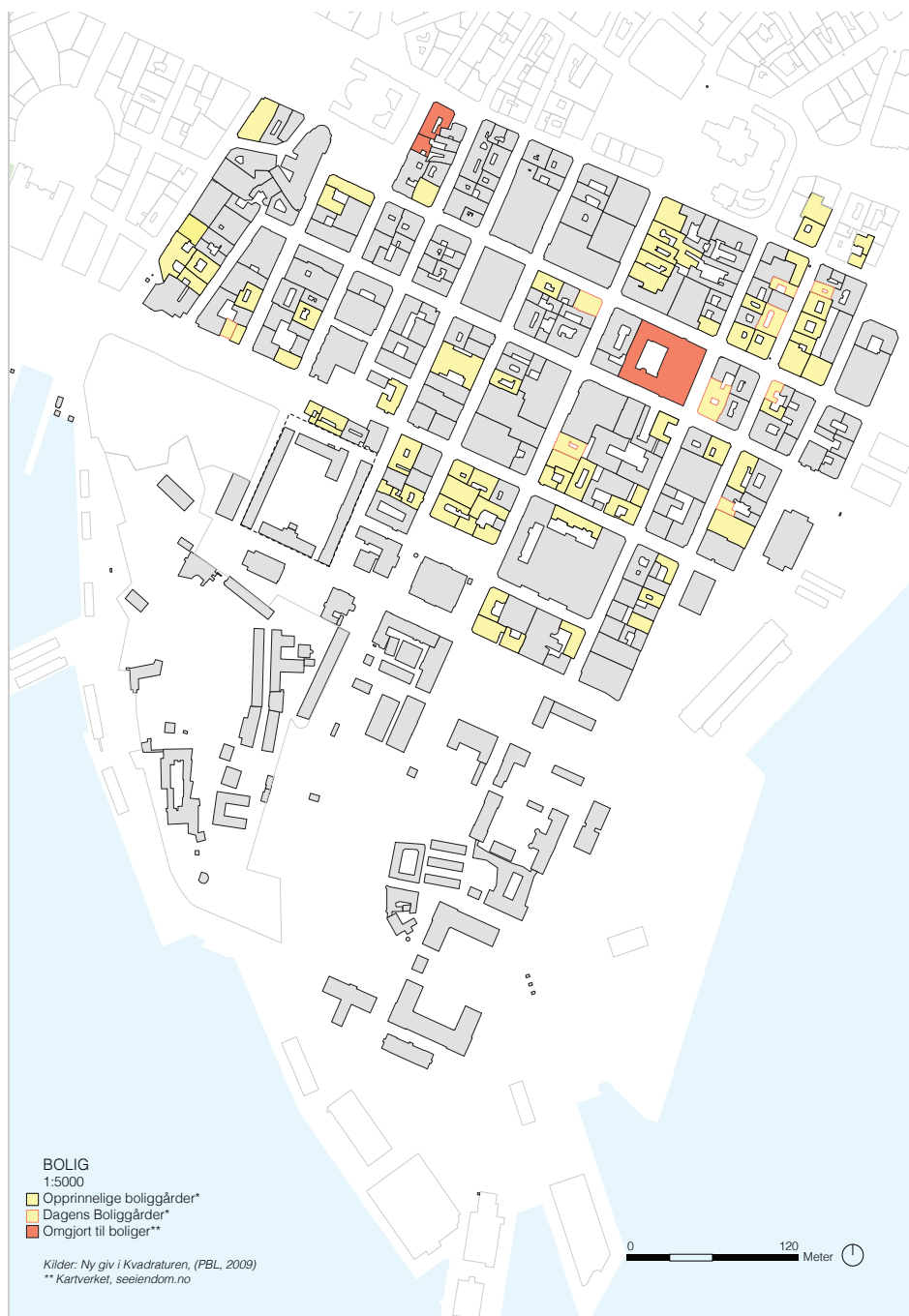
Som den historiske analysen viser til har sentrum og Kvadraturen var tidligere et sammensatt byområde med boliger, offentlige sosial infrastruktur og industri, men har utviklet seg siden midten av 1800-tallet til ensartede funksjoner med overvekt av næring, kontorer hoteller. Spesielt rundt prosjektområdet er kontorer overrepresentert, deriblant Norges Bank, departementer og administrasjoner foreninger, administrative avdelingeri tilknytning til forsvaret, og mindre konsulentbedrifter som Asplan Viak, som holder til i Kongens gate 1.

Det er i dag et ønske om økt boligutvikling i Kvadraturen, som består av omgjøring fra næring til boligformål.

Det vises her til vellykkede prosjekter, deriblant omgjøring av den gamle posthallen som nå huser leiligheter, butikker og en restaurant.

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

1. Christiania Kunstakademi og Oslo Kunstakademi holder til midlertidig i Kavaleristallen og Kasernen i Myntgata 2. Oslo kunstakademi bruker lokalene for det meste på dagtid, mens Christiania Kunstakademi hovedsaklig holder kvelds- og helgekurs innen tegning, maling og modellering. Det er også kunstnerkollektiv for tegneskolens medlemmer i første etasje i Kavaleristallen, oppgang C.

4) Byens andre Rådhus (1733), Rådhusgaten 7

2) Nasjonalmuseet for Arkitektur holder til på bankplassen.

3) Forsvarsmuseet og Fanehallen ved festningsplassen.

7) På Christiania Torv ligger Oslos første rådhus, en av byens eldste bygninger, fra 1641. På torvet er det i dag en rekke serveringssteder med utendørs kafestoler. På hjørnet mot Kontraskjæret ligger Kafe Skansen, som er et populært møtepunkt.

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

5) Figur:

Figur:1

Mesh er et kontorfelleksap, et samarbeid etablert av norske entreprenører. Mesh tilbyr servering, arrangementer, kontorplass og møterom samtidig som de arrangerer foredrag og eventer, både private og for allmennheten. (Mesh, 2018)

5) Figur: 2

Cinemateket, Dronningens gate 16. Cinemateket en del av Norsk film-institutt. Viser hovedsaklig klassisk film og samtidsfilmer, samt utstillinger som viser filmkunst og filmens historie. (Cinemateket, 2018).

8) Sentralen er åpnet i 2016 i den gamle Christiania Sparebank, etablert i 1822. Sentralens konsept er å være en scene for kulturopplevelser, og huser både en restaurant, kafe, scener, kontorervirksomhet over flere etasjer.

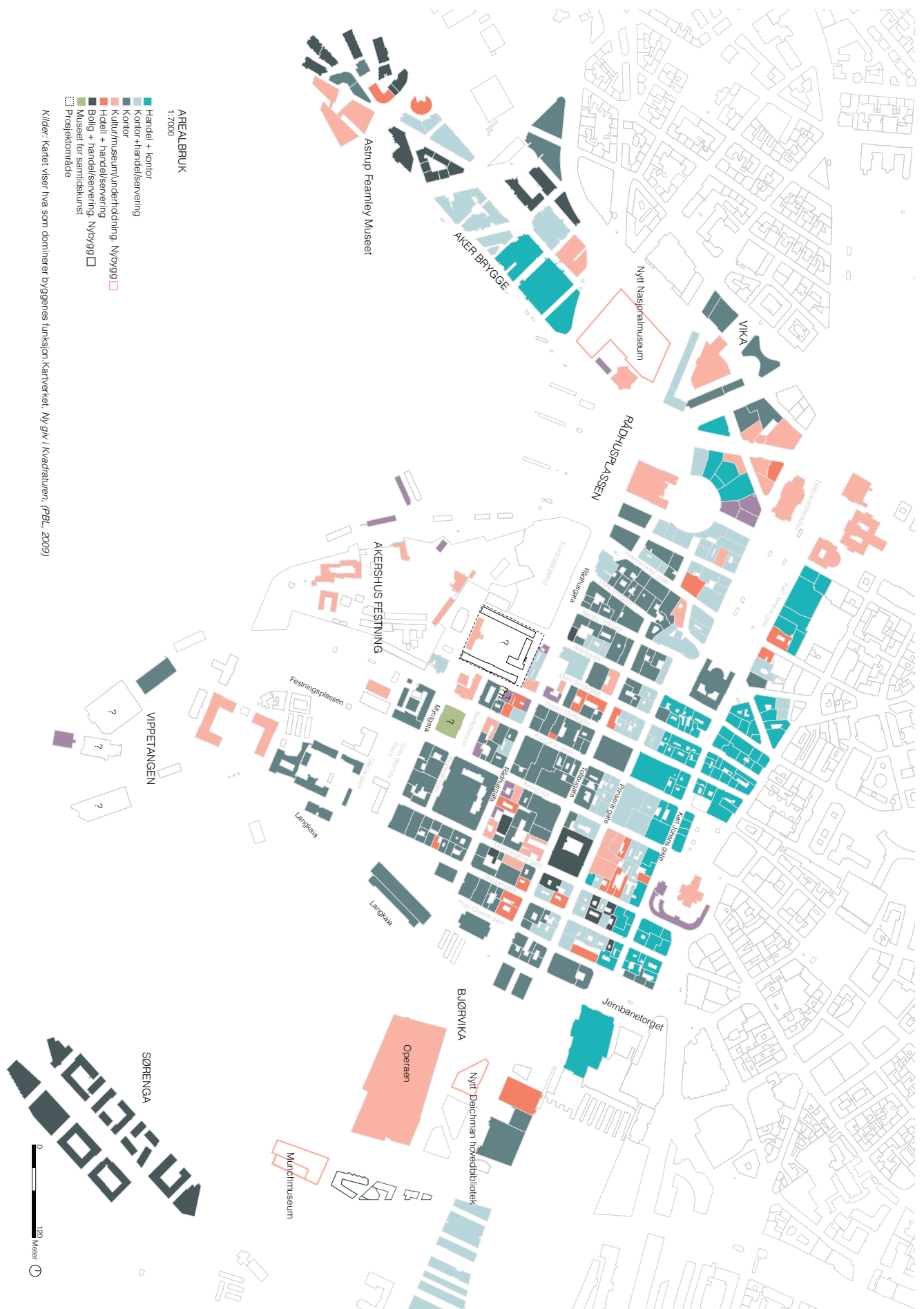

9) Høyskolen Kristiania, Prinsens gate 7-9.

AREALBRUK

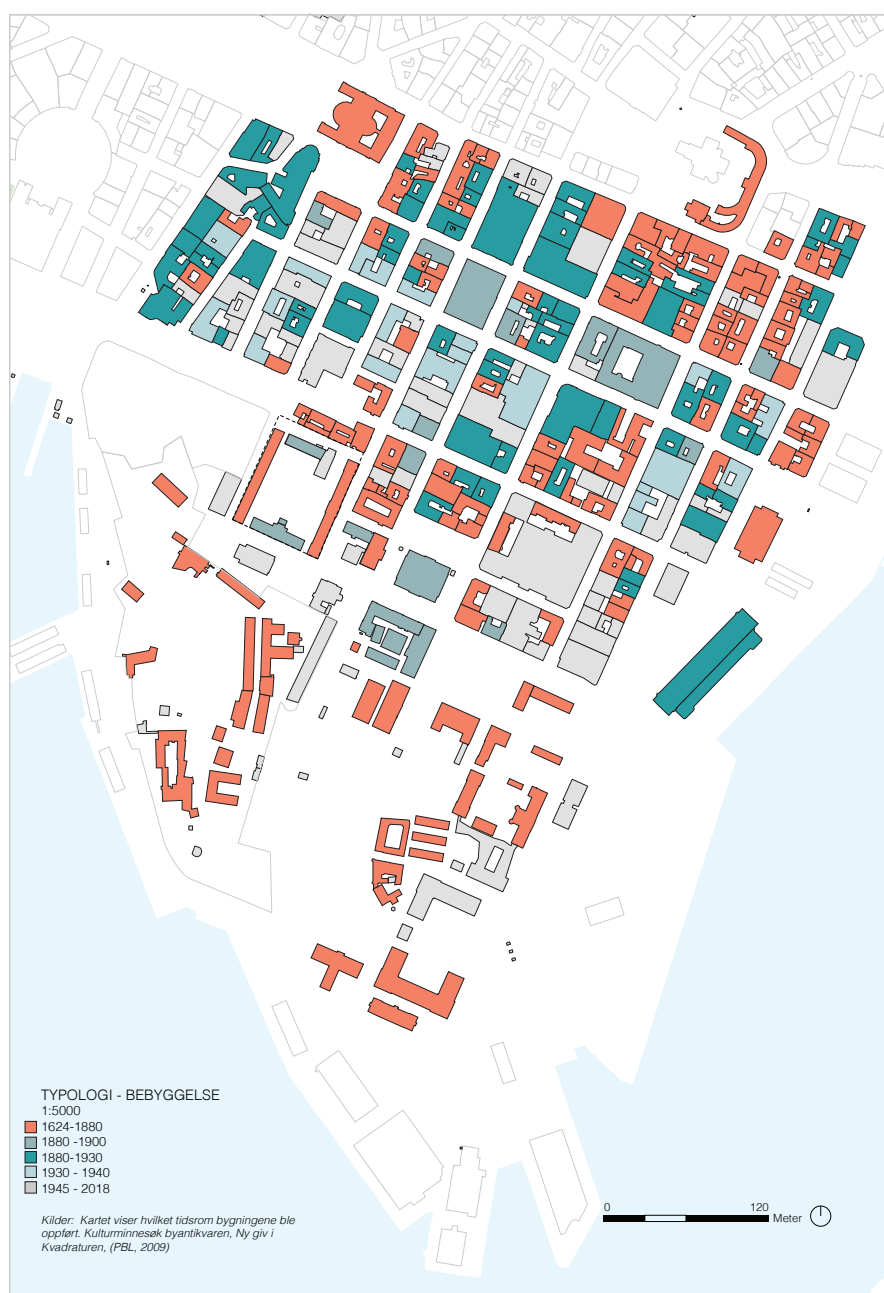
Kartet viser hvilken funksjon som dominerer bruken i de ulike bygningene. Hensikt er å få et helhetlig overblikk over programmering av bygninger. Det er en tydelig overvekt av kontorer, handel og servering i Kvadraturen. I områdene Bjørvika, Tjuvholmen og på Aker Brygge finnes også endel boliger. Spredt rundt i Kvadraturen ligger flere hoteller.

I nær geografisk nærhet, ca. 15 minutter gangavstand fra Myntgata 2, ligger Astrup Fearnley Museet og operaen. Det er planlagt nye kulturinstitusjoner, nytt Nasjonalmuseum på Rådhusplassen og Deichmanske hovedbibliotek og Munchmuseum i Bjørvika. Myntgata 2 har en sentral beliggenhet i forhold til disse kulturbyggene. Samtidskunstmuseet har nå avviklet driften og flytter fra Bankplassen i 2018.

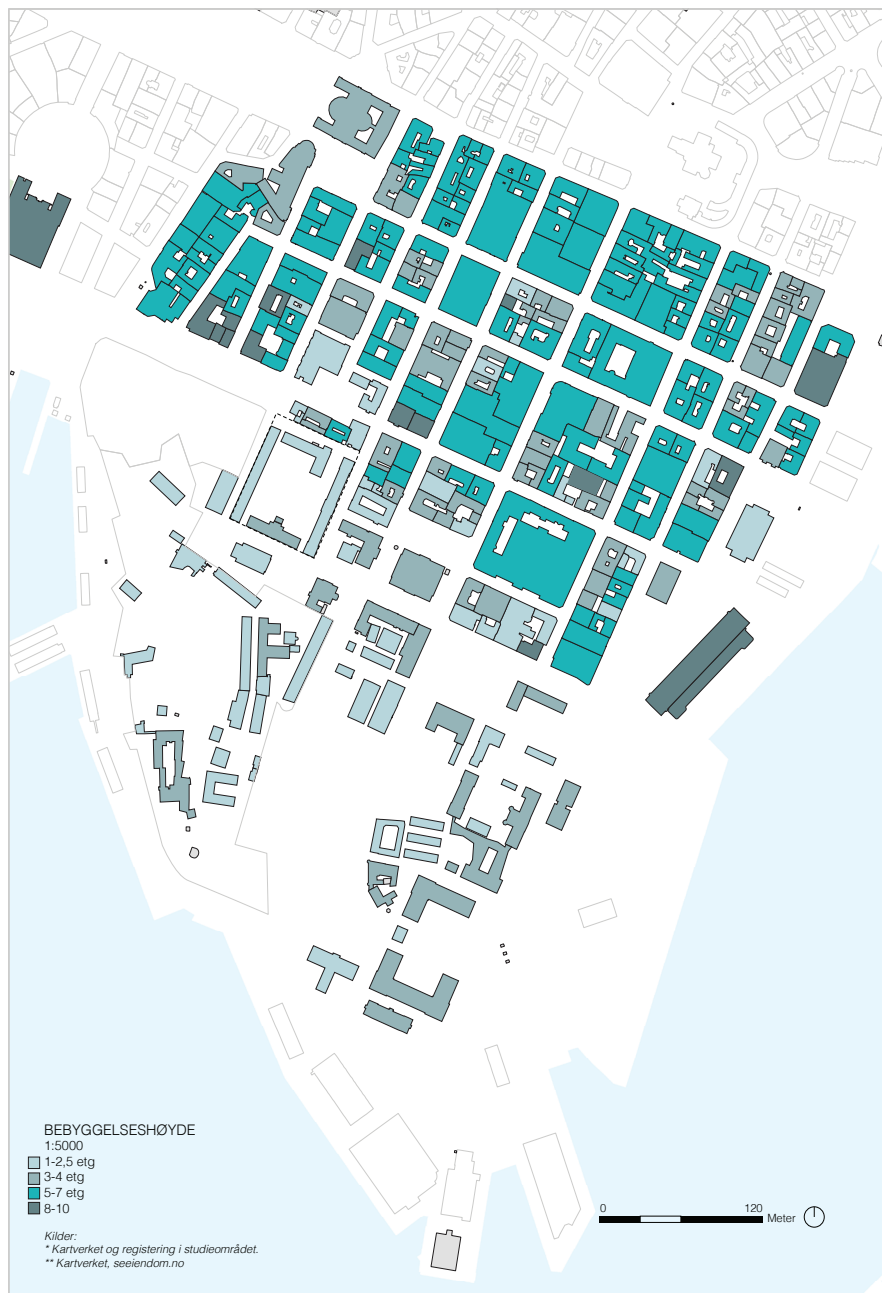

TYOLOGIER

Bebyggelsen i Kvadraturen og Akershus Festning tilbyr en tidsdybder, variasjon og særpreg. Bygningene i Kvadraturen på 2-3 etasjer fra 1600 - 1700 tallet gir området en menneskelig skala og variasjon i et ellers homogent mer Oslo sentrum. De nyere byområdene Aker Brygge, Tjuvholmen og Bjørvika er nokså like med moderne materialer med stål og betong. Barcode i Bjørvika skiller seg ut ved at bebyggelsen er betydelig høyere enn i Kvadraturen. I nærheten av prosjektområdet er det flere bygninger fra 1600 - 1700 tallet, dette gir området et helhetlig uttrykk. Resten av Kvadraturen er et lappeteppe innenfor kvartalsstrukturen. I Kvadraturen er det to typologier som går igjen, klassiske og detaljrike forretningsgårder 4-6 etasjer fra omkring 1880 -1930 tallet, og modernistiske forretningsgårder i stål og betong fra 1930 -1940 tallet. To kvartaler nord i Kvadraturen mot Karl Johans gate og Oslo Domkirke er lavere og består av leilighets-/ forretningsgårder på 3-4 etasjer. (PBL, 2009)

BYGGNINGSHØYDER

FASADEKVALITET

REGISTRERING

Det er mange lukkede og inaktive førsteetasjer i den sørlige delen av Kvadraturen nær prosjektområdet. Rådhusgaten har få aktive fasader, bortsett fra Christiania Torv som har aktive fasader på grunn av grunnet uteservering og særpreg . Bygninger med bevaringsverdier i områder, vanskeliggjør omgjøring til nye funksjoner og formål og som kan bidra til å åpne opp fasadene mot gaten. Store institusjonsbygninger er heller ikke godt egnet for butikkvirksomhet.

Karl Johans og Prinsens gate har aktive butikkfasader som er åpne og transparente. Butikkfasadene lyser opp gatene på kveldstid og bidrar til trygghet og at mennesker ferdes. Det er mange fasader i kategori D fra prosjektområdet. Denne kategorien karakteriseres av store enheter med få dører (2-5 innganger pr. 100 meter), med liten variasjon av funksjoner. Kartlegging fra rapporten Ny giv i Kvadraturen fra 2009 påpeker at det ligger muligheter i å åpne opp førsteetasjene langs Kirkegata, Nedre og Øvre Slottsgate.

- A - aktiv
- B - vennlig
- D - kjedelig
- E - innaktiv

METODE:

Jan Ghels utviklet en femtrinnsakala, en metode for registrering av fasadekvalitet som kan brukes til å vurdere fasadene mot gaten. (Gehl Arkitekter 2014)

A- aktiv

- Små enheter, mange dører. (15-20 dører pr. 100 m fasade)
- Ingen stengte enheter og særpreg.

B- Vennlig

- Relativt små enheter (10-14 dører pr. 100 m fasade)
- Noen varierte funksjoner
- Noe transparente fasader med særpreg.
- Delvis detaljrrike.

C- Midt i mellom

D- Kjedelig

- Store enheter med få dører.(2-5 dører pr. 100 m fasade)
- Lite variasjon, passive fasader og ingen detaljer.

E- Innaktiv

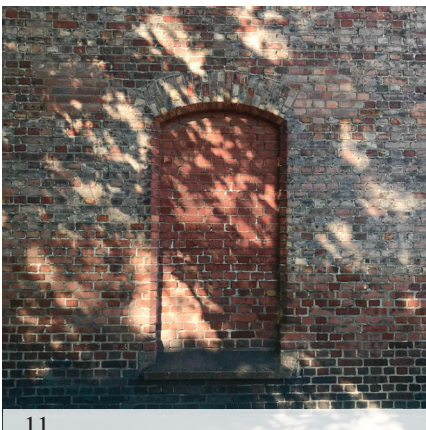
- Store enheter, få eller ingen dører (0-2 dører pr. 100 m fasader)
- Passive, ensformede fasader.

PROSJEKTOMRÅDETS FASADER

Som bildene viser, er det flere åpninger som er murt igjen og kan minne om dører. Dette er interessant med tanke på å undersøke om man kan omgjøre dette til åpninger i fasadene. Ulike dører og åpninger gir et sjarmerende preg.

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

Kvartalets åpning mot Øst: Nedre Slottsgate

Kvartalets åpning mot sør: Siktlinje mot Myntgata/Akerhus Festning

Kvartalets åpning mot nordvest: Rådhusgata/Kafe Skansen og Christinia Torv

Kvartalets åpning mot sør: Myntgata

Bakside :Rådhusgaten 30-32.

“Tyskerbrakken”

STØY

METODE

Kilde: miljøstatus.no og Oslo Kommune med temakart.

REGISTERING

De største lokal støykildene er Rådhusgata, der bussen svinger opp Akersgata. Andre forholdsvis trafikkerte veier som generer støy i Kvadraturen er Prinsens gate.

LUFTFORURENSING

I følge Oslo kommuneplan ligger forurensningsnivåene i Oslo sentrum og Kvadraturen i rød sone. T2 luftforurensing (NO₂) Rød sone, årsmiddel 40-45. T3 luftforurensing (PM₁₀) rød sone > = 55

ANALYSE

Prosjektområdet befinner seg i en stille og skjermet område med relativt lite støy, og er en av de få områdene i Oslo sentrum bortsett fra slottsparken som er skjermet til en slik grad. Dagens bebyggelse skjermer i stor grad for den støy som måtte oppstå fra kollektivtrafikken, slik at det oppleves svært stille på eiendommens gårdsrom.

KOLLEKTIVTRAFIKK

METODE

Kartlegging av traseer og kollektivtrafikk og stoppesteder i Oslo sentrum, men oppmålt avstand fra prosjektområder. Kilder: Ruter, www.walkscore.com

REGISTERING

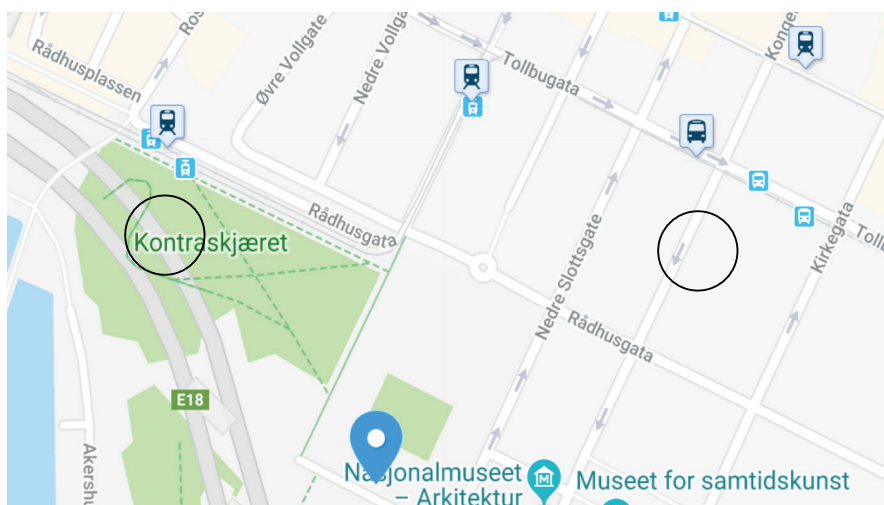
Kollektivtilbudet i området er svært god, og er betjent med et trikkestopp ved kontraskjæret av linje 12, samt av linje 18 og 13 i nær avstand. Nærmeste bussholdeplass er Rådhuset som er betjent med mange bussforbindelser og har derfor svært god dekning. Korteste reisevei med kollektive transportmidler til sentrale målpunkter

Trikk

Kontraskjærest trikkestopp:
Linje 12 - Kjelsås - Majorstuen (300m, 3 min gange)
Øvre slottsgate: 18 Ljabru/Rikshospitalet, 13 Grefsen stasjon/Jar (550m, 5 min gange)

Buss

Nærmeste bussstopp er Rådhuset og Kvadraturen 500 m, ca 5 min gange.

*Kontraskjæret, Trikkestopp/Rådhusgata
Kvadraturen, buss stopp/Tollbugata*

T-banestasjoner

Natioalteateret- alle linjer (900m,
11 min gange)
Jernbanetorget - alle linjer (1km, 12
min gange)

Tog stasjoner:

Oslo s - alle linjer og flytoget (1km,
12 min gange)
Skøyen -Lokaltog til Asker,Moss,
Eidsvoll og regionaltog til Skien,
Lillehammer. (3,9km, 49 min
gange)

AVSTAND OG GANGBARHET

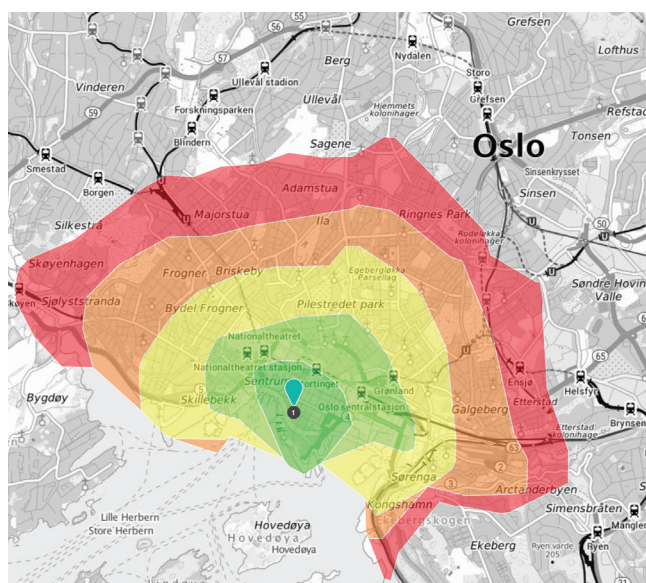
METODE

Synliggjøre prosjektområdets tilgjengelighet, avstand og walkability i forhold til nærliggende møtepunkter, natur og rekreasjonsområder og felleskapsfunksjoner som skoler og annen sosial infrastruktur eller shoppingområder. Ordet Isochrone betyr fra antikken hellas “samme tid”. Det er en kartfunksjon som er mye brukt av planleggere, og er et nyttig verktøy for å hvilke områder objekter kan nå til en bestemt tid og avstand både til fots eller på sykkel. Isochrones-tjenesten returner informasjon som konturer av polygoner, ved å spesifisere mellom tid og avstand, i tillegg til tilsvarende intervaller. Kartet beskriver

avstand for gående og syklist fra prosjektområdet Myntgata 2 til omkringliggende områder, med et tidsrom på 5 minutter, med 3 minutters intervaller.

REGISTERING

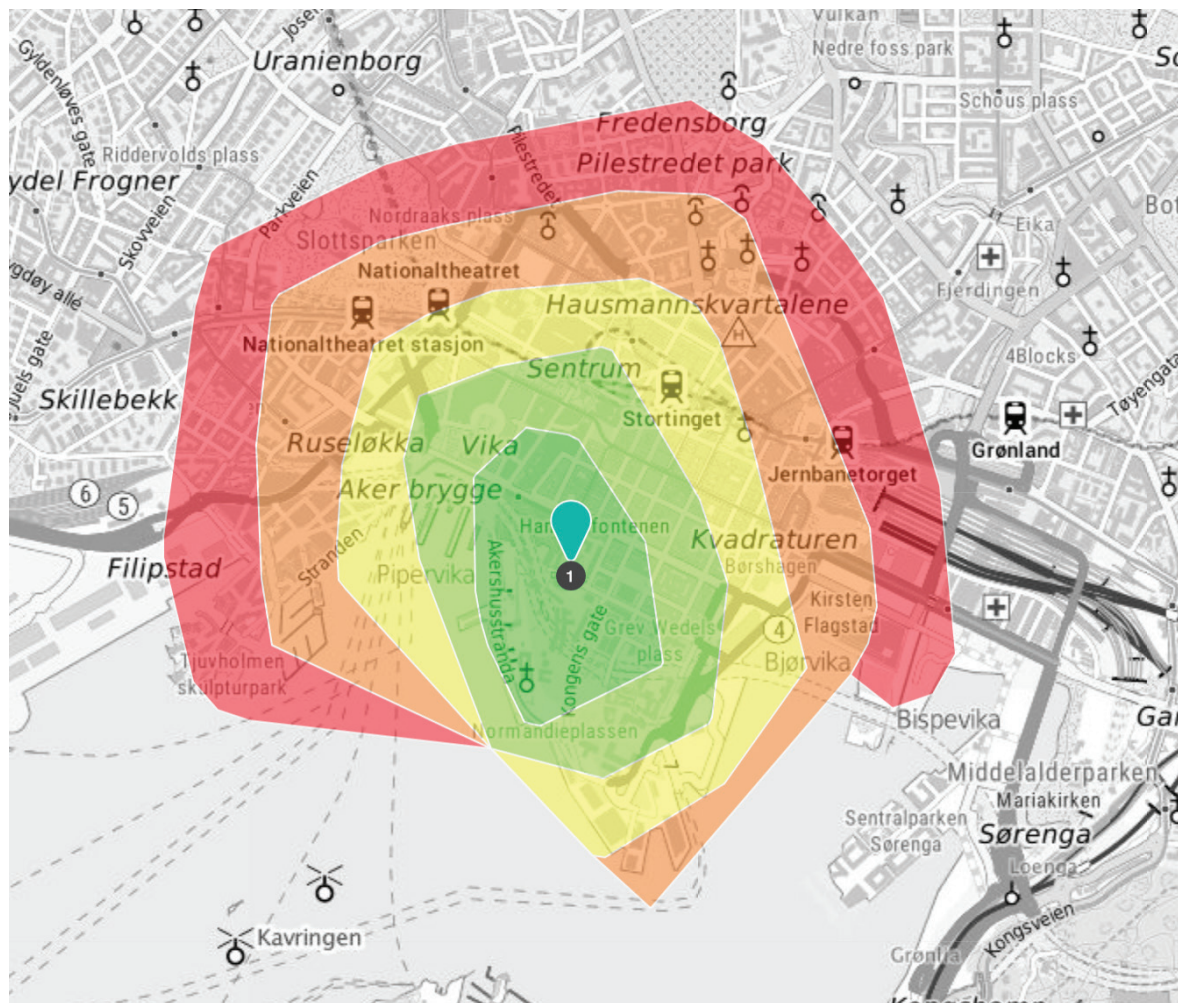
På femten minutter kan man nå Bjørvika og Jernbanetorg i vest, Tjuvholmen, Aker Brygge og Vika i østlig retning, Grønland i sør-vest og handlegatene i sentrum fra Myntgata 2. Isochrone-analysene tilsier at Oslo sentrum er et relativt lite område, når de fleste byområdene og knutepunktene, som Karl Johan, Vika, Aker brygge, Nationaltheatret, Oslo Sentralbanestasjon og fjordområdet kan nås innen 15 minutter gange fra Myntgata 2-kvartalet. I kvadraturen oppleves avstandene mentalt lengre enn det de geografisk er, dette fordi kvartalstrukturen og langt mellom siktlinjer bidrar til å forsterke dette.

Isochrones syklist 15 min med 3 intervall.
(kilde: openrouteservice.org)

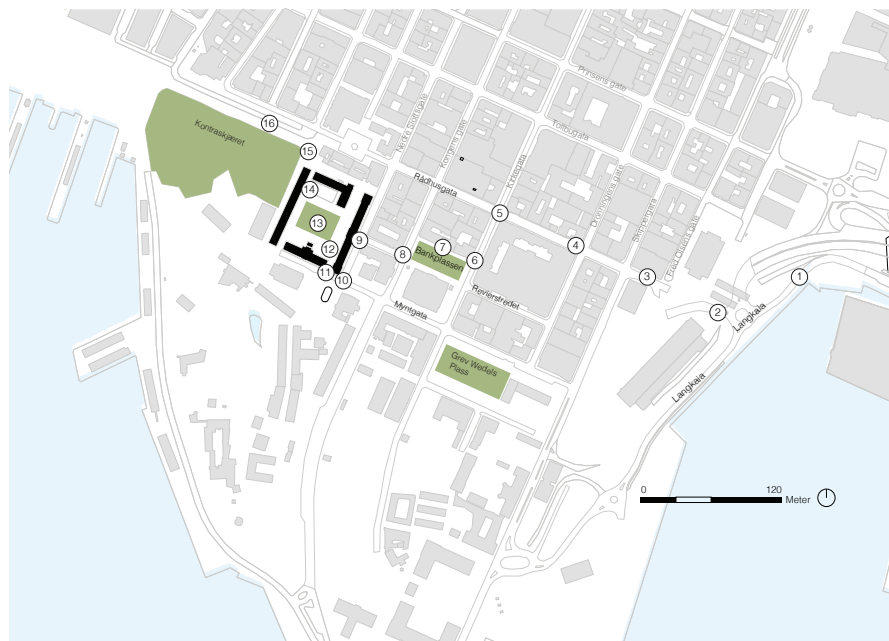
Avstand min. sykkel	Område km ²	Befolkning i området
3min	4,43	6699
6 min	13.78	21614
9min	33.47	552003
12min	47.54	86722
15 min	83,42	125484
Gåavstand		
3min	1.21	1613
6 min	3.05	3855
9min	5.64	9080
12min	9,14	12759
15min	13.07	19217

Tabellen viser hvor stort område som kan nås på 15 min.

Isochrones gående 15 min med 3 intervall. (kilde: open-route.org)

ROMLIG VISUELL ANALYSE

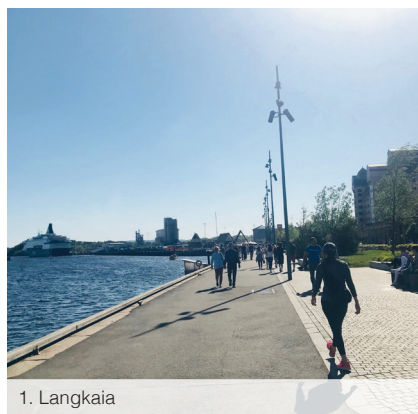
METODE

Analysene dokumenterer de visuelle omgivelsene gjennom fotografering. Punkter på kartet markerer hver gang omgivelsene endrer seg dramatisk, positive og negative synlige kvaliteter som romligheter og kontraster.

RUTE 1

Langkaia - Rådhusgata - Bankplassen - Myntgata 2 - Kontraskjæret

Bildesekvensen går fra det åpne landskapet langs havnen og Langkaia til Rådhusgaten, som er smal, trafikkert og lite tilpasset gangtrafikk. Rådhusgaten har få aktive fasader og det er generelt lav aktivitet i området. Bankplassen er et åpent grønt byrom som er skjermet for støy fra Rådhusgata. Det er ikke åpenbart hvordan man orienterer seg videre fra Bankplassen mot Kontraskjæret. Det er i dag ingen aktive fasader i Nedre Slottsgate. Tre rekke og grønne kanter langs Myntgata danner en allé. Porter definerer åpningene til Myntgata 2-kvartalets gårdsrom. Dette medfører og at kvartalet oppleves avstengt. Kvartalets trær og grønne gårdsrom definerer forbindelselinjene videre. Videre forbindelser til Christinia Torv er vanskelige å oppfatte.

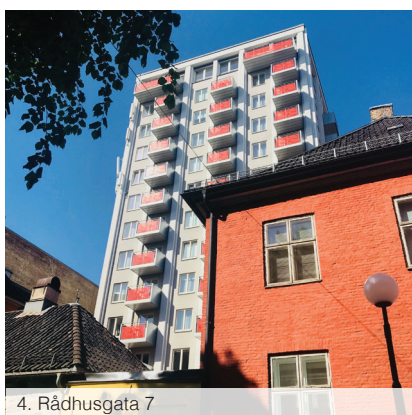
1. Langkaia

2. Rådusgata/ Havnelageret

3. Rådhusgata

4. Rådhusgata 7

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

5. Rådhusgata med aletrær/sykkelvei

6. Krysset Rådhusgata/Kirkegata

7. Bankplassen/Samtidsmuseet

8. Krysset Kongens gate/Revierstredet

9. Nedre Slottsgate

10. Nedre Slottsgate/Myntgata

11. Myntgata 2

11. Gårdsrommet Myntgata 2

12. Myntgata 2

13. Myntgata 2, inngang fra Kafe Skansen.

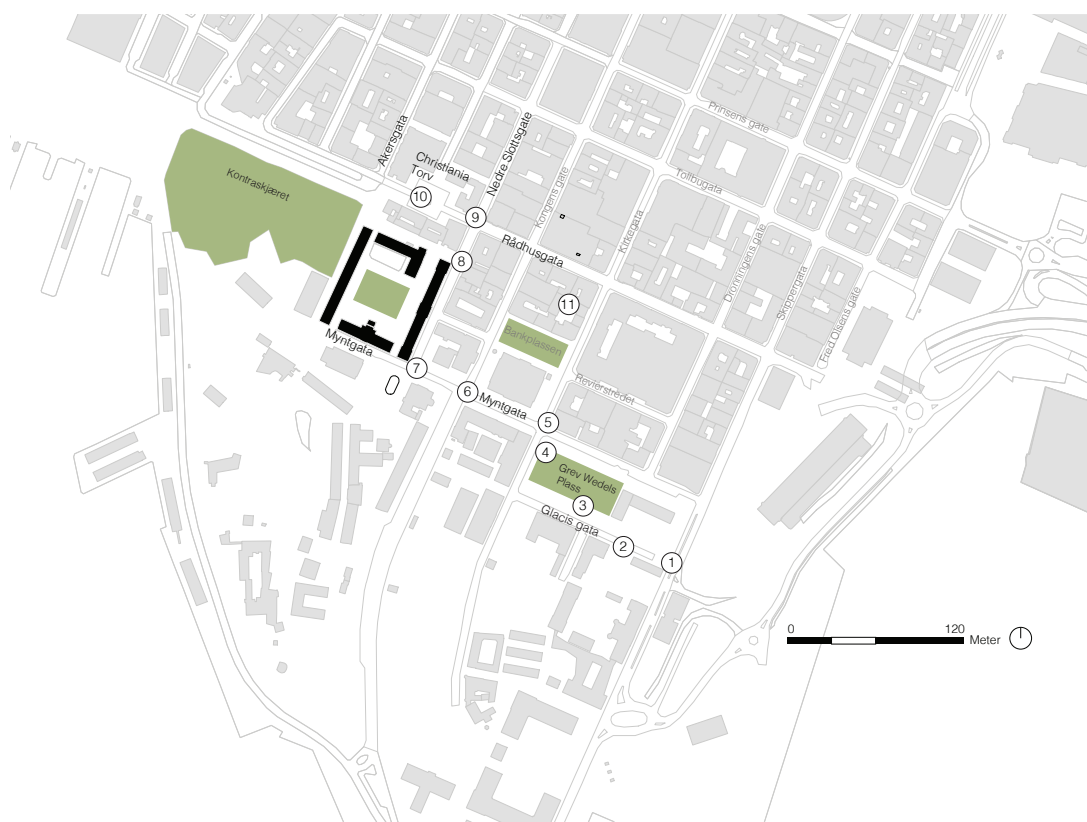
14. Myntgata 2/Christiania Torv

15. Christiania Torv/Rådhusgata

RUTE 2

Rute to går fra Glacisgata/ Aker-shusstranda til Christiania Torv via Grev Wedels plass og Bankplassen. Denne ruten binder sammen de tre grønne byrommene. Analysen viser at det er en god forbindelse mellom Grev Wedels plass og Myntgata hvor allétrærne bidrar til å skape en sammenheng. Nedre slottsgate oppleves som kontrast. Fra Myntgata via Nedre Slottsgate til Christiania ligger det likevel i dag store muligheter for å danne et helhetlig bygulv.

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

1. Glacisgata/Akershusstranda

2. Glacisgata 1/ Forsvarsdepartementet

3. Glacisgata 1/ Grev Wedels Plass

4. Grev Wedels Plass/Kirkegata

5. Kirkegata/Myntgata

6. Myntgata/Kongens gate

7. Myntgata/Myntgata 2

8. Myntgata 2/Nedre Slottsgate

9. Nedre Slottsgate/Gamle Rådhus.

10. Nedre Slottsgate/Rådhusgata

11. Rådhusgata/ Christiania Torv

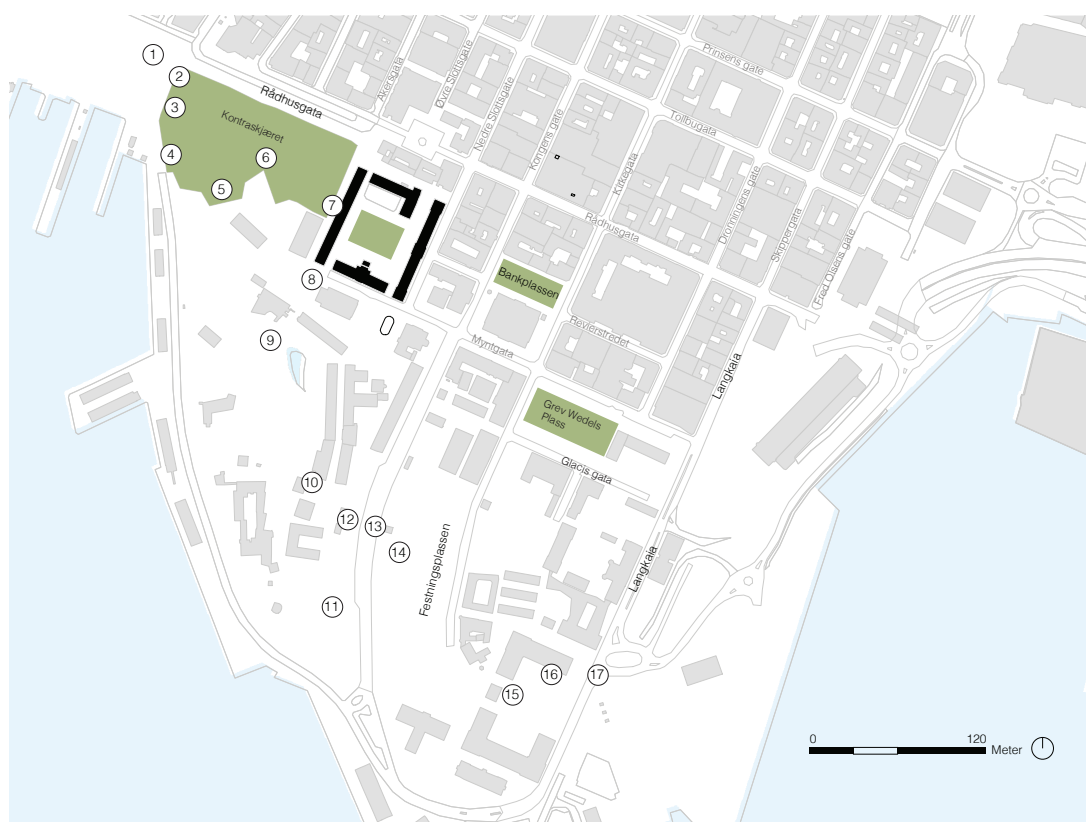

11. Rådhusgata/ Christiania Torv

RUTE 3

Kartet viser rute tre som går fra Rådhusplassen til festningsplassen og Langkaia via Akershus Festning. Kontraskjæret ligger på en høyde som gir mange fine utsiktspunkter, det er lett og orientere seg. Parkens kanter, langs festningsmuren blir flittig brukt.

Områdets stier danner grunnlaget for bevegelse i ulike retninger. De fleste velger ruten langs festningen. Veien langs Myntgata 2 kan sees på som en forlengelse av Akersgata, og kobler sammen Akershus Festning med Rådhusgaten og Kontraskjæret. Festningens eneste videre forbindelse mot øst er gangbroen over Kongens gate til festningsplassen. Festningsplassen har ingen tydelige orienteringspunkter, eller naturlig veivalg videre. Her er det nødvendig med et planlagt målepunkt. Registrering tilsier at Forsvarsmuseet er et slikt målpunkt for turister. Her går veien videre ned til langkaia og Akershusstranda.

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

1 Rådhusplassen

2 Rådhusplassen

2. Overgang til Kontraskjæret

3. Kontraskjæret

4. Kontraskjæret siktlinjjer

5. Kontraskjæret siktlinjjer

5. Kontraskjæret/ festningen

5. Kontraskjæret/ Myntgata 2

6. Kontraskjæret/ Myntgata 2

6. Myntgata /Festningen

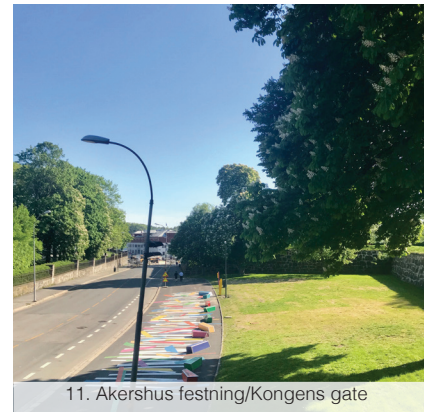

7. Festningen

8. Festningen/ videre forbindelse

DEL 3. ANALYSER - DAGENS SITUASJON

BYLIV

I bylivsundersøkelsen av Oslo, (Gehl Architects, 2014) kommer det fram at Oslo bærer preg av at det er mange gående, mange som har et aktivt kaféliv, og da gjerne ved steder som har utsikt og steder med byrom av høy kvalitet. Osloboere setter pris på steder med park og landlige elementer. Likevel finnes det få steder som er lagt opp for fysisk aktivitet eller barnelek, det er mange parker og byrom i Oslo Sentrum, men få av disse er tilrettelagt for kulturelle aktiviteter. Det er også en mangel på gratis sitteplasser i Oslo, spesielt i områder der folk ferdes. Det er en økning i antall kaféstoler, som igjen kan tyde på et økende aktivitetsnivå i byen, men som Gehl architects (2014) påpeker, så er det, som i andre skandinaviske hovedsteder et synkende antall gratis sitteplasser. Oslo har i dag få beboere sammenlignet med andre nordiske storbyer. Det forventes også at innbyggertallet i Oslo vil stige. Mange av de nye beboerne vil være familier med barn, og da vil det være ønskelig at byen er tilrettelagt for disse barnefamiliene, med flere aktiviteter og fasiliteter.

Oslo kan også tjene på å ta mer vare på turistene som besøker byen. Gehl Architects (2014) påpeker nemlig at turister bare blir i korte perioder.

De setter pris på museene, parkene og naturen, men savner parkeringsplasser, samtidig som byrommet kan tjene på videre utvikling for å bli destinasjoner turistene søker seg mot. Av de rundt 6 millionene turistene som besøkte Oslo, så valgte omtrent en fjerdedel å bare bli i Oslo én dag. Oslo oppleves som en inngangsport til Norge, og kan tjene på å stå mer støtt på beina som en destinasjon i seg selv. Som vi kan lese utifra kartet så er både Aker Brygge og Akershus festning et populært mål for både turister og lokale Oslo-boere, noe som er interessant for videre utvikling av Myntgata-kvartalet. Gehl Architects (2014) mener også at det er lite aktivitet på kveldstid i Oslo Sentrum. Spesielt i Kvadraturen vil mange gater føles som forlatt, og lite turistvennlig.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

DEL 3 MULIGHETSSTUDIE

I denne delen av oppgaven presenteres bygrep og nye funksjoner. Det presenteres hvordan prosjektområdet kan utnytte dets sentrale beliggenhet på best mulig måte, og det foreslås en bevaringsstrategi for å ivareta stedets identitet og karakter.

I stedsanalysen har jeg kommet frem til at Myntgata 2-kvartalet ligger i randsonen mellom Kvadraturen i nord og Akershus festning i sør. Rådhusgata kobler prosjektområdet til Aker Brygge/Tjuvholmen og Vika i vest og Bjørvika og Jernbanetorget i øst. Styrker, svakheter og potensiale for disse områdene blir kort oppsummert. Det er basert på funn i stedsanalysen, bylivsundersøkelsen for Oslo sentrum av Ghel Arkitekter(2014), planer for fremtidig utvikling, og mine observasjoner i området. Hensikten er å komme frem til et en overordnet strategi hvor Myntgata-kvartalet spiller en sentral rolle. Videre vil bystrukturen til prosjektområdet diskuteres og muligheter for å videreføre historiske spor ved oppføring av nybygg og forbindelser.

Det arbeides videre ut i fra tre nivåer for å teste og diskutere nytt program i Myntgata 2-kvartalet:

- 1) Hovedstadfunksjon (offentlig til hele Oslo by og besøkene),
- 2) Byområde (for Oslo sentrum),
- 3) Lokalt nivå (Områdenivå Kvadraturen, Akershus Festning).

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

FUNN FRA STEDSANALYSEN - SWOT ANALYSE AV STUDIEOMRÅDE

AKER BRYGGE /TJUVHOLMEN

Styrker

- Det er i dag et levende byliv langs havnepromenaden fra Rådhusplassen til Tjuvholmen. Astrup Fearnley-museet og Nobels Fredsenter/museum er viktige kulturelle publikumsmagneter. Bystranden, sjøbadet og handlegaten på Tjuvholmen er et målpunkt i seg selv. Flere gallerier ligger området.
- Området har allerede en identitet og tiltrekker seg turister.
- Nærheten til sjøen og det åpne landskapet gir god utsikt og orientering som er gode kvaliteter ved området.

Svakheter:

- Byrommene i området er relativt like.
- Ring 1 er en barriere for det kommende Nasjonalmuseet og for konserthuset i Vika.

Potensiale:

- Tilrettelegge for bedre forbindelser fra Rådhusplassen til Kvadraturen. Forbedre sykkel- og gåtraseer som trekker folk inn inn Myntgata 2-kvartalet og videre inn på festningsområdet.
- Nytt Nasjonalmuseum ved Vestbanen, vil være en publikumsmagnet.

KVADRATUREN

Styrker:

- Kvadraturen og gatenettet fra 1624 gir en historisk referanse som bidrar til en forståelse for Oslo bys fremvekst.
- Christiania torv er en aktiv plass, med liv på kveldstid.
- Flere gallerier og kunstmiljøer holder til i Kvadraturen.

Svakheter:

- Det er få målpunkt og trange gater, det gjør det vanskelig og orientere seg.
- Det er mindre aktivt byliv sør for Prinsengate.
- Det er mørkt om kvelden, og området kan derfor oppleves utrygt på kveldstid. Delvis på grunn av dårlig belysning og få beboere.
- Det er få offentlige møtesteder åpnet på kveldstid, bortsett fra Sentralen i Øvre Slottsgate.

Potensiale:

- Området har en fysisk struktur som er unik i sentrum, noe som forsterker områdets identitet.
- Driften av samtidsmuseet på Bankplassen skal avikles. Det skaper muligheter for ny bruk, som for eksempel boliger.
- Bankplassen, Børsparken og Grev wedels plass er grønne byrom i Kvadratekens ytterkant som i dag blir lite brukt.
- Rådhusgata og prinsens gate har gatetrær.
- Skape nye målpunkter, sitteplasser og sykkelforbindelser for å aktivisere gater og byrom.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

AKERSHUS FESTNINGSOMRÅDE OG VIPPETANGEN

Styrker

- Akershus festning og festningsområdet er et viktig nasjonalt kulturminne.
- Kontraskjæret er et stort grøntområde, med gode forbindelser til Rådhusplassen og Rådhusgata.
- Finne utsiktsmuligheter skjermet for støy og trafikk.
- Landmerke og orienteringspunkt i byen.

Svakheter

- Lite attraktive forbindelser inn på ytre festningsområde.
- Begrenset med servicetilbud i området, bortsett fra Festningen Restaurant.
- Forsvarets og regjeringens kontorvirksomhet på festningsområdet medfører sikkerhetstiltak som gjør at spesielt indre festningsområde oppleves privat.
- Det er få servicetilbud på Vippetangen i dag, samt dårlig kollektivforbindelse, spesielt til Kvadraturen og Aker Brygge.

Potensiale:

- Festningsområdet kan gjøres mer tilgjengelig, med forbindelser, fra sentrum, Bankplassen, Vippetangen og Bjørvika. Her har Myntgata et potensiale til å være bindeleddet, samt Kongens gate fri for parkeringsplasser og biltrafikk.
- Festningsområdet bør oppleves fra flere hold, ikke bare som et museum. Grøntormådene har potensiale som byparker og rekreasjonsområder for barn og unge. Om dette kombineres med andre funksjoner som servicefunksjoner kan dette skape synergiefekte. Her kanskje spesielt for Kvadraturen og for utvikling av Vippetangen og Langkaia.

- Vippetangen ligger i nær gå/sykkel avstand til Kvadraturen, Festningen. Potensiale for vannaktiviteter, gode solforhold og stort ubebygget areal.

BJØRVIKA/SØRENEGA

Styrker

- Operaen og Sørenga bad er populære målpunkter.
- Langs med Dronning Eufemias gate finnes ulike servicefunksjoner.
- Beliggenheten ved fjorden og operahusetes tak er et utsiktspunkt og et målpunkt i seg selv.
- Nytt boligområde på Sørenga
- Gode kollektivforbindelser til hele Oslo fra Jernbanetorget.

Svakheter

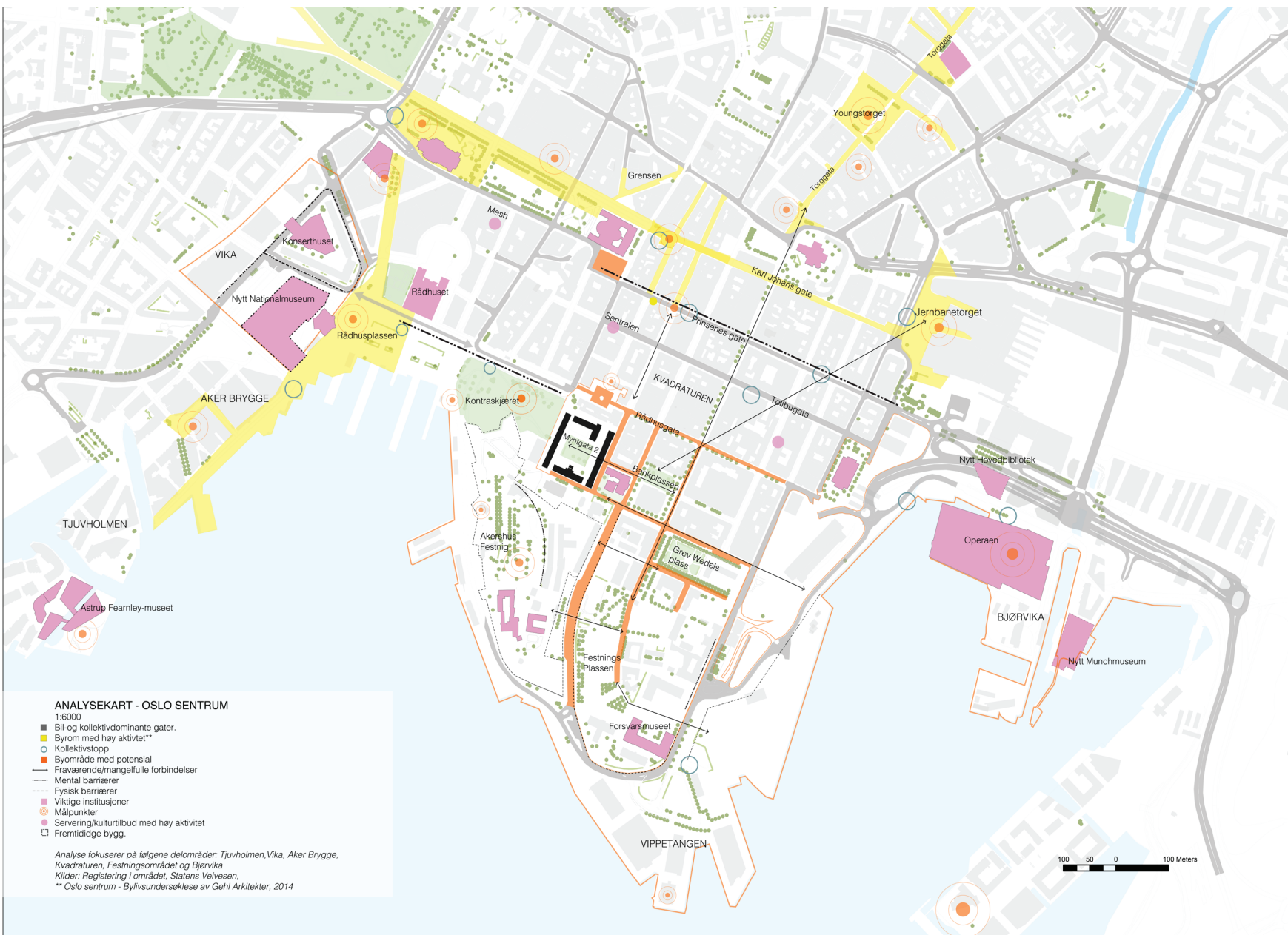
- Lange avstander og få tverrgater og smug.
- Det er mye biltrafikk i området. Langkaia og biltrafikken oppleves som en mental barriere fra festningen og vippetangen.
- Få grønne byrom og enidig arkitektur grunnet oppføring og utbygging i samme tidsperiode.

Potensiale

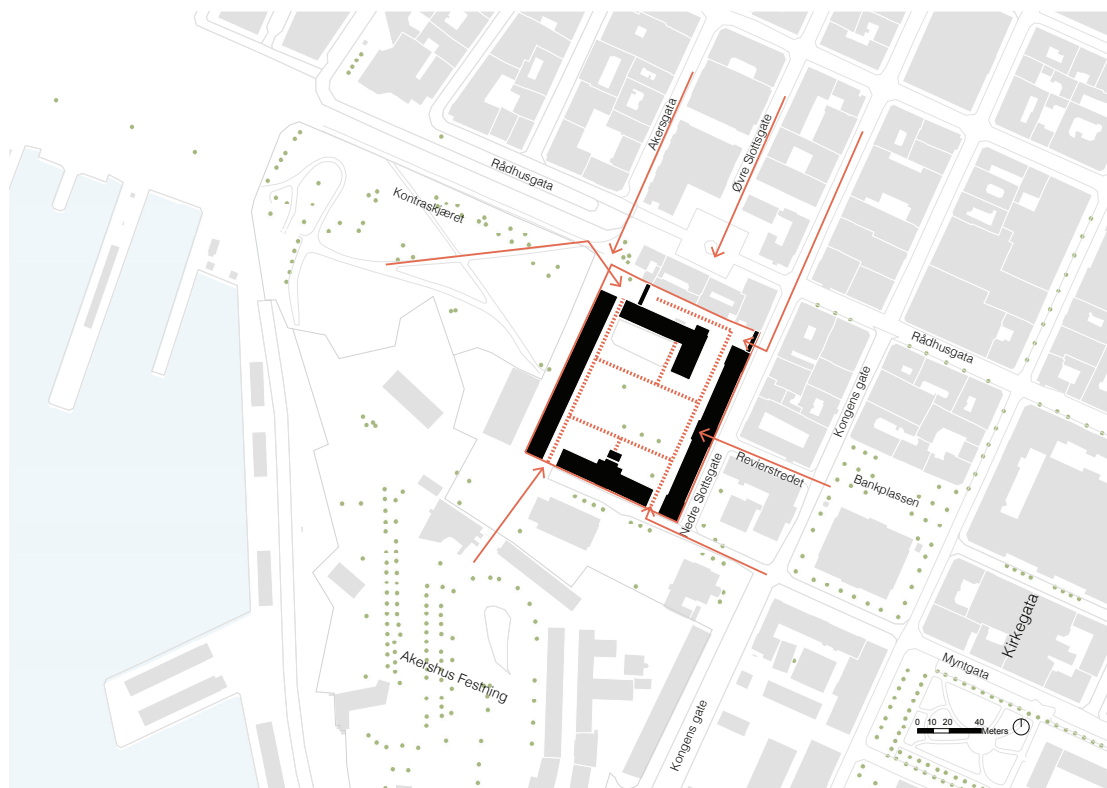
- Nytt Deichmanske bibliotek og Munchmuseum, planlagt ferdigstilt i 2019 vil tiltrekke seg folk fra hele byen.
- Bedre tilrettelagt sykkel -og gå veier fra Aker Brygge og Kvadraturen via Rådhusgata og fra Vippetangen via langkaia.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

ANALYSEKART STUDIEOMRÅDE

PROSEJKETOMRÅDE

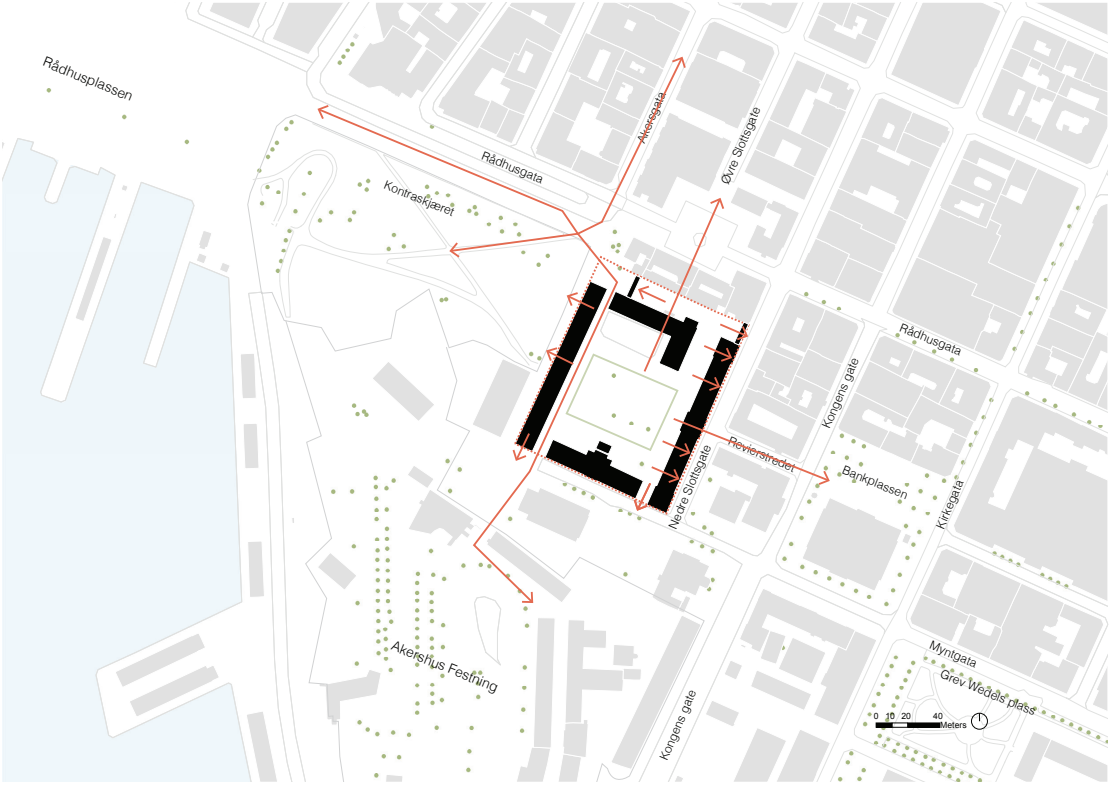

DAGENS BEBYGGELSE - UTFORDRINGER

Bebyggelsen er i dag lukket og oppleves privat med stengsler og gjerder i mellomrommene og åpningene. Om stengslene fjernes vil kvartalets tilgjengelighet i sør betraktelig forbedres. Den lukkede kvartalsstrukturen er på samme tid eiendommens styrke, ved at den skjermer for byen utenfor, og er et grønt gårdsrom midt i byen. Det blir derfor sentralt å tilrettelegge for at eiendommen blir en del av det omkringliggende ferdselsnettverket og at kvartalets gårdsrom og bygninger har kvaliteter og huser funksjoner som gjør eiendommen til en destinasjon i seg selv.

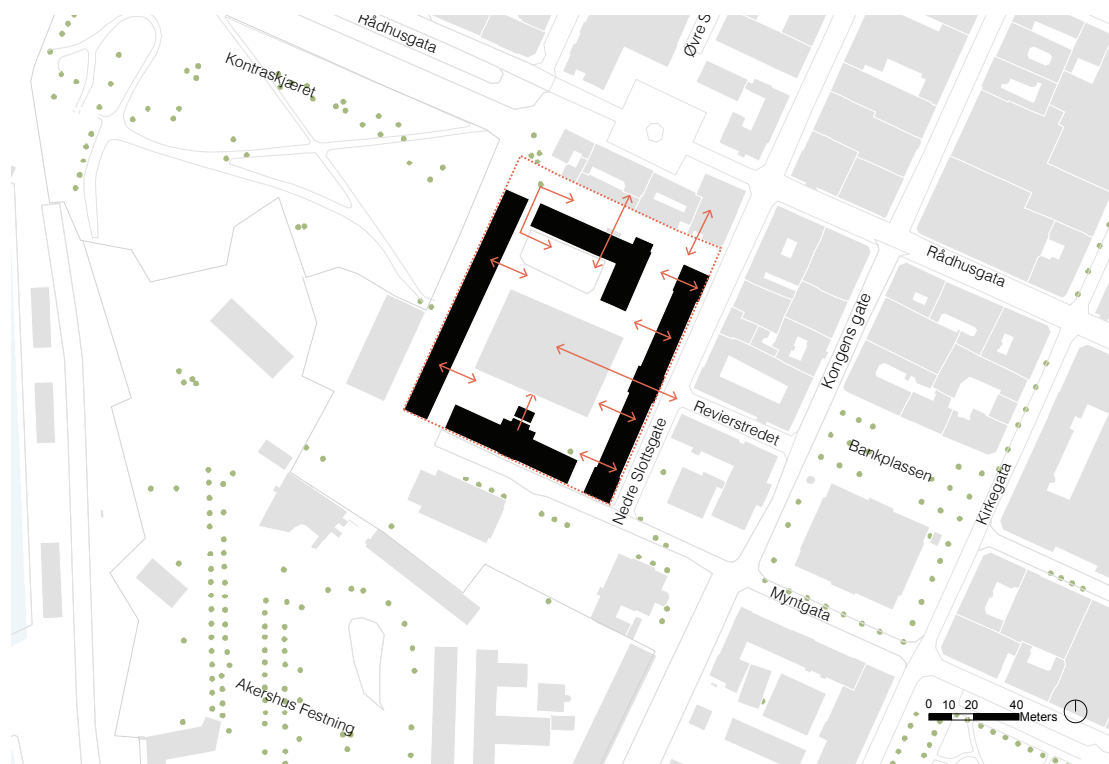
DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

MULIGHET- HENVENDELSE MOT BYGATER OG TORV, KULTURMINNER OG GRØNTOMRÅDER.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

MULIGHET - HENVENDELSE MOT KVARTALET S GÅRDSROM.

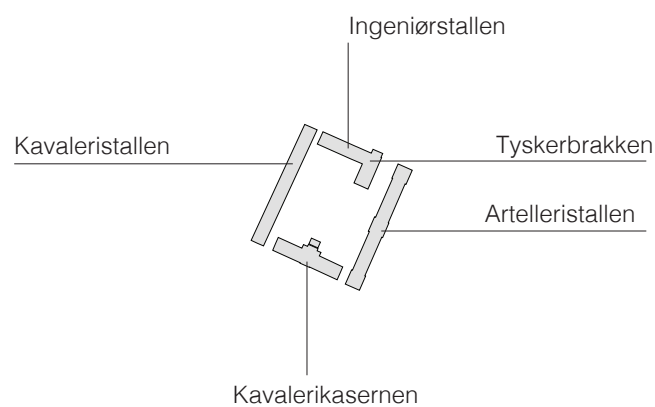
I dag er gårdsrommets fasader lite aktiviserte og det er få dører i forhold til lengde på byggene. Gårdsrommets ytterkanter (fasader) kan bli brukt som benker. Dette er gode løsninger for forbipasserende og beboere, og de er lette å vedlikeholde. Benkene kan tilføre nytt liv til fasader i gårdsrom og ut mot bygaten. Det bør også vurderes om enkelte vinduer i bygningenes førsteetasje skal omgjøres til åpninger. Kvartalets grøntarealer kan utnyttes bedre enn den gjør i dag, og sørsiden har gode solforhold som gjør det godt egnet til uteservering.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

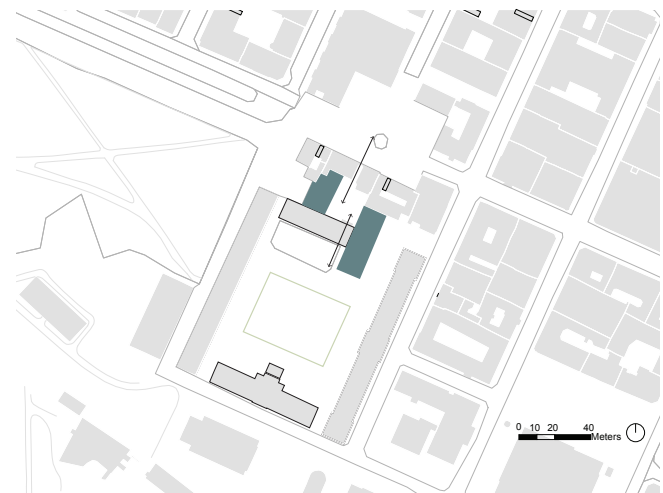
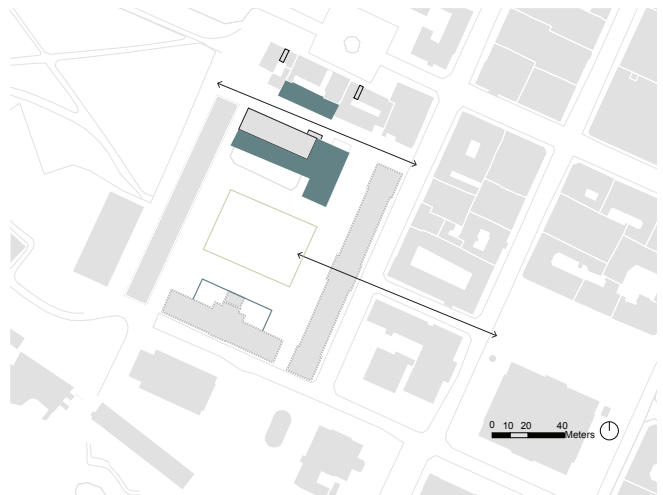
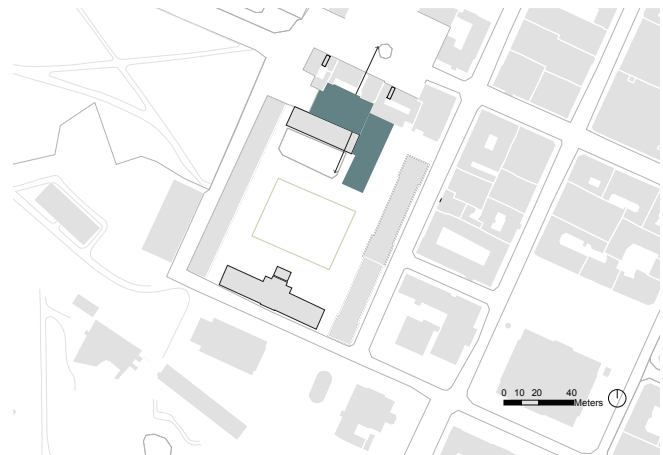
NY STRUKTUR BASERT PÅ HISTORISKE SPOR

Det ligger en mulighet for å åpne opp, den i dag avstengte, tverrgaten mellom Kontraskjæret og Nedre Slottsgate, åpne opp portrom i Rådhusgaten 32 inn mot prosjektområdet og rive "Tyskerbrakken". Dette vil gi et ledig areal. Tverrgaten kan både fortettes med ny bebyggelse og etablere en ny forside på baksiden eller åpne opp og etablere en ny byggate. Det er sentralt at et nybygg tilpasser seg eksisterende verneverdig bebyggelse, og danner gode forbindelser til omkringliggende områder.

Revierstredet kan forlenges inn på eiendommen gjennom portrom i Artelleristallen og bidra til bedre forbindelse med Bankplassen og Nedre slottsgate. Øvre slottsgate kan kobles sammen med prosjektområdets indre gårdsrom, slik bebyggelses- og tomtestrukturen var på 1600-1700 tallet.

Navn på eksisterende bebyggelse

OVERORDNET BYGREPREP FOR OMRÅDET

Overordnet Byggregrep for området: Koble sammen eksisterende målpunkter og forbedre forbindelsene mellom dem for myke trafikanter (syklene og gående). Målpunktene kan være av samme sort eller ulike for skape variasjon. Målpunktene har jeg valgt ut etter det jeg oppfatter som en eksistrende styrke for området i dag og der det ligger potensiale. Målpunkter kan være blå -og grønne byrom, plasser, servering og handel, kulturinstitusjoner og steder med særegne kvaliteter.

1) BYPARKEN

Rådhusgaten kobler sammen kulturtilbud og institusjoner på Tjuvholmen og Aker Brygge med Bjørvika og Sørenga. Her skal det oppføres tre nye kulturinstitusjoner. På Rådhusplassen er det nye Nationalmuseet under oppføring på den gamle Vestbanetomten (planlagt ferdigstilt 2020). I Bjørvika bygges det nye Muchmusset og Deichmanske hovedbibliotek like ovenfor Operaen. Midt på denne akse er Christiania Torv med bygninger som representerer Oslos fysiske kulturarv, Myntgata Kvartalet og Akershus Festning lokalisert.

2) BYPARKEN

Strategi: Koble grønne elementer og byrom sammen ved å styrke forbindelsene mellom dem og framheve særegne byromskvaliteter. Ved å etablere bedre forbindelser for gående og syklende mellom målpunktene oppnås synergieffekter utover målepunktens egenverdi.

Hensikten med denne strategien er å skape bedre forbindelser som medfører bevegelse, og med det økt byliv. Bedre forbindelser skapes ved bilfri grønne bygater, som kobler Myntgata 2 og Christiania Torv sammen med Bankplassen, resten av Kvadraturen, herunder shoppinggatene Prinsens gate og Karl Johans gate, Rådhusplassen via Kontraskjæret, festningsområdet og Vippetangen. Mellomrommene langs denne strekningen er varierte og unike og brukes for å skape sammenheng. Mellomrommene blir en del av en rute som bringer folk inn på prosjektområdet, og bidrar til den opplevelsen folk har når de kommer frem. Plasser, bygninger og grøntområder kobles og skaper en form for identitet, kollektiv hukommelse for området. Kvadraturen har trange kvartaler, og plasser og gatehjørner med gode solforhold blir derfor viktig å ta vare på.

- Nedre Slottsgate kobler sammen Karl Johan og Glassmagasinet med prosjektområdets østlige fasade. Nedre slottsgate sør for Rådhusgata kobler sammen prosjektområdets nye funksjon, med en felles bygate for de serveringsstedene som eksisterer i dag, Gamle Raadhus restaurant, Lauritz Ruus Bar, Madu (asiatisk restaurant) og Dubliners bar og restaurant. De får nå en felles grønt byrom med uteservering, kafestoler og benker.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

Registeringer i området, kanskje særskilt på Christiania Torv, tilsier at kommersielle sitteplasser bidrar til et høyt aktivitetsnivå. Det er for få sitteplasser i sentrums området, spesielt gratis sitteplasser. Kvartalsstrukturen åpnes opp mot den nye bygaten der Gamle Raadhus i dag har uteservering.

- Artilleristallens midtre inngangsparti og portrom åpnes opp. Det skaper en forbindelse mellom Bankplassen, Kongens gate og Kvartalets indre gårdsrom via Rivierstredet.

- Bankplassen blir mindre trafikkert og med det mer attraktiv. Her finnes det i dag flere serveringssteder, Engbret Cafe, kafeen til National Museet for Arkitektur, samt i Kongens gate. Museet for samtidskunst er nå stengt permanent, og flyttes midlertidig til Tullinløkka. Dette åpner opp en mulighet for å tilføre området nye funksjoner, som bolig, næring og service. Grev Wedels plass er et grøntområde som i dag blir lite brukt. Handel og service i førsteetasje langs denne gaten bør prioriteres.

- Kirkegata kobler sammen Youngstorget, Stortorvet og Kvadraturen med grøntområdene på Bankplassen, Grev Wedels plass, Akershus festningsområde med fullstendig sykkelvei. Per dags dato er denne oppstykket, men er fremdeles en av de bedre sykkelveiene i området. Bankplassen tilbyr i dag to bysykkel-stasjoner, og ifølge registeringer er dette et tilbud som blir brukt.

- Kongens gate viderefører gå- og sykkelforbindelser til Vippetangen, derifra videre til Bjørvika. Nedre del av Kongens gate er i dag en parkeringsplass. Det foreslås her og introdusere vannelementer som en forlengelse av fjorden. En akse med blå-grønne byrom, med bedre forbindelse til indre festningsområde.

DEL 4. MULIGHETSSTUDIE

Strategikart: Forbindelser mellom målpunkter

PROGRAM 1: INSTITUSJON OG MUSEUM

BYMUSEUM

Bymuseet i Oslo bør ha en avdeling som ligger sentralt i Oslo, da hovedstadens utvikling begynte med Akerhus Festning og Kvadraturen.

Ved å få en avdeling i Kvadraturen kan fortid kobles sammen med omgivelser, og det er mulighet for en permanent utstilling som viser Oslos historiske utvikling. Myntgata-kvartalet er et naturlig utgangspunkt og endestasjon for byvandring, og kulturaktiviteter kan arrangeres både på dagtid og kveldstid for Oslos befolkning og besøkende/turister. Å lokalisere et bymuseum i Myntgata vil være et tilbud for hele befolkningen og en turistattraksjon, samt fremme Akerhus Festning som et nasjonalt kulturminne.

Hovedstadsfunksjon:

Myntgata-kvartalet er lokalisert mellom Aker Brygge og Bjørvika langs Rådhusplassen. Der skal det lokaliseres tre nye kulturinstitusjoner: Munchmuseet og det Deichmanske Hovedbibliotek i Bjørvika i øst, og Nationalmuseet på Aker Brygge i vest. Det nye nationalbiblioteket blir Nordens største kunstmuseum. Et bymuseum kombinert med andre funksjoner, vil dermed ligge midt mellom tre nye målpunkter, hvor Rådugata har potensiale til å koble sammen bylivsaktiviteten. Gode forbindelser og grønne sidegater/byrom med gode solforhold, er et godt utgangspunkt for byvandring og opphold.

Bymuseet, tidligere Oslo Bymuseum, har siden 2006 vært en avdeling ved Oslo Museum, og er det kulturhistoriske museet for Oslo by. Museet ligger i Frognerparken på adressen Frognerveien 67, og har lokaler i Frogner Hovedgård. Museet ble stiftet i 1905 som foreningen "Det gamle Christiania", etter initiativ fra den norske arkitekten Fritz Holland (1874-1959). På 1980-tallet ble østfløyen i gårdsanlegget innredet for Bymuseets faste byhistoriske utstillinger.

Bymuseet har hatt midlertidige utstillinger i flere bydeler i Oslo, heriblant Tøyen og Sagene. I 2008 ble utstillingen "Christinia 1624 -1850" vist i Gamle Rådhus. I 2010 opphøre leieforholdet med Oslo Kommune, av økonomiske grunner. Museet arrangerer byvandring i "Kjenn din by-programmet, og utgir tidsskiftet byminner. Museets utstilling og samling består av gjestander og bilder med tilknytning til byens historie og innbyggerens liv og virksomhet. Nå er bymuseet blant annet aktuell med en kunststilling som løfter frem 16 kvinnelige kunstnere utdannet på malerskoler i Christinia, i en tid der kvinnebevegelsen var i sterk veskt, og en "bydetektiv app" for barn og unge som gjør historie levende med to-og tredimensjonale bilder. De har skoletilbud og aktiviteter for barneskole, ungdomskole og videregående, foredrag og debatt og skreddersydde omvisninger for private grupper, bedrifter, organisasjoner og andre. (Oslo Museum, 2018)

Byfunksjon:

Et Bymuseum kan skape synergieffekter for handel og serveringsnæring, og kan kombineres med ulike aktiviteter som en utescene i gårdsrommet, og/ eller et folkelig teaterlokale med forestillinger knyttet til museet. På utsecenen i gårdsrommet kan det arrangeres konserter, gjerne i forbindelse med større arrangementer og festivaler. Mildertidige eventer på Kontraskjæret har vist seg å være positivt for området, både omdømme og bylivsmessig.

Lokalt i Kvadraturen

Et et folkelig teaterlokale i den gamle ingeniørstallen, kan ha forestillinger knyttet til museets utstillinger. Det kan også bidra til aktivitet på området på kveldstid. Et eksempel på et slikt teaterlokale er Det Andre Theateret på Lilleborg, mellom Sagene og Torshov. Theateret består av scene og kafe, og det holdes forestillinger opp til to ganger i uken. Theateret kan kombineres med en kafe og møtested for kultur. Hvis kan bygges på tomten der---- er i dag.

Et eksempel på et slikt samlingspunkt er Kulturhuset på Youngstorget, som blir aktivt brukt både på dagtid og kveldstid, i forbindelse med konserter, foredrag, utstillinger eller møte med venner og kolleger. (Kulturhuset, 2018)

Et slik kulturkafe/hus kan være et sted der folk møes på dagtid og kveldstid, i

DEL 5. ANBEFALINGER

Kulturhuset på Youngstorget (kulturhuset i Oslo, 2018)

Det Andre Theateret på Lilleborg,

DEL 5. ANBEFALINGER

FORSLAG :FAGSKOLEN CHRISTINIA.

Høyskolen Kristinias holder til i krysset Prinsen gate, Kirkegata. Høyskolen har en Fagskole avdeling, som tilbyr ett -og toårig studier innen film, grafisk og digital design, musikk og kreativ prosjektledelse. Fagskolen trenger større arealer og søker alternative undervisningslokaler. I mellomtiden leier midlertidig lokaler i Kvadraturen. Kavalerikasernen, som vender mot Myntgata, var opprinnelig et skolebygg (1898). Man kan her se for seg at denne bygningsstrukturen kan huse en fagskole, med verksted, studio og studentboliger i Kavaleristallen mot Kontraskjæret.

Hovedstadsfunksjon:

Regjeringen fikk 2. mai 2017 gjennomslag for sine satsninger som omhandler kvalitet i fagskoleutdanningen. Et generelt fokusområde er at fagskolen skal være et attraktivt utdanningsvalg. (Meld. St. 9 – 2016-2017). Målsetningen er å skape en faglig møteplass der skolen og arbeidslivet samarbeider om fagutvikling og innholdet i utdanningen.

Byfunksjon

Studentboliger i bynære områder er svært aktuelle. Studenter trives i urbane områder, med gode kollektivforbindelser og kort vei til studiested. Målgruppen bidrar til byliv og bruker aktivt sosiale tilbud i byen.

Lokalt:

Med et bymuseum, fagskole og kunstmiljø i samme kvartal, blir de sentralt å tilrettelegge for gode fellesarealer. Det grønne byparken i kvartalet, sammen med kulturhus/kafe skaper en felles platform for studenter, ansatte og besøkene. Det kan her tenkes at Fagskolen kristinia kan samordne bruk/leie av lokaler og verksteder med kunstskolene, Christiania og Oslo Kunstakademi, som midlertidig holder til i Myntgata 2. Studentboliger

og kunstakademi med kveld-og helge kurs kan virke positivt inn på nærområdet. Opplyste fasader og aktivitet på kveldstid forsterker trygghetsfølelsen til beboere og bybrukere.

PROGRAM 2 : KONTOR OG NÆRINGSLEV

Hovedstadsfunksjon:

Det er mulighet for fortetting av arealet der “Tyskebrakken” i dag ligger og mellom Ingeniørstallen og Kafe Skansen (Rådhusgaten 32). Oslo Kommune som eier av tomten har en interesse av å fortette og utnytte området til fulle. Det er også mulighet for å lage en ny forside av baksiden av området. Vist skisse av tilbygg har et BRA fotavtrykk på 1058 kvadratmeter. Passasjen bak Ingeniørstallen, mellom Kafe Skansen og Nedre slottsgate er mål til: 79 x 13 meter. Et nybygg kan benyttes som offentlig kontorbyg, gjerne kombinert med kafe/servering/kulturhus for andre virksomheter i kvartalet og besøkende.

Byfunksjon, lokalt i Kvadraturen

Det er i dag overvekt av næring og kontor i Oslo sentrum og Kvadraturen. Det er derfor ikke behov for mer av dette i området, med mindre tilbygg bygger opp og muliggjør nye og mer bylivsfremmende virksomheter/funksjoner i den eksisterende fredede bygningsmassen.

DEL 5. ANBEFALINGER

PROGRAM 3: BARNEHAGE

Hovedstadsfunksjon:

Ut i fra et større perspektiv vil ikke en barnehage sette Myntgatas lokalitet på kartet. Men at prosjektområdet identifiseres med grønnelementer, kulturminner og trygg ferdsel, kan bidra til å skape en identitet og et byrom som vil være særegent i Oslo sentrum. Det vil også tiltrekke seg barnefamilier og turister.

Byfunksjon:

Bylivsundersøkelsen gjort av Ghel Architects, 2014, peker på at barn ikke prioriteres i Oslo sentrums byrom. Bylivsregistreringer gjort i den forbindelse viser at det mangler aktivitetstilbud innen idrett og lek for barn. En park og lekeplass i kvartalets gårdsrom vil være et godt tilbud for barnefamilier, kombinert med serveringstilbud og kulturaktiviteter

Lokalt i Kvadraturen

Det er et ønske om flere beboere i Kvadraturen. Et økt antall boliger vil stille et høyere krav til aktivitetstilbud for barefamilier og besøkene med barn, samt bygges barnehager. Det vil være lite hensiktemessig med en barnehage i eksisterende bebyggelse. Det er delvis på grunn av at bygningene ikke møter tekniske standarder, et ønske om at området ikke skal privatiseres, samt at det kan være andre lokasjoner som er bedre egnet for en barnehage. På indre festningsområde, er det i dag en parkeingsplass og grøntområder. Dette kan være et aktuelt sted å bygge en barnehage.

DEL 5. ANBEFALINGER

PROGRAM 4: SERVERING OG HANDEL

Hovedstadsfunksjon:

Etablering av butikker i prosjektområder spiller liten rolle for hovedstadsperspektivet.

Byfunksjon og lokal funksjon

I Oslo sentrum, i sær Kvadraturen er preget av mørklagte fasader når virksomheter stenger for kvelden, noe som medfører at gatene oppleves som utrygge. De første etasjene som er registret aktive på kveldstid er bygg med restauranter, kafeer og hoteller. Nedre Slottsgate som en bilfri bygata vil tilrettelegge for en bedre bevegelsesforbindelse og kontinuitet mellom handlegatene

Karl Johans gate/Prinsens gate og prosjektområdet. For å videreføre handlegaten fra sør til nord i Kvadraturen vil det være avgjørende og sikre arealer for relevant handel- og næringsvirksomhet, for å stimulere til bruk av uterommet, variasjon og aktive førsteasjer. For at Artileristallen skal egne seg som butikklokaler bør vindusflatene i fasaden forstørres for å sørge for åpenhet og kontakt mellom inne og ute, og etasjeskiller fjernes for å skape luftige loaker. Inngangsdører kan bygges inn som en del av vindusfeltene.

Lokalt nivå: Kvadraturen

Attraktivt for boligutvikling i Kvadraturen.

En lokal kafé og restaurant med grøntområde og bakgård kan være et samlingspunkt for nrområdet. For at dette skal skje er det viktig at bygningen er et tydelig offentlig rom.

DEL 5. ANBEFALINGER

ANBEFALING FOR ETTERBRUK

Mine anbefalinger er å gå videre med strategien for kulturaksen hvor Rådhusgaten kobler sammen nye og eksisterende kulturmiljøer, men samtidig integrere byparkens konsept om å etablere nye, og tilgjengeliggjøre eksisterende, forbindelser mellom grøntområder og torg og plasser. Konseptet om et nytt bymuseum og undervisningsbygg på området danner rammene for bevaringsstrategien. Sammensetningen mellom forskjellige aldersgrupper, brukergrupper, yrker og kulturtilbud er viktig å ta hensyn til for å holde Myntgata 2-kvartalet levende, bærekraftig og samtidig styrke stedets identitet. Kavalerikasernen anbefales egnet til undervisningsformål. Her kan Fagskolen Kristiania være aktuelle. Det kan undersøkes om samordning av lokaler med kunstmiljøet som holder til i Myntgata kan la seg gjøre. Bymuseets plassering i Myntgata støtter opp under Akershus og Oslos historie.

Myntgata 2-kvartalet kan huse bymuseum, undervisningsbygg med verksteder og atelier, og et nytt tilbygger tyskerbrakken er lokalisert i dag, samt ved foretting ved Rådhusgaten 32. Nybygget kan for eksempel huse bymuseets kontorer og kafe/restaurant. Her er mulighetene mange. Dette bymuseet vil dermed ligge midt mellom tre nye målpunkter for kultur; nytt Munchmuseum, hovedbibliotek i Bjørvika og Nasjonalmuseet på Rådhusplassen. Rådhusgata har potensiale til å koble sammen bylivsaktiviteten, ved å gjøre Myntgata 2-kvartalet til en del av en allerede eksisterende ferdselsrute. Et bymuseum med flerbruksmuligheter for teater eller kursvirksomhet kan være med på å skape mer kveldsaktivitet.

Det foreslås 5 ulike konseptuelle strategier for å bidra til at eiendommen, men også Akershus festning og Kvadraturens, identitet blir bevart og styrket gjennom etterbruk av Myntgata 2.

Disse 5 strategiene er:

- 1) Bevare kvartalsstrukturens form. Ny struktur tilpasser seg eksisterende bebyggelse. Det omfatter bygningsfasader og beholde det eksisterende grønne gårdskvartalet som en bypark.
- 2) Program og bruk som styrker området kulturarv og identitet.
- 3) Fasader kan betraktes fra ulike sider. En historiefortellende fasade kombineres med moderne. Det foreslås en ny forside til baksiden av Rådhusgata 3 og Ingeniørbygningen.
- 4) Ikke samsvar mellom opprinnelig funksjon og nytt program som en kvalitet. Kontraster bidrar til særpreg og egenkarakter. Bygningen i seg selv er historiefortellende, funksjonen tilpasset tiden.
- 5) Forbindelser som legger til rette for byvandring mellom ulike historiske bygg og miljøer i området.

DEL 5. ANBEFALINGER

FORSLAG AREALBRUK MYNTGATA 2 KVARTALET

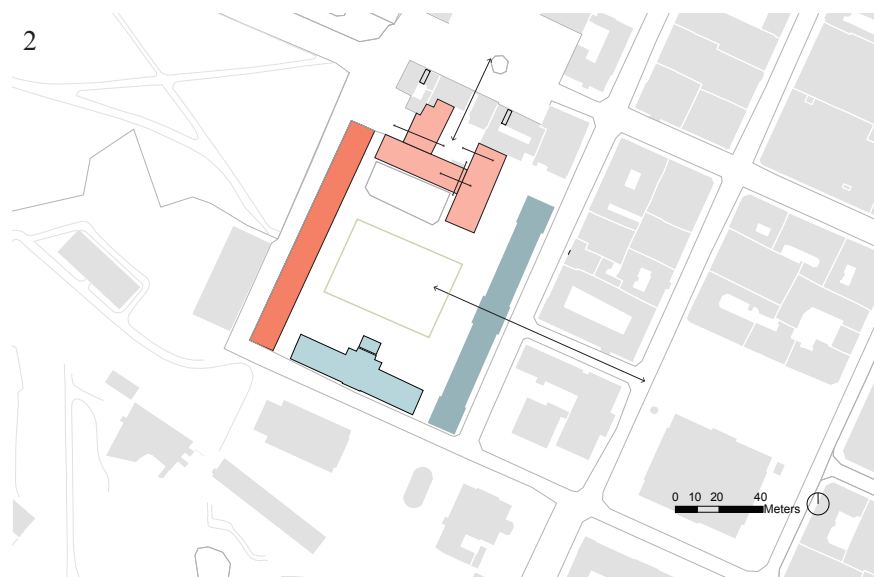
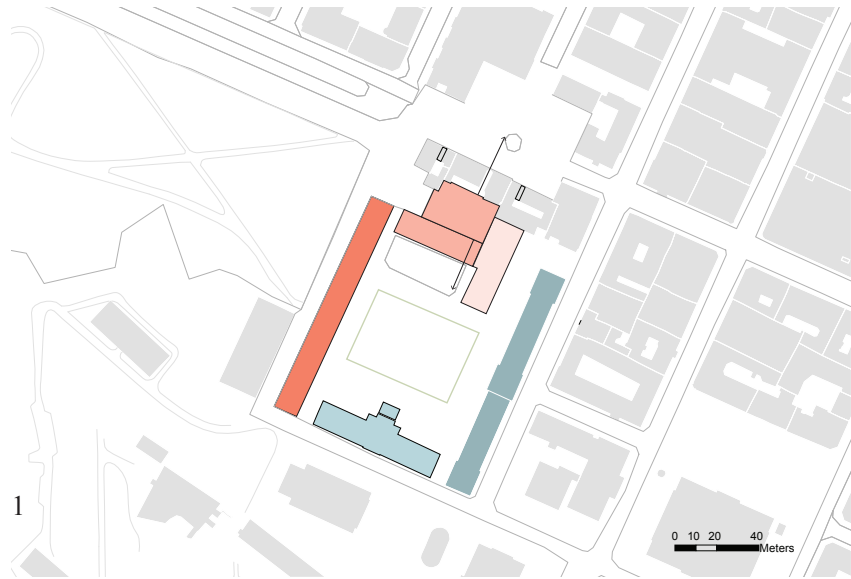
Rehabilitering og salg av bygninger følger først og fremst bygningstype og formål, som kan gi ulike kjøpere. For eksempel kan rehabilitering av bygg til skole og museum som er i sammen bygg samordnes.

1)

- Museum
- Teater/scene
- cafe/kantine
- Skole, undervisningsformål
- Atelier, Verksted, kunstsenter.
- Studentboliger.

2)

- Museum
- Teater/cafe/kantine/kontorer.
- Skole, undervisning
- Atelier, verksted, kunstsenter.

DEL 5. ANBEFALINGER

AVSLUTTENDE OPPSUMMERING OG REFLEKSJON

Min problemstilling stilte spørsmålet; Hvordan kan Myntgata 2-kvartalet gjenbrukes som kulturminne og utvikles slik at det genererer byliv i Kvadraturen og bidrar til videreutvikling av Oslos byutviklingspotensial?

Med andre ord handler min oppgave om hvilken rolle denne eiendommen skal ha, kulturarven til studieområdet, og kulturarvens egenverdi som ressurs. Det handler om å skape en ny tilhørighet og identitet til området, som befolkningen vil ta i bruk. Det er ønskelig at prosjektområdet skal være med på å koble sammen områder, og ha en tydelig offentlig funksjon, slik at området blir brukt. De strategiene jeg har valgt vil være med på å koble Oslos byhistorie sammen med omgivelsene. Strategiene vil også sørge for at prosjektområdet blir et attraktivt målpunkt i seg selv. Dette vil generere mer byliv i området, som igjen kan skape synergieffekter for, og større kontakt med, naboområdene. På et lokalt plan handler det om å få nabolagskvaliteter inn i Kvadraturen, med tanke på at man på sikt ønsker flere beboere inn i Kvadraturen.

Rehabilitering og salg av bygninger følger først og fremst bygningstype og formål, som kan gi ulike kjøpere. For eksempel kan rehabilitering av bygg til skole og museum som er i sammen bygg samordnes.

For en måneds tid siden annonserte Oslo Kommune at de vil opprette en midlertidig bypark med lekeplass for barn. Dette korresponderer med min strategi om å bevare og utnytte gårdsrommet som grønt byrom, og kan være med på å gjøre flere oppmerksomme på området. Som et midlertidig tiltak, vil dette være en god pekepinn for Oslo kommune på hvordan området skal forvaltes videre. Myntgata 2 vil dermed spille en sentral rolle i Oslo Kommunes prioriteringer for 2018, som dreier seg om bilfritt byliv, flere lekeplasser i sentrum, økt kultursatsning og en mer inkluderende by.

REFERANSELISTE

- Aldo Rossi, Peter Eisenman (1982). *The Architecture of the City* s.130, MIT Press
- Alexander, C. (1966). A city is not a tree. *Design Magazine*, (206)
- Alexander E., Ishikawa S., Silverstein M. (1977) *A Pattern Language*, London, Oxford University Press
- Allmendinger, P., (2009) *Planning Theory*, Basingstoke, Palgrave Books
- Børrud, E., (2009) Bymorfologi som kunnskapsgrunnlag for planlegging og planforskning. Artikkel i *Kart og Plan*, 2009/1, Fagbokforlaget
- Børrud, E., (2010). Kulturarv og stedsidentitet: Kulturarv som operativt begrep i stedsutvikling – Mofologisk undersøkelse av fire case. Upublisert delrapport. Ås: Institutt for landskapsplanlegging, Universitetet for Miljø-og biovitenskap.
- Børrud, E. (2014). Kulturarv som en ressurs i en fortettingsstrategi. Publisert *Nordisk Arkitekturforskning*, 2014/2: s. 133-134
- Børrud, E., Røsnes, A. (2016). *Prosjektbasert Byutvikling - Mot en Kvalitativtativ, Prosjektbasert Byplanlegging*. Bergen: Fagbokforlaget
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T. & Tiesdell, S. (2010) *Public places - urban Spaces: The Dimensions of Urban Design*. Amsterdam: Architectural Press
- Choay, F. (1969) *The modern city: Planning in the 19th century*. New York: George Braziller.
- Conzen, M.R.G. og Conzen, M.P., 2004. *Thinking about urban form: papers on urban morphology, 1932–1998*. Oxford: Peter Lang.
- Cullen, Gordon (1971). *The Concise Townscape*. New York, Architectural Press
- Ellefsen, K. (2002) Preservation and/or authenticity. *European Cities in a global era -urban identities and regional development*, s.48-65. Miljøministeret. København: Shultz Grafisk.
- Ellefsen, K. (2005) Studier av byens fysiske transformasjon – Oslos arkitektur i endring. I J. Aspen (Red.) *By og byliv i endring: Studier av byrom og handlingsrom i Oslo* (s.53-86) Oslo: Scandinavian Academic Press
- Ellefsen, K & Tvilde, D. (1990) *Realistisk Byanalyse*. Trondheim: NTH, Arkitektavdelingen.
- Gehl, J. (2010). *Byer for mennesker*. København: Bogværket.
- Jacobs, J. (1961) *The Death and life of great American cities*, New York, Random House

- Kanigel, R. (2016). *Eyes on the street*. New York: published by Alfred A.Knopf
- Lauvland, G., 2007. *Verk og vilkår: Christian Norberg-Schulz' stedsteori i et arkitekturfilosofisk perspektiv*. Oslo: Arkitektur-og designhøgskolen i Oslo.
- Lynch, Kevin (1960). *The Image of the City*. Cambridge, MIT Press
- Moudon, A.V., (1997). Urban morphology as an emerging interdisciplinary field. *Journal of the International Seminar on Urban Form*, 1: pp. 3–10.
- Norberg-Schulz, C., 1978. *Mellom jord og himmel: en bok om steder og hus*. Oslo: Universitetsforlag
- Olerud, Kåre. (2017, 26. september). *Bærekraftig Utvikling*. I Store norske leksikon. Hentet 11. mai 2018 fra https://snl.no/b%C3%A6rekraftig_utvikling.
- Oslomuseum (2018). Tilgjengelig: <https://www.oslomuseum.no/>. (lest 10.05.2018)
- Riesto,R.,Bredegaard, K., (2018). *Om gyldigheten av et estetikk begrep i arkitekturen*. Arkitektur N: Oslo: Norske Arkitekters Landsforbund(NAL)
- Roede, L (2017). *Historisk atals over Oslo - gamle kart forteller*. Oslo: PAX FORLAG AS
- Sandkjær Hannsen G., Hofstad H., Saglie, I., (red). (2015). *Kompakt byutvikling – Muligheter og utfordringer* Oslo, Universitetsforlaget
- Statsbygg, 2017. *Nasjonalmuseet på Vestbanen*. Oslo: Konsis grafisk AS
- Swensen, G., Larsen, K., Molaug, P. og Sognnæs, J. (2009). *Kulturarv og stedsidentitet. Byers kulturmiljø i kryssilden mellom bevaring og utvikling*. NIKU Tema. Oslo: Norsk Institutt for kulturminneforskning.
- Theil, Rolf. (2018, 20. februar). *Morfologi: grammatikk*. I Store norske leksikon. Hentet 7. mai 2018 fra https://snl.no/morfologi_-_grammatikk.
- Thiis-Evensen, T., (1992) *Byens uttrykksformer: En Metode for Estetisk Byutforming*, Oslo, Universitetsforlaget
- Wyte, W.H. (1980) *The Social Life of Small Uurban Spaces*, New York
- Ukjent forfatter på nettside:
 Cinemateket (2018). Tilgjengelig: <https://www.cinemateket.no/om-cinemateket>
 . (hentet ut 01.05.2018)
- Mesh (2018). Tilgjengelig: <http://www.meshnorway.com/about>
 . (hentet ut 01.05.2018)

Følgende bakgrunnsdokumenter er lagt til grunn for kartleggingen:

- Planprogram: Områderegulering for sentrums gater og byrom - Bilfritt byliv (2017) Hentet 20.04.18
Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten.

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13236099/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Bydeler/Bydel%20St.%20Hanshaugen/Politikk%20Bydel%20St.%20Hanshaugen/Politiske%20saker%20St.%20Hanshaugen/2017/8%20-%20August/Kunngj%C3%B8ring%20om%20oppstart%20av%20planarbeid%20og%20offentlig%20ettersyn%20planprogram%20-%20Omr%C3%A5deregulering%20for%20sentrums%20gater%20og%20Planprogram%20-%20omr%C3%A5deregulering%20for%20sentrums%20gater%20og%20byrom-%20Bilfritt%20byliv.%20h%C3%B8rings-dokument.pdf>

- Oslo Sentrum - bylivsundersøkelse (2014)

Utarbeidet av Gehl Arkitekter for Levende Oslo Hentet ut 27.03.18

https://issuu.com/gehlarchitects/docs/issue_1242_oslo_bylivsunders__kelse

Kommuneplanen mot 2015 - Oslo mot 2030

Oslo Kommune, hentet ut 07.04.18

<https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1374699/Innhold/Politikk%20og%20administrasjon/Politikk/Kommuneplan/Ny%20kommuneplan%202015/Kommuneplan%202015%20del%201%20justert%2031.01.2017.pdf>

- Ny giv i Kvadraturen! Handlingsprogram (2009)

Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten Hentet ut 08.04.18

<http://docplayer.me/234397-Ny-giv-i-kvadraturen-handlingsplan-2009-2014-2024.html>

FIGURLISTE

Aker Brygge

Hentet fra: <https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/01/0e/5c/e7/aker-brygge-shopping.jpg> Hentet ut den 20.04.18

Aldo Rossi

Hentet fra: <http://catesthill.com/2012/08/31/13th-venice-architecture-biennale-2012-aldo-rossi-exhibition/>

Hentet ut den. 09.05.18

Bilfritt Oslo

Figur: Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/bilfritt-byliv/#gref>

Cinematket:

Figur: Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/bilfritt-byliv/#gref>

FIGURLISTE

Aker Brygge

Hentet fra: <https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/01/0e/5c/e7/aker-brygge-shopping.jpg> Hentet ut den 20.04.18

Aldo Rossi

Hentet fra: <http://catesthill.com/2012/08/31/13th-venice-architecture-biennale-2012-aldo-rossi-exhibition/>
Hentet ut den. 09.05.18

Bilfritt Oslo

Figur: Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/bilfritt-byliv/#gref>

Cinematket:

Figur: Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/slik-bygger-vi-oslo/bilfritt-byliv/#gref>
Hentet ut den. 09.05.18

Concise Townscape

Hentet fra: https://www.goodreads.com/book/show/1158914.Concise_Townscape
Hentet ut den 10.04.18

Det andre teateret

Hentet fra : https://no.wikipedia.org/wiki/Det_Andre_Teatret
Hentet ut den. 09.05.18

Kulturhuset;

Hentet fra: Hentet fra: <http://kulturhusetioslo.no/arrangement/>
Hentet ut den. 09.05.18

Posthallen:

Hentet fra: <http://rigmors-liv.blogspot.no/2015/04/pasketur-i-oslo-april-2015-del-2.html>
Hentet ut den 20.04.18

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway